

Nr 88

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till folkbokföringsförfordning, m. m.; given Stockholms slott den 24 februari 1967.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen

dels antaga härvid fogade förslag till

- 1) folkbokföringsförfordning,
- 2) förfordning om ändring i taxeringsförfordningen den 23 november 1956 (nr 623),

dels bifalla de förslag i övrigt, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att 1946 års folkbokföringsförfordning ersätts med en ny folkbokföringsförfordning.

Den nya förfordningen betingas bl. a. av statsmakternas principbeslut år 1963 om övergång till datamaskinsystem för registrerings-, beräknings- och redovisningsarbeten inom folkbokföring, taxering och uppbörd senast vid årsskiftet 1967/68. I den nya folkbokföringsförfordningen medtas endast sådana grundläggande bestämmelser av huvudsakligen materiell innebörd som kräver ställningstagande från riksdagens sida.

Förslaget innefattar en avsevärd förenkling av mantalsskrivningsförfarandet genom slopande av de särskilda mantalsuppgifterna. Även hyresvärds skyldighet att lämna huvudförteckning föreslås bli avskaffad. Mantalsskrivningen skall i princip bygga på den faktiska bosättningen den 1 november. S. k. kvarskrivning av person som saknar känt hemvist i inflyttningsförsamling föreslås avskaffad. I övrigt har bestämmelserna om rätt folkbokföringsort lämnats oförändrade i avvaktan på särskild utredning.

Den nuvarande mantalsskrivningen av fastigheter föreslås avskaffad. Om-

läggningen av mantalsskrivningssystemet har föranlett att systemet med roteombud ansetts böra slopas.

I fråga om allmänhetens skyldighet att göra anmälan till pastorsämbete föreslås i propositionen vissa förenklingar. Sålunda skall telefonanmälan i regel godtas. Skyldigheten att vid flyttning inom landet anmäla denna i utflyttningsförsamlingen slopas och flyttningsbetygen avskaffas. Utlänningar som lämnat landet skall lättare kunna avregistreras.

Besvärstiden i mantalsskrivningsmål och en del andra tidsfrister föreslås ändrade.

Den nya folkbokföringsförordningen avses börja tillämpas den 1 januari 1968. Mantalsskrivningen hösten 1967 föreslås dock följa de nya bestämmelserna.

Förslag
till
Folkbokföringsförordning

Häri genom förordnas som följer.

Inledande bestämmelser

1 §.

Folkbokföring sker
dels fortlöpande hos pastorsämbetet i kyrkoböcker och andra register för
varje församling av svenska kyrkan (kyrkobokföring),
dels årligen hos lokal skattemyndighet i mantalslängder församlingsvis
för varje kommun (mantalsskrivning).
Konungen kan förordna, att kyrkobokföringen i Stockholm och Göteborg
skall ske hos den lokala skattemyndigheten.

2 §.

Centrala folkbokförings- och uppborädsnämnden handlägger centrala upp-
gifter inom och har tillsyn över folkbokföringsväsendet.
Domkapitel har inom stiftet tillsyn över pastorsämbetenas befattning
med kyrkobokföringen.

3 §.

Med folkbokföringsmyndighet avses länsstyrelse och myndighet som
nämnes i 1 eller 2 §.

4 §.

Bestämmelser om kyrkobokföring i icke territoriell församling av svens-
ka kyrkan och i svensk församling i utlandet meddelas av Konungen.

5 §.

Har Konungen förordnat att församling skall vara indelad i kyrkobok-
föringsdistrikt, gäller förordningens bestämmelser om församling i stället
sådan distrikt.

6 §.

Konungen förordnar i varje stift minst en kyrkobokföringsinspektör att
biträda domkapitlet vid tillsyn över kyrkobokföringen.
När flera kyrkobokföringsinspektörer förordnas i ett stift, indelas stiftet
i inspektionsområden, ett för varje inspektör.

7 §.

För varje person fastställs personnummer som identitetsbeteckning. Per-
sonnummer anger födelsetid samt innehåller vidare födelsenummer och
kontrollsiffror.

Födelsestiden anges med sex siffror, två för året, två för månaden och två för dagen i nu nämnd ordning.

Födelsenumeret består av tre siffror och är udda för man och jämnt för kvinna.

Kyrkobokföring

Definitioner m. m.

8 §.

I denna förordning förstås med en persons kyrkobokföringsort den församling i vilken han är kyrkobokförd, kyrkobokföringsfastighet den fastighet på vilken han är kyrkobokförd.

9 §.

Har beslut om kyrkobokföring på grund av inflyttning meddelats efter anmälan enligt 33 §, gäller kyrkobokföringen från och med den dag anmälan inkom. Har beslutet meddelats utan föregående anmälan, gäller kyrkobokföringen från och med beslutets dag.

Vid flyttning inom landet upphör den flyttande att vara kyrkobokförd på utflyttningsorten från och med den dag han är kyrkobokförd på inflyttningsorten. Vid flyttning till utlandet upphör kyrkobokföringen att gälla från och med utresedagen. Anmäles flyttning till utlandet efter utresedagen, upphör dock kyrkobokföringen att gälla från och med den dag anmälan inkom.

10 §.

Om kyrkoböcker, register över obefintliga (obefintligregister) och andra register för kyrkobokföringen bestämmer Konungen.

Rätt kyrkobokföringsort m. m.

11 §.

Var och en kyrkobokföres i den församling och på den fastighet där han är bosatt, om annat ej följer av bestämmelse i 19—24 och 27 §§.

12 §.

En person anses bosatt på den fastighet där han regelmässigt vistas eller, när byte av bostad skett, kan antagas komma att regelmässigt vistas under nattvilan eller motsvarande vila (dygnsvilan). Den som enligt denna regel kan anses bosatt på flera fastigheter anses bosatt på den fastighet där han med hänsyn till sin tjänst eller verksamhet och övriga omständigheter får anses ha sitt egentliga hemvist.

Undantag från första stycket anges i 13—17 §§.

13 §.

Den som på grund av sina arbetsförhållanden tillbringar dygnsvilan på annan fastighet än den där hans familj är bosatt anses bosatt hos familjen, om han regelbundet besöker den när tillfälligt hinder ej möter.

14 §.

Dygnsvila som en person på grund av tillfälligt arbete eller uppdrag tillbringar på annan fastighet än den där han har sitt egentliga hemvist anses icke leda till ändring i hans bosättning.

15 §.

Kan elev vid allmän eller enskild läroanstalt anses ha sitt egentliga hemvist hos föräldrar, andra anhöriga eller, om han är gift, hos sin familj eller på annan plats, anses han bosatt där, även om han till följd av studierna tillbringar dygnsvilan på annan fastighet.

16 §.

Den som på grund av yrke eller tjänst icke kan tillbringa sin dygnsvila regelmässigt på viss fastighet anses bosatt på den fastighet där han kan anses ha sitt egentliga hemvist. Därvid beaktas hans yrke eller tjänst, familjens eller annan nära anhörigs bosättning, förvaringen av hans bohag och annan omständighet.

17 §.

Den som tillhör den nomadiserande samebefolkningen och icke är bosatt på viss fastighet anses bosatt på sitt huvudviste i samebyn. Om sådant huvudviste gäller i tillämpliga delar vad som enligt denna förordning gäller om fastighet.

18 §.

Även om en person icke är bosatt på viss fastighet, anses han dock bosatt i viss församling, om det med tillämpning på församlingens område av bestämmelserna i 12—17 §§ om fastighet kan anses att han är bosatt inom området.

19 §.

På ansökan av den som äger eller innehar fast egendom men endast under någon del av året vistas på egendomen eller i övrigt inom den församling där egendomen är belägen kan Konungen förordna, att sökanden skall vara kyrkobokförd på viss fastighet i församlingen, om det är skäligt med hänsyn till egendomens betydenhet och övriga omständigheter.

20 §.

Den som är anställd på utländsk ort i svenska statens tjänst kyrkobokföres i Storkyrkoförsamlingen i Stockholm med sin familj och svenska betjäning. Konungen kan dock medge den, som äger eller innehar fast egendom utom Stockholm, att med familj och betjäning kyrkobokföras på viss fastighet i den församling där egendomen är belägen.

21 §.

Ledamot av statsrådet som för att utöva statsrådsämbetet flyttar från församling, där han var bosatt vid utnämningen, får fortfarande vara kyrkobokförd där.

22 §.

Den som förordnats av Konungen till ledamot i kommitté eller kommission eller fått uppdrag att biträda i statsdepartement som sakkunnig eller fått särskilt uppdrag av riksdagen och för att fullgöra uppdraget flyttar från den församling, där han var bosatt när han fick uppdraget, får fortfarande vara kyrkobokförd i denna församling, om han där innehar anställning, äger eller brukar fastighet eller idkar rörelse.

23 §.

Den som för vård eller tillsyn vistas på ålderdomshem i annan församling än den, där han rätteligen var eller bort vara kyrkobokförd när han flyttade till ålderdomshemmet, får kyrkobokföras i sistnämnda församling. Han kyrkobokföres då på den fastighet, där han förut var bokförd, eller under rubrik på församlingen skrivna eller, om särskilda skäl föreligger, på annan fastighet.

Den som för vård eller tillsyn vistas på ålderdomshem och är kyrkobokförd i den församling där hemmet ligger får kyrkobokföras på annan fastighet i församlingen, om särskilda skäl föreligger.

24 §.

Intagning på sjukvårdsinrättning ändrar icke den intagnes kyrkobokföring. Förhållanden som inträffar efter intagningen beaktas vid kyrkobokföringen, som om han ej varit intagen på sjukvårdsinrättningen.

Första stycket äger motsvarande tillämpning i fråga om den som intages eller intagits i förbättrings-, uppfostrings-, fångvårds- eller arbetsanstalt. Den som frigivits eller utskrivits villkorligt från fångvårds- eller arbetsanstalt eller som efter att ha dömts till ungdomsfängelse eller internering överförs till vård utom anstalt anses vid kyrkobokföring vara intagen i anstalten även under prøvotiden eller vården utom anstalt.

25 §.

Levande fött barn kyrkobokföres i sin födelsehemort, om det är fött inom landet eller fött utom landet av kvinna som är kyrkobokförd här eller är bosatt här och upptagen i obefintligregister.

Födelsehemort är den församling där modern vid barnets födelse var kyrkobokförd eller upptagen i obefintligregister. Kan moderns kyrkobokföring icke utredas, är den församling, där barnet föddes, födelsehemort. För hittebarn är den församling, där barnet anträffas, födelsehemort.

Sedan barnet kyrkobokförts i födelsehemorten, tillämpas övriga bestämmelser om kyrkobokföringsort.

26 §.

Den som tillhör främmande makts beskickning eller lönade konsulat eller dess betjäning kyrkobokföres endast om han är svensk medborgare. Detta gäller även sådan persons familjemedlem eller tjänare.

27 §.

Den som icke är bosatt på någon fastighet i den församling där han skall kyrkobokföras bokföres under rubrik *på församlingen skrivna*, om annat ej följer av 19, 20, 23 eller 24 §. Den som saknar känt hemvist eller, i fråga om nomadiserande same, känt huvudviste bokföres under rubrik *utan känt hemvist*.

Pastorsämbete får dock pröva om person som saknar bestämt hemvist i församlingen i stället för att bokföras enligt första stycket kan behålla sin tidigare kyrkobokföring. Beslutas vid mantalsskrivning att han icke skall uppföras på viss fastighet i mautalslängden, bokföres han enligt första stycket.

28 §.

Från kyrkobokföringen avregistreras den som avlidit eller kyrkobokförts i annan församling eller enligt 26 § ej längre skall kyrkobokföras. Vidare avregistreras den som vid prövning av anmälan enligt 34 § anses ha flyttat till utlandet.

Som utflyttad avregistreras, även om anmälan enligt 34 § icke gjorts, utlänning som kan antagas ej längre vara bosatt i Sverige och svensk medborgare som enligt säkra upplysningar vid två mantalsskrivningar i följd är stadigvarande bosatt i utlandet.

Till obefintligregistret överföres den som vid två mantalsskrivningar i följd befunnits sakna känt hemvist. Den som är inskriven på svenskt sjömanshus får dock ej överföras till obefintligregistret.

Andra och tredje styckena gäller icke sådan svensk missionär eller präst, som är anställd i utlandet, och ej heller make eller barn under 15 år som åtföljer honom.

Anmälningar m. m.

29 §.

Anmälan enligt denna förordning får göras muntligen, om annat icke anges särskilt. Folkbokföringsmyndigheten kan dock begära att muntlig anmälan, som lämnas i telefon, för att gälla skall bekräftas skriftligen eller, om särskilda skäl föreligger, vid personlig inställelse.

30 §.

Barns födelse anmäles till pastorsämbetet i födelsehemorten, om det är fött inom riket eller fött utom riket av kvinna som är kyrkobokförd här eller är bosatt här och upptagen i obefintligregister.

Födes barnet på sjukhus eller enskilt sjukhem gör inrättningen anmälan. Biträder barnmorska vid födelsen i annat fall, gör hon födelseanmälan. Anmälan skall ske ofördröjligen och vara skriftlig.

I andra fall skall barnets vårdnadshavare göra anmälan enligt första stycket inom en månad från födelsen. Sker det icke kan pastorsämbetet förelägga vårdnadshavaren att inom viss tid fullgöra sin skyldighet.

Med barn avses nyfödd, som efter födelsen andats eller visat annat livstecken, samt dödfödd som avlidit efter utgången av tjugoåttonde havandeskapsveckan.

31 §.

Dödsfall anmäles skyndsamt till pastorsämbete. Anmälan göres av efterlevande make eller annan anhörig, som sammanbott med den döde eller av annan anledning finns på platsen. Om sådan anmälningsskyldig ej finnes, bör husfolk, husvärd eller annan som är närmast till det anmäla dödsfallet.

Den som anmäler dödsfall skall, om dödsbevis ej lämnas enligt 32 §, vid anmälan uppge sannolik dödsorsak och namn på läkare som under sista året före dödsfallet rådfrågats av eller för den döde.

32 §.

Intyg om dödsorsak (dödsbevis) lämnas vid dödsfall till pastorsämbete av polismyndighet, om särskild undersökning för att utröna dödsorsaken gjorts genom myndighetens försorg, och av sjukvårdsinrättning om den avlidne vårdades på inrättningen vid dödsfallet.

Den som anmäler dödsfall till pastorsämbete skall avlämna dödsbevis

om läkare i annat fall vårdade den avlidne under hans sista sjukdom, biträdde vid förlossning, där moder eller barn dog, eller besiktigade den dödes kropp efter dödsfallet.

Medicinalstyrelsen kan förordna att dödsbevis skall lämnas till pastorsämbete vid andra dödsfall än som avses i första och andra styckena såvitt avser kommun eller ort där tjänsteläkare är stationerad. Sådant dödsbevis avlämnas av den som anmäler dödsfallet.

33 §.

Flyttning som bör föranleda ändring i kyrkobokföringen anmäles av den flyttande inom två veckor till pastorsämbetet i den efter flyttningen rätta kyrkobokföringsorten. Det sagda gäller även den som flyttat in från utlandet.

Sker icke anmälan enligt första stycket eller är anmälan ofullständig och saknar pastorsämbetet erforderliga uppgifter för kyrkobokföringen, kan pastorsämbetet förelägga den flyttande att lämna dessa uppgifter.

34 §.

Den som har för avsikt att bosätta sig stadigvarande i utlandet skall anmäla detta till pastorsämbetet i kyrkobokföringsorten. Anmälan göres före utresan och skall innehålla uppgift om utresedagen. Om utresan inställes eller uppskjutes skall detta anmälas till pastorsämbetet senast den tidigare uppgivna utresedagen.

35 §.

Fastighetsägare eller innehavare av bostadslägenhet, som upplåter bostad åt annan, skall anmäla detta till pastorsämbetet i den församling där fastigheten är belägen. Anmälan göres inom två veckor efter inflyttningen.

Fastighetsägare eller innehavare av bostadslägenhet är skyldig att på förfrågan av folkbokföringsmyndighet uppge om viss person bor i fastigheten respektive lägenheten.

Pastorsämbetes beslut m. m.

36 §.

Pastorsämbete beslutar efter anmälan eller när annat skäl föreligger om viss persons kyrkobokföring i församlingen. Pastorsämbetet skickar under rättelse till honom, om åtgärd vidtages utan att anmälan skett eller om anmälan ej följts vid kyrkobokföringen.

37 §.

Är pastorsämbeten av olika mening i fråga om kyrkobokföring, inhämtas kyrkobokföringsinspektörens råd i ärendet. Kvarstår oenigheten, hänskjuter den myndighet som först handlagt ärendet detta till den länsstyrelse eller det domkapitel som prövar besvär över myndighetens beslut i samma ämne. Vid sådan underställning skall den ifrågasatta kyrkobokföringsåtgärden anstå till dess länsstyrelsens eller domkapitlets beslut föreligger. Länsstyrelsen eller domkapitlet kan förordna att åtgärden skall anstå till dess lagakraftäggande beslut i ärendet föreligger.

Mantalskrivning

38 §.

I denna förordning förstås med mantalsåret det kalenderår för vilket mantalskrivning sker, förrättningsåret kalenderåret närmast före mantalsåret, mantalsdagen den 1 november förrättningsåret, mantalskrivningsort för varje person den kommun och församling i vilken han mantalskrives.

39 §.

Var och en mantalskrives på den fastighet och i den församling, där han rätteligen skall vara kyrkobokförd mantalsdagen, samt i den kommun där fastigheten och församlingen är belägen. Den som skall vara kyrkobokförd i icke territoriell församling mantalskrives på kyrkobokföringsfastigheten och i den kommun och församling där fastigheten är belägen.

Den som mantalsdagen skall vara kyrkobokförd under rubrik *på församlingen skrivna* eller *utan känt hemvist* mantalskrives under samma rubrik.

Vid ändring i den kommunala indelningen sker mantalskrivning efter den nya indelningen första gången för det kalenderår indelningen träder i kraft.

40 §.

Till ledning för mantalskrivning upprättar länsstyrelsen stomme till mantalslängd för varje territoriell församling. I stommen upptages de personer som kan antagas bli mantalskrivna i församlingen. Närmare föreskrifter härom meddelas av Konungen.

Ett exemplar av stommen överlämnas före den 15 januari mantalsåret till kommunen för att under tiden till och med den 5 februari samma år genom kommunens styrelses försorg hållas tillgängligt för den som önskar taga del av det.

41 §.

Ansökan om mantalskrivning med avvikelse från vad som upptagits i stomme till mantalslängd får göras av enskild person i fråga om hans mantalskrivning och av kommun i fråga som rör kommunen.

Ansökan göres senast den 5 februari mantalsåret hos den lokala skattemyndighet som skall vidtaga den yrkade åtgärden. Ansökan bör vara skriftlig men får göras muntligen vid inställelse hos den lokala skattemyndigheten.

42 §.

Lokal skattemyndighet prövar efter ansökan enligt 41 § eller när anledning i övrigt föreligger huruvida viss person skall upptagas eller utelämnas i mantalslängd. Myndigheten inför i stommen ändring, strykning eller tillägg som föranledes av prövningen.

43 §.

Den lokala skattemyndigheten underskriver stommen till mantalslängd den 1 mars mantalsåret. Längden anses därmed upprättad och justerad.

Har ansökan enligt 41 § gjorts beträffande viss persons mantalskriv-

ning skickar den lokala skattemyndigheten senast den 15 mars mantalsåret underrättelse om vad som beslutats vid mantalsskrivningen till den som beslutet gäller och till kommunen. Sådan underrättelse skickas också när den lokala skattemyndigheten utan ansökan beslutat i fråga om mantalsskrivning med avvikelse från vad som upptagits i stommen till mantalslängd.

44 §.

Är lokala skattemyndigheter av olika mening om persons rätta mantalskrivningsort, skall frågan därom underställas länsstyrelsen i det län där den ifrågasatta nya mantalsskrivningsorten är belägen. Personen mantalskrives i den församling, där han var upptagen i stomme till mantalslängd, och kvarstår där till dess länsstyrelsens beslut eller, om länsstyrelsen förordnar, lagakraftgående beslut i ärendet föreligger.

Besvär m. m.

45 §.

Mot beslut i kyrkobokföringsärende som underställes länsstyrelse eller domkapitel eller avser föreläggande enligt 30, 33 eller 57 § får talan icke föras.

Talan mot beslut i annat kyrkobokföringsärende föres genom besvär

a) hos länsstyrelsen om beslutet meddelats av pastorsämbete och avser fråga om kyrkobokföringsort, kyrkobokföringsfastighet, kyrkobokföring under viss rubrik eller registrering i obefintligregister,

b) hos domkapitlet om beslutet meddelats av pastorsämbete och avser annan fråga,

c) hos länsstyrelsen om beslutet meddelats av den lokala skattemyndigheten i Stockholm eller Göteborg.

Talan i fråga om kyrkobokföringsort, kyrkobokföringsfastighet, kyrkobokföring under viss rubrik eller registrering i obefintligregister får föras av den vars kyrkobokföring beröres av beslutet och av kommunen. Besvären skall inges till länsstyrelsen. Har besvären ingivits till annan länsstyrelse än den som skall pröva besvären, utgör detta ej hinder mot att de prövas.

I annan fråga än som avses i tredje stycket får talan föras av den som beröres av beslutet. Talan i sådan fråga får föras utan inskränkning i tiden. Besvären skall inges till besvärmyndigheten.

46 §.

Mot lokal skattemyndighets beslut i ärende om mantalsskrivning som underställes länsstyrelse får talan icke föras.

Talan mot beslut av lokal skattemyndighet i annat mantalsskrivningsärende föres genom besvär hos länsstyrelsen. Talan får föras av den vars mantalsskrivning beröres av beslutet och av kommunen.

Besvären skall ha inkommit till länsstyrelsen senast den 15 april mantalsåret. Har besvären ingivits till annan länsstyrelse än den som skall pröva besvären, utgör detta ej hinder mot att de prövas.

47 §.

Innan underställt ärende avgöres, skall person och kommun som får föra talan i ärendet beredas tillfälle att yttra sig.

Innan länsstyrelse eller domkapitel avgör besvärärende inhämtas yttran-

de från beslutsmyndigheten och beredes den som, förutom klaganden, får föra talan i ärendet tillfälle att avge yttrande.

Vid avgörande av kyrkobokföringsärende kan länsstyrelsen förordna om sådan kyrkobokföringsåtgärd som ej yrkats i ärendet. I mantalsskrivningsärende gäller motsvarande i fråga om såväl kyrkobokförings- som mantalsskrivningsåtgärd.

48 §.

Finner länsstyrelse vid prövning av fråga om rätt kyrkobokförings- eller mantalsskrivningsort att församling i annat län kan komma i fråga, skall yttrande inhämtas från länsstyrelsen i det andra länet. Denna länsstyrelse kan i sitt yttrande förbehålla sig rätt till fortsatt prövning av ärendet.

Är länsstyrelserna ense och har förbehåll enligt första stycket icke gjorts, avgöres hela ärendet av den länsstyrelse som begärt yttrandet. I annat fall skall denna länsstyrelse med eget slutligt yttrande i saken överlämna ärendet till den andra länsstyrelsen för fortsatt prövning.

Är den länsstyrelse som sist handlägger ärende icke ense med länsstyrelse som förut slutligt yttrat sig i saken, skall länsstyrelsen med eget slutligt yttrande underställa ärendet kammarrätten. I annat fall avgör den förra länsstyrelsen ärendet i dess helhet.

49 §.

Mot länsstyrelsens beslut i ärende som underställes kammarrätten får talan icke föras.

Talan mot annat beslut av länsstyrelse föres genom besvär

a) hos kammarrätten i fråga om mantalsskrivning, kyrkobokföringsort, kyrkobokföringsfastighet, kyrkobokföring under viss rubrik eller registrering i obefintligregister eller om föreläggande eller utdömande av vite,

b) hos Konungen i annan fråga.

Talan mot domkapitels beslut föres genom besvär hos Konungen.

Besvär enligt andra eller tredje stycket skall inges till den myndighet som meddelat beslutet. Har besvären ingivits till besvärsmyndigheten, utgör detta ej hinder mot att besvären prövas, om de inkommit före besvärstidens utgång.

Beslut som avses i andra eller tredje stycket skall verkställas omedelbart, om beslutsmyndigheten ej förordnat annat.

50 §.

Länsstyrelsens beslut, varigenom mål underställes kammarrättens prövning, och länsstyrelsens eller domkapitels beslut, varigenom ärendet avgjorts, skall delges person och kommun som beröres av beslutet.

I underställningsbeslut skall anges att yttrande, som part vill inge till kammarrätten, skall ha inkommit till domstolen inom tre veckor efter det parten fick del av underställningsbeslutet.

Länsstyrelsens beslut, mot vilket talan får föras, och domkapitels beslut skall innehålla besvärshänvisning.

51 §.

När talan förts mot länsstyrelsens eller domkapitels beslut, skall beslutsmyndigheten inhämta yttrande från folkbokföringsmyndighet, som tidigare yttrat sig i ärendet, och bereda den som, förutom klaganden, får föra talan tillfälle att yttra sig. Därefter skall beslutsmyndigheten skyndsamt sända

handlingarna i ärendet med eget yttrande till Konungen eller, om kammarrätten skall pröva besvärerna, till denna domstol.

52 §.

Vad som enligt 47 § tredje stycket gäller för länsstyrelse äger motsvarande tillämpning på kammarrätten vid dess prövning av mål om kyrkobokföring eller mantalsskrivning.

Mot kammarrättens avgörande i mål enligt denna förordning får talan icke föras.

53 §.

I ärende om rätt mantalsskrivningsort kan frågan om rätt kyrkobokföringsort på mantalsdagen prövas även om beslutet om kyrkobokföring vunnit laga kraft.

Har någon genom beslut som vunnit laga kraft mantalsskrivits på mer än en ort, kan frågan om hans rätta mantalsskrivningsort prövas, om prövningen är av betydelse i annat ärende.

54 §.

Bestämmelserna om ersättning av allmänna medel till vittne vid allmän domstol gäller även för ersättning åt den som av länsstyrelse eller kammarrätten kallats till vittnesförhör i mål enligt denna förordning. Ersättningen stannar dock alltid på staten.

55 §.

Konungen förordnar om förfarandet vid delgivning av länsstyrelsens, domkapitelens eller kammarrättens beslut eller utslag enligt denna förordning.

Särskilda bestämmelser

56 §.

Den som underlåter att göra anmälan enligt 33—35 §§ dömes, om förseelsen ej är ringa, till böter, högst femhundra kronor.

57 §.

Om föreläggande enligt 30 eller 33 § icke efterkommes, kan pastorsämbetet anlita biträde av länsstyrelsen. Denna kan bestämma lämpligt vite för fortsatt försummelse och utdöma försuttet vite.

Vid underlåtenhet att enligt 23 § namnlagen den 11 oktober 1963 (nr 521) anmäla förnamn för nyfött barn som ej blivit döpt inom svenska kyrkan äger 30 § tredje stycket och första stycket av denna paragraf motsvarande tillämpning.

58 §.

Pastoratet skall tillhandahålla pastorsämbetet erforderlig biträdespersonal, kontorslokaler, inventarier, materiel, tjänstetelefon och det som i övrigt fordras för kyrkobokföringen.

59 §.

Konungen kan föreskriva att föreståndare för inrättning som avses i 23 och 24 §§ är skyldig att lämna uppgifter som fordras för kyrkobokföring enligt nämnda paragrafer.

60 §.

Det är då allmän folkräkning sker förrättas mantalsskrivning enligt bestämmelser som meddelas av Konungen.

61 §.

Under förutsättning av ömsesidighet kan Konungen överenskomma med främmande stat om folkbokföring av enskilda personer i Sverige och i den andra staten.

Konungen kan utfärda sådana föreskrifter utöver eller i stället för denna förordning som fordras för tillämpningen av överenskommelse enligt första stycket.

62 §.

Om synnerliga skäl föreligger, kan Konungen eller myndighet, som Konungen bestämmer, efter ansökan förordna att viss person skall kyrkobokföras eller mantalsskrivas med avvikelse från denna förordning.

63 §.

Närmare föreskrifter för tillämpning av denna förordning meddelas av Konungen eller av myndighet som Konungen bestämmer.

Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 1967. I samband med ikraftträdandet iakttages följande.

1. Förordningen tillämpas i fråga om mantalsskrivning första gången vid mantalsskrivning för år 1968 samt i övrigt från och med den 1 januari 1968.

2. Genom förordningen upphäves folkbokföringsförordningen den 28 juni 1946 (nr 469) med verkan, såvitt avser mantalsskrivning, från och med den 1 oktober 1967 samt i övrigt från och med den 1 januari 1968 om annat icke följer av punkt 7.

3. Genom förordningen upphäves från och med den 1 januari 1968 vidare förordningen den 11 februari 1887 (nr 10) angående anmälningar om födda barn och förordningen den 3 december 1915 (nr 476) angående kyrkoböckers förändring i den mån förordningarna icke upphävts genom 1 § förordningen den 28 juni 1946 (nr 470) om ikraftträdande av folkbokföringsförordningen, samt

förordningen den 29 maj 1964 (nr 355) om överflyttande på centrala folkbokförings- och uppboräsnämnden av uppgifter, som tillkomma statistiska centralbyrån i egenskap av riksbyrå för folkbokföringen och centrala uppboräsnämnden, m. m.

4. Uppdrag att vara roteombud eller ersättare för roteombud upphör vid utgången av september 1967.

5. Stadgande, som finns i lag eller annan författning, om mantalslängdens fastighetsliggare avser från och med mantalsskrivningen för år 1968 fastighetslängd.

6. Förekommer i lag eller annan författning hänvisning till bestämmelse som ersatts genom bestämmelse i denna förordning, skall den nya bestämmelsen tillämpas.

7. Äldre bestämmelser gäller alltjämt i fråga om talan mot beslut som meddelats före den 1 januari 1968.

8. Ytterligare föreskrifter som fordras för denna förordnings ikraftträdande meddelas av Konungen.

Förslag
till
Förordning
om ändring i taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623)

Härigenom förordnas, att 4 och 5 §§, 6 § 1 mom., 16 § 1 mom., 25 §, 37 § 2 mom. och 68 § taxeringsförordningen den 23 november 1956¹ skall er- hålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

4 §.

I län ————— särskilda taxeringsdistrikt.
Lokalt taxeringsdistrikt ——— lokalt taxeringsdistrikt.
För varje ————— paragraf sägs.
I fögderi ————— invecklad beskaffenhet.
I län ————— och familjestiftelser.

En taxeringsnämnd i Stockholm förordnas årligen av överståthållar- ämbetet att, utöver nämnden eljest tillkommande göromål, såsom en för riket gemensam taxeringsnämnd (den gemensamma taxer- ingsnämnden) verkställa dels taxering till statlig inkomstskatt och statlig förmögenhetsskatt av skatt- skyldiga, som sakna hemortskom- mun i riket, ävensom av sådana i 17 § förordningen om statlig in- komstskatt och 17 § förordningen om statlig förmögenhetsskatt omför- mällda skattskyldiga, som jämlikt 14 § 2 mom. och 36 § folkbokfö- ringsförordningen skola mantalsskri- vas i Storkyrkoförsamlingen i Stock- holm, dels ock taxering till kommu- nal inkomstskatt, som skall ske för gemensamt kommunalt ändamål.

En taxeringsnämnd i Stockholm förordnas årligen av överståthållar- ämbetet att, utöver nämnden eljest tillkommande göromål, såsom en för riket gemensam taxeringsnämnd (den gemensamma taxer- ingsnämnden) verkställa dels taxering till statlig inkomstskatt och statlig förmögenhetsskatt av skatt- skyldiga, som sakna hemortskom- mun i riket, ävensom av sådana i 17 § förordningen om statlig in- komstskatt och 17 § förordningen om statlig förmögenhetsskatt omför- mällda skattskyldiga, som jämlikt 20 och 39 §§ folkbokföringsförord- ningen skola mantalsskrivas i Stor- kyrkoförsamlingen i Stockholm, dels ock taxering till kommunal inkomst- skatt, som skall ske för gemensamt kommunalt ändamål.

Taxering, som ————— särskilt taxeringsdistrikt.

5 §.

Länsstyrelsen skall ——— taxeringsnämndernas verksamhetsområden.
Beslutet skall avse visst taxerings- Beslutet skall avse visst taxerings-
år samt meddelas senast den 30 no- år samt meddelas *såvitt avser lokala*

¹ Senaste lydelse av 4 och 5 §§ se 1966: 242, av 16 § 1 mom. se 1965: 753, av 25 § se 1963: 266, av 37 § 2 mom. se 1964: 53 och av 68 § se 1967: 42. Förslag till ändrad lydelse av 37 § 2 mom. se prop. 1967: 31.

(Nuvarande lydelse)

vember året näst före taxeringsåret.

(Föreslagen lydelse)

taxeringsdistrikt senast den 30 september året näst före det år som föregår taxeringsåret och såvitt avser särskilda taxeringsdistrikt senast den 30 november året näst före taxeringsåret.

6 §.

1 m o m. Ordförande i taxeringsnämnd förordnas av länsstyrelsen i samband med indelningen i taxeringsdistrikt. Därvid utses tillika, om ej förordnande meddelats enligt 2 mom., en person att i egenskap av kronoombud vara ledamot i nämnden.

Övriga ledamöter ————— nästföljande år.

1 m o m. Ordförande i taxeringsnämnd förordnas av länsstyrelsen senast den 30 november året näst före taxeringsåret. Därvid utses tillika, om ej förordnande meddelats enligt 2 mom., en person att i egenskap av kronoombud vara ledamot i nämnden.

16 §.

1 m o m. Det åligger lokal skattemyndighet att

1) ombesörja sortering ——— särskild taxeringsnämnd,

2) verkställa längdföring för taxeringsnämnd, i den mån detta icke ombesörjes av länsstyrelsen,

3) i den ————— åligganden, samt

4) i den ————— vid taxeringsarbetet.

Vad ovan ————— gälla Stockholm.

2) om det icke sker genom länsstyrelsens försorg, ombesörja längdföring av taxeringsnämnds beslut,

25 §.

Allmän självdeklaration skall upptaga:

1) den skattskyldiges namn och postadress, hemortskommun, där sådan finnes, och hemvist därstädes samt nummer å för honom utfärdad debetsedel å preliminär skatt för året näst före taxeringsåret ävensom beträffande utlänning nationalitet, beträffande utländsk juridisk person det land, där styrelsen haft sitt säte, samt beträffande skattskyldig, som allenast under någon del av beskattningsåret varit i riket bosatt, uppgift om den tid, han sålunda haft bostad härstädes,

2) alla förvärvskällor, ——— dennes hemortskommun.

Allmän självdeklaration ——— allmän försäkring.

Har skattskyldig ——— sådan förmögenhet.

Belopp, som ——— öretal bortfalla.

Allmän självdeklaration skall upptaga:

1) den skattskyldiges namn och postadress, hemortskommun, där sådan finnes, och hemvist därstädes, *personnummer* samt nummer å för honom utfärdad debetsedel å preliminär skatt för året näst före taxeringsåret ävensom beträffande utlänning nationalitet, beträffande utländsk juridisk person det land, där styrelsen haft sitt säte, samt beträffande skattskyldig, som allenast under någon del av beskattningsåret varit i riket bosatt, uppgift om den tid, han sålunda haft bostad härstädes,

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

37 §.

2 m o m. Vid avlämnande — — — — — iakttagas följande.

Avser sådan — — — — — förmånen utgått.

I kontrolluppgift, som — — — under förrättningen.

Därest vid — — — — — som avdragits.

I kontrolluppgift enligt — — — allmän försäkring.

I kontrolluppgift skall — — — preliminär A-skatt.

Särskild uppgiftshandling skall avlämnas för varje person, varom fråga är. Därvid skall fullständigt angivas personens namn, hemvist och bostadsadress. Där så kan ske, bör uppgift lämnas *jämväl om hans födelseår ävensom* om numret å utfärdad debetsedel å preliminär skatt för året näst före taxeringsåret.

Särskild uppgiftshandling skall avlämnas för varje person, varom fråga är. Därvid skall fullständigt angivas personens namn, *personnummer*, hemvist och bostadsadress. Där så kan ske, bör uppgift lämnas *även* om numret *på för honom* utfärdad debetsedel å preliminär skatt för året näst före taxeringsåret.

Kontrolluppgift, som — — — åtnjuta pensionsförmånen.

Uppgift skall — — — — — lämpad blankett.

68 §.

För taxeringsnämnd skola föras *följande taxeringslängder*, nämligen *inkomstlängd* och *förmögenhetslängd*, vari av *nämnden* beslutade taxeringar skola införas med angivande av taxeringens belopp och den skattskyldiges namn.

Följande taxeringslängder skola föras, nämligen *inkomstlängd* och *förmögenhetslängd*, vari av *taxeringsnämnd* beslutade taxeringar skola införas med angivande av taxeringens belopp och den skattskyldiges namn.

I inkomstlängden — — — skall beräknas.

Uppgår den — — — — — icke uppkommer.

I förmögenhetslängden antecknas *yrkesbeteckning för den skattskyldige samt* den till statlig förmögenhetsskatt skattepliktiga och beskattningsbara förmögenheten.

I förmögenhetslängden antecknas den till statlig förmögenhetsskatt skattepliktiga och beskattningsbara förmögenheten.

Närmare föreskrifter om taxeringslängds *förande* meddelas av Kungl. Maj:t.

Närmare föreskrifter om taxeringslängds *upprättande* meddelas av Kungl. Maj:t.

Taxeringslängd underskrives av *taxeringsnämndens ordförande och de ledamöter, som utsetts att justera nämndens protokoll. Såvitt angår taxeringsnämnd, som åtnjuter biträde av taxeringsassistent, skall taxeringslängd jämväl underskrivas av denne.*

Taxeringslängd underskrives av *lokal skattemyndighet eller annan längdförare. Taxeringslängd skall därefter anses innefatta taxeringsnämndens beslut.*

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1968. Förordningens bestämmelser gäller dock dessförinnan i fråga om åtgärder som behöves för förordningens tillämpning efter ikraftträdandet. Äldre bestämmelser i 37 § 2 mom. äger fortfarande tillämpning i fråga om kontrolluppgifter som avser år 1967.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 24 februari 1967.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, LANGE, KLING, EDENMAN, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON, GEIJER, ODHNOFF.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *ny folkbokföringsförordning, m. m.*, och anför.

Inledning

Folkbokföringen sker genom en fortlöpande registrering av befolkningen (kyrkobokföring) och genom årliga förrättningar (mantalsskrivning). Huvudbestämmelserna härom finns i folkbokföringsförordningen den 28 juni 1946 (nr 469) (FBF). I fråga om Stockholm och Göteborg gäller särskilda bestämmelser genom kungörelserna den 19 december 1947 (nr 944) angående folkbokföringen i Stockholm och den 30 juni 1948 (nr 621) angående folkbokföringen i Göteborg. Detaljbestämmelser om folkbokföringen är meddelade i kyrkobokföringskungörelsen den 30 december 1946 (nr 801) (KBK) och mantalsskrivningskungörelsen den 25 augusti 1947 (nr 654) (MSK).

När 1946 års folkbokföringsreform beslutades (prop. 1946: 255, SÄ²U 1, rskr 447) framstod det klart att det nya systemet borde bli föremål för översyn sedan det varit i tillämpning under några år. Denna uppdrogs åt 1949 års folkbokföringssakkunniga, som bl. a. skulle undersöka, vilka förbättringar av systemet som kunde vidtas, och eftersträva att åstadkomma förenklingar av förfarande och organisation. De sakkunnigas verksamhet upphörde vid utgången av juni 1951. Reformarbetet fortsatte genom särskild sakkunnig i finansdepartementet och genom dåvarande statens organisationsnämnd. Förslag har sedermera framlagts av bl. a. organisationsnämnden i oktober 1957 och i juni 1958, av uppborädsorganisationskommittén i olika betänkanden och promemorior samt av centrala folkbokförings- och uppborädsnämnden (CFU) i betänkanden den 20 augusti 1965 om uppborädsverkens förstatligande och den 27 oktober 1965 om lokal skattemyndighets arbetsuppgifter och organisation.

På grundval av Kungl. Maj:ts förslag i prop. 1963:32 angående riktlinjer för organisationen av folkbokförings- och uppbördsväsendet, m. m., har 1963 års riksdag (SU 41, rskr 101) fattat principbeslut om övergång till automatisk databehandling (ADB) för registrerings-, beräknings- och redovisningsarbeten inom folkbokföring, taxering och uppbörd. ADB-systemet avses bli genomfört vid årsskiftet 1967/68. Vid varje länsstyrelse har påbörjats uppbyggnaden av ett datakontor. Flertalet län skall erhålla såväl datamaskiner som maskiner för hålkortsstansning m. m. Tre län får ADB-behandlingen utförd vid något angränsande läns maskinanläggning.

När CFU den 1 juli 1964 trädde i verksamhet och uppbördsorganisationskommittén samtidigt upphörde, övertog nämnden bl. a. återstående utrednings- och författningsarbete rörande folkbokföringen. Som ett led i detta arbete har CFU den 24 januari 1966 avgett betänkandet »Ny folkbokföringsförfordning m. m.» (SOU 1966:16).

I sitt betänkande framhåller CFU att revisionen av folkbokföringsbestämmelserna i första hand varit författningsteknisk. I den nya folkbokföringsförfordningen har medtagits endast sådana grundläggande bestämmelser av huvudsakligen materiell art som kräver ställningstagande från riksdagens sida. Ett flertal av de utmönstrade bestämmelserna avses få motsvarighet i föreskrifter som meddelas av Kungl. Maj:t eller efter Kungl. Maj:ts bemyndigande av CFU. Vid omarbetningen har hänsyn tagits till ADB-systemet men detta påverkar författningstexten i ringa grad, beroende på att de tekniska föreskrifterna huvudsakligen bör ges av Kungl. Maj:t eller CFU. Vidare har CFU utgått från att den fortlöpande redovisningen av befolkningen tills vidare alltså skall handhas av pastorsämbetena genom kyrkobokföringen.

Betänkandet innehåller även vissa reformförslag av saklig natur som syftar till en förenkling av folkbokföringsförfarandet. Främst kan nämnas minskad anmälningsskyldighet och slopande av allmänhetens mantalsuppgifter. Gällande bestämmelser om rätt folkbokföringsort har sakligt sett oförändrade överförts till den nya förordningen under erinran om att samhällsutvecklingen gör det nödvändigt att grundligt överse dessa bestämmelser i det fortsatta utredningsarbetet inom CFU. De av CFU framlagda författningsförslag som nu är aktuella torde få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende såsom *bilaga*.

Över betänkandet har, efter remiss, *yttranden* avgetts av rikspolisstyrelsen, överbefälhavaren, socialstyrelsen, riksförsäkringsverket, medicinalstyrelsen, poststyrelsen, statskontoret, kammarrätten, statistiska centralbyrån, riksrevisionsverket, riksskattenämnden, riksarkivet, lantmäteristyrelsen, arbetsmarknadsstyrelsen, statens utlänningskommission, exekutionsväsendets organisationsnämnd, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i tolv län, nämligen Stockholms, Östergötlands, Jönköpings, Kalmar, Malmöhus, Hallands,

Göteborgs och Bohus, Skaraborgs, Örebro, Västmanlands, Gävleborgs och Norrbottens län, domkapitlen i samtliga stift utom Visby efter hörande av vederbörande kyrkobokföringsinspektörer, katolska biskopsämbetet, 1958 års utredning kyrka—stat, fastighetsregisterutredningen, Svenska stadsförbundet, Svenska kommunförbundet, Svenska landstingsförbundet, Sveriges industriförbund, Svenska försäkringsbolags riksförbund, Landsorganisationen i Sverige (LO), Svenska arbetsgivareföreningen (SAF), Riksförbundet Landsbygdens folk (RLF), Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Statstjänstemännens riksförbund (SR), Sveriges akademikers centralorganisation (SACO), Föreningen Sveriges kronokamrerare, Sveriges härads-skrivarförening, Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund, Svenska pastoratens riksförbund och Svenska prästförbundet.

Riksarkivet har bifogat yttranden från samtliga landsarkiv samt från stadsarkiven i Stockholm och Göteborg.

Lantmäteristyrelsen har till sitt yttrande fogat yttranden från överlantmätarna i Östergötlands, Malmöhus, Jämtlands och Västerbottens län.

Överståthållarämbetet har överlämnat yttranden från stadskollegiet och uppbördsdirektören i Stockholm. Till stadskollegiets yttrande har fogats yttranden från statistiska kontoret och fastighetskontoret i Stockholm. Länsstyrelsen i Stockholms län har närslutit yttranden från de lokala skattemyndigheterna i länet samt från Solna stad och Österhaninge kommun. Länsstyrelsen i Malmöhus län har bifogat yttranden från tre lokala skattemyndigheter i länet. Länsstyrelsen i Hallands län har överlämnat yttranden från två lokala skattemyndigheter och en kyrkobokföringsinspektör. Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har till sitt yttrande fogat yttranden från stadskollegiet och uppbördsverket i Göteborg samt från en häradsskrivare. Till stadskollegiets yttrande har varit fogat yttrande från statistiska kontoret i Göteborg. Länsstyrelsen i Gävleborgs län har överlämnat yttranden från två häradsskrivare och länsstyrelsen i Norrbottens län yttranden från samtliga häradsskrivare i länet.

Sju domkapitel har bifogat yttranden från vederbörande kyrkobokföringsinspektörer.

I remissyttrandena har CFU:s förslag i stort sett tillstyrkts eller lämnats utan erinran.

Såsom jag framhållit i förenämnda prop. 1963:32 bör frågan om en eventuell överflyttning från pastorsämbetena till andra myndigheter av bestyret med folkbokföringen prövas av CFU i samråd med 1958 års utredning kyrka—stat. Denna utredning har ännu inte tagit ställning i frågan utan ämnar ta upp den i ett kommande betänkande i ämnet. Återhållsamhet med mera ingripande reformer i fråga om kyrkobokföringssystemet bör därför iakttas i avvaktan på att statsmakterna kan ta ställning till frågan om förhållandet mellan kyrka och stat och som följd därav ståndpunkt

kan tas i valet mellan kyrkobokföring och löpande civil folkbokföring hos borgerlig myndighet.

CFU:s betänkande tar inte upp bosättningsbegreppet till diskussion. Bestämmelserna om rätt folkbokföringsort är visserligen i behov av översyn men av tidsnöd har det inte varit möjligt för CFU att ännu behandla denna fråga. Så kommer att ske så snart omständigheterna medger.

Även om det kan bli aktuellt med en omarbetning eller möjligen en helt ny folkbokföringsförordning sedan slutlig ställning tagits beträffande folkbokföringens framtida administrering och bestämmelserna om rätt folkbokföringsort, bör man ändå enligt min mening redan nu i samband med ADB-systemets införande förenkla folkbokföringen och tillskapa en modern författning i ämnet.

Med hänsyn till vad nyss sagts är den föreslagna folkbokföringsförordningen i stort sett att se som en teknisk omarbetning av nuvarande bestämmelser. I den mån några avvikelser från nuvarande principer för folkbokföringen fordras för övergången till ADB-systemet regleras de i administrativ ordning.

CFU:s förslag innebär dock på en punkt en principiell omläggning av mera allmän betydelse. Det föreslås nämligen att mantalsskrivningen fortsättningsvis inte skall ske på grundval av de hittills brukliga mantalsuppgifterna från allmänheten. I stället skall mantalsskrivningen grundas på vad som redan finns tillgängligt inom kyrkobokföringen eller på annat sätt. Mantalsskrivningen föreslås alltså komma att ske utan direkt medverkan av allmänheten. En förutsättning för att denna förenklade form av mantalsskrivning kan genomföras är dock, enligt CFU, att lämmandet av uppgifter till kyrkobokföringen effektiviseras. Den av CFU föreslagna folkbokföringsförordningen innehåller därför delvis nya bestämmelser om anmälningar av olika slag till kyrkobokföringsmyndigheterna.

I det följande kommer jag att uppehålla mig främst vid frågan om slopandet av de särskilda uppgifterna till mantalsskrivningen och vad därmed sammanhänger i fråga om uppgifter till ledning för kyrkobokföringen. I övrigt kommer jag att särskilt beröra huvudsakligen blott de delar av folkbokföringsförordningen där en ny folkbokföringsförordning kan sägas antingen innebära materiell ändring av vad som f. n. gäller eller där sådan ändring ifrågasatts av CFU eller vid remissbehandlingen av CFU:s betänkande.

I övrigt får jag beträffande förslaget hänvisa till CFU:s betänkande i frågan. Detta betänkande innehåller bl. a. utförliga redogörelser för gällande bestämmelser på området.

Gällande ordning

Mantalskrivning

De grundläggande bestämmelserna om mantalskrivningen finns i 4 kap. FBF. Härtill ansluter sig tillämpningsföreskrifter i mantalskrivningskungörelsen (MSK). Beträffande mantalskrivningen i Stockholm och i Göteborg finns särskilda bestämmelser i de förenämnda kungörelserna den 19 december 1947 (nr 944) och den 30 juni 1948 (nr 621).

Mantalskrivning förrättas varje år (*förrättningsåret*) för det nästföljande året (*mantalsåret*). Den därvid upprättade mantalslängden består av personell liggare och fastighetsliggare. Mantalskrivning av personer sker genom uppteckning i den personella liggaren. Numera mantalskrivs endast fysiska personer.

Mantalskrivningen omfattar alla fysiska personer som skall vara kyrkobokförda här den 1 november förrättningsåret. I regel är varje kommun ett mantalskrivningsdistrikt med en mantalslängd.

Varje person skall mantalskrivas i det mantalskrivningsdistrikt och på den fastighet där han rätteligen skall vara kyrkobokförd den 1 november förrättningsåret. De som inte kan mantalskrivas på fastighet, mantalskrivs under någon av rubrikerna *å kommunen skrivna* och *utan känt hemvist*. Dessa skall vara kyrkobokförda under rubriken *å församlingen skrivna*.

Till mantalskrivningens förberedande hör att pastor håller *för-skrivning*. Därvid skall även för kyrkobokföringens egen del undersökas om denna överensstämmer med de verkliga förhållandena.

Skriftlig mantalsuppgift skall lämnas av var och en utom av den som tillhör annans hushåll och är bosatt hos denne. Den sistnämnde skall tas upp på hushållsföreståndarens mantalsuppgift.

Mantalsuppgifterna insamlas på bostadsfastigheterna av fastighetsägarna eller dessas ställföreträdare. Fastighetsägare i stad eller köping skall jämte egen mantalsuppgift lämna huvudförteckning för fastigheten, upptagande de uthyrda och outhyrda lägenheterna inom fastigheten, lägenhetsinnehavarna och hyresbeloppen. Mantalsuppgifterna utnyttjas först som material vid för-skrivningen för jämförelse med kyrkoböcker, i främsta rummet församlingsliggaren. Därvid upptäckta anmälningsförsummelser föranleder åtgärder.

Roteombuden är på olika sätt verksamma under mantalskrivningen. De hjälper de uppgiftsskyldiga, insamlar uppgifter, påminner försumliga, ordnar uppgiftsmaterialet och skall närvara vid för-skrivnings- och mantalskrivningsförrättningarna för att meddela upplysningar m. m.

Mantalslängden skall vara tryckt senast den 15 februari och justerad av mantalskrivningsförrättaren senast den 1 mars mantalsåret (annan justeringsdag, den 31 mars, gäller i Stockholm beträffande fastighetsliggaren).

Före utgången av februari skall mantalsskrivningsförrättaren lämna pastor en förteckning över dem som skall överföras till bok över obefintliga.

Till kyrkobokföringen och mantalsskrivningen hänförs rättsverkningar på flera områden (se betänkandet s. 100—104).

Det årliga antalet mantalsuppgifter kan uppskattas till 3 milj. Antalet in- och utvandrare samt flyttande inom riket över församlingsgräns under år 1963 var 525 000. Det årliga antalet flyttande inom församlingarna brukar uppskattas till 500 000. Allmän erfarenhet, föreliggande uppgifter om flyttning av telefon och inhämtade upplysningar från vissa elektricitetsverk ger anledning till antagande att flyttningarna fördelar sig förhållandevis jämnt på årets månader.

Huvudregeln i 43 § FBF är att mantalsuppgift skall lämnas den 5 oktober i städer och köpingar och den 5 november på landsbygden men länsstyrelse får föreskriva annan dag.

Invånarantalet vid 1963 års utgång och antalet under samma år utflyttade från församlingarna var i de kommuner eller delar av kommuner, i vilka år 1964 mantalsuppgifter avlämnades under oktober, 5 972 000 resp. 458 000. Med ledning härav och under antagande, att 10 % av årsantalet flyttande belöper på oktober, kan uppskattas, att antalet personer, för vilka mantalsuppgift lämnas i oktober och vilka därefter men före mantalsårets ingång flyttar till annan församling, är omkring 50 000.

Antalet överklagade mantalsskrivningar är ringa. I Nordisk Utredningsserie 1961: 4 (angående internordiska flyttningbetyg) uppskattas på grund av inhämtade uppgifter antalet mantalsskrivnings- och kyrkobokföringsmål hos länsstyrelserna under år 1957 till 4 000.

Anmälningsskyldighet m. m.

I FBF finns bestämmelser om skyldighet att anmäla födelse (16 §), dödsfall (18 §), flyttning inom riket (21 och 22 §§), invandring (23 §) och utvandring (24 §) samt om s. k. bostadsanmälan (25 §). För dessa fall gäller enligt 15 § FBF att enskild person skall fullgöra sin anmälningsskyldighet muntligen vid personlig inställelse för pastor. Man får dock låta sig företrädas vid inställelsen av »behörigt och i saken kunnigt» ombud. Roteombud får anlitas som ombud endast om han enligt sin instruktion är skyldig att fullgöra sådant uppdrag. Skriftlig anmälan godtas dock, om den är fullständig och i övrigt tillförlitlig.

Anmälan till pastorsexpedition sker även enligt andra författningar än folkbokföringsförordningen, t. ex. enligt namnlagen den 11 oktober 1963 (nr 521).

Anmälan görs enligt 27 § n a m n l a g e n muntligen vid personlig inställelse eller skriftligen. Rätt anmälningsort är kyrkobokföringsorten eller, i fråga om den som varken är eller skall vara kyrkobokförd i svensk för-

samling, vistelseorten. För den som står under annans vårdnad och ej fyllt 18 år görs enligt 42 § namnlagen anmälan av vårdnadshavaren. Finner pastor att anmälan ej kan upptas skall han, med angivande av grunden därför, meddela beslut att anmälningen inte föranleder anteckning i kyrkobok. Skriftlig underrättelse om beslutet med besvärshänvisning skall tillställas den som gjort anmälningen, om beslutet inte meddelas genast i anledning av muntlig anmälan.

Förnamn som getts annorledes än vid dop inom svenska kyrkan skall enligt namnlagen anmälas hos pastor inom sex månader efter barnets födelse. Underrättelse om dop inom svenska kyrkan skall enligt 37 § 3 mom. KBK av dopförrättaren ofördröjligen meddelas pastor i rätt inskrivningsort, som regel födelseorten.

Flyttning anmäls enligt 21 § FBF av var och en som bosätter sig på annan fastighet eller inom annan församling än den där han förut varit bosatt. Anmälningsskyldighet föreligger också om postadressen ändras vid flyttning inom samma fastighet och när någon på grund av bestämmelserna om behörighet att kyrkobokföras i icke territoriell församling skall kyrkobokföras i annan församling än den där han är kyrkobokförd — i detta fall även om ändrad bosättning inte föreligger. Om flyttning inte föranleder ändring i den flyttandes kyrkobokföring enligt 14 § FBF föreligger inte anmälningsskyldighet. Invandring skall enligt 23 § FBF anmälas av den som från utrikes ort inkommit i riket och bosatt sig här.

Anmälningstiden är i båda fallen 14 dagar, räknat från bosättningen. Anmälningsort är den församling i vilken bosättningen skett eller som den flyttande skall tillhöra på grund av behörighet att kyrkobokföras i icke territoriell församling. Anmälan skall göras hos pastor. I Stockholm och Göteborg görs dock anmälan hos den lokala skattemyndigheten enligt de särskilda kungörelserna om folkbokföringen i dessa städer.

Vid anmälan om flyttning inom riket till annan församling skall man förete flyttningsbetyg från den dittillsvarande kyrkobokföringsorten. Flyttningsbetyg skall enligt 22 § FBF tas ut eller skriftligen rekvireras hos pastor i utflyttningsorten. I Stockholm och Göteborg begärs flyttningsbetyg hos den lokala skattemyndigheten.

Den som anmäler invandring skall enligt 23 § FBF förete flyttningsbetyg, om sådant utfärdas på den utrikes orten, och annars de motsvarande handlingar han kan anskaffa. F. n. finns särskild blankett för anmälan om invandring. Texten på denna är tvåspråkig, dels svenska och dels något utländskt språk. Blanketten finns för flertalet europeiska språk. Regelmässigt ifylls sådan blankett vid invandrarens besök på pastorsexpeditionen.

Utvandrare är enligt 14 § 8 mom. och 24 § FBF den som reser ut ur riket för att stadigvarande bosätta sig på utrikes ort. Utvandringscertifikat skall enligt 24 § utfärdas för den som anmäler sådan avsikt. Därjämte ut-

färdas på begäran utvandringsbetyg, som är avsett att tillgodose utvandrens behov av bevis för sin folkbokföring på den utrikes orten. Utvandringscertifikatet skall vid avresan från riket lämnas till polismyndigheten i utreseorten. Det förses därvid med utvandringsbevis och återsändes av denna myndighet till den pastor som utfärdat certifikatet.

Utvandringsbeviset föranleder att utvandrande omedelbart avförs ur församlingsboken. Såsom utvandrande skall enligt samma stadgande vidare avföras den som enligt skriftlig anmälan eller säker upplysning vid två mantalsskrivningar i följd är stadigvarande bosatt på utrikes ort.

Passkontrollen vid de inomnordiska gränserna har upphävts genom kungörelsen den 21 mars 1958 (nr 122) angående tillämpning av en mellan Sverige, Danmark, Finland och Norge träffad överenskommelse om upphävande av passkontrollen vid de internordiska gränserna. Sverige, som saknar landgräns mot icke nordisk stat, har därför numera passkontroll endast på flygplatser och i hamnar med flyg- eller sjötrafik på icke nordiska stater.

Fastighetsägare är enligt 25 § 1 mom. FBF skyldig att på förfrågan av folkbokföringsorgan eller polismyndighet i folkbokföringsärendet lämna upplysning huruvida viss person bor på fastigheten. Enligt 2 mom. är fastighetsägare eller innehavare av bostadslägenhet skyldig att, sedan person åt vilken han upplåtit bostad inflyttat i denna, inom 14 dagar hos pastor göra anmälan därom (bostadsanmälan), om inte den inflyttade själv redan anmält flyttningen. När arbetstagare bosatt sig hos arbetsgivare skall denne enligt 3 mom. tillse att flyttningsanmälan avges i rätt tid och, om så inte sker, genast underrätta pastor om flyttningen.

Om anmälningskyldighet inte fullgörs gäller följande. När barns födelse inte anmälts och påminnelse från pastor inte gett resultat, kan pastor skriftligen anmana vederbörande att inom viss tid fullgöra sin skyldighet. Motsvarande gäller beträffande anmälan av förnamn för barn som inte döpts inom svenska kyrkan.

Får pastor veta att någon flyttat till eller inom församlingen utan att anmäla detta inom föreskriven tid, kan pastor anmana honom att fullgöra sin skyldighet. Men pastor kan också välja att genom rekommenderat brev förelägga honom att inom viss tid lämna de upplysningar som saknas för hans kyrkobokföring. Om föreläggandet inte efterkommes skall pastor anmana vederbörande att inställa sig för att fullgöra anmälningskyldigheten.

Alternativt tillgriper pastor s. k. tredskoskrivning. Detta innebär att personen kyrkobokförs utan sitt hörande på den fastighet där han kan antas ha flyttat in. Förutsättning för tredskoskrivning är dock att sannolika skäl talar för antagandet att vederbörande flyttat till eller inom församlingen och att erforderliga upplysningar för hans kyrkobokföring kunnat inhämtas.

Under vissa förutsättningar kan anmälan om flyttning inom församling anses fullgjord genom att föreskriven mantalsuppgift lämnats varav flyttningen framgår.

Om flera medlemmar i en familj bör kyrkobokföras på ett ställe, får anmaning eller föreläggande utfärdas för dem gemensamt och tillställas huvudpersonen. I övrigt gäller för skilda slag av anmaningar, att de bör tillställas vederbörande i rekommenderat brev. Polismyndighet får anlitas för delgivning, när så är påkallat. Länsstyrelsen kan förelägga lämpligt vite och förordna om uttagande av förfallet vite.

Böter högst 300 kr. stadgas i 62 § 1 mom. FBF för försummelse att anmäla flyttning inom riket eller invandring och för underlåtenhet att göra bostadsanmälan. Straff för sistnämnda underlåtenhet får dock ådömas endast om den försumlige haft vetskap om eller skälig anledning att anta att den flyttande inte själv gjort anmälan. I intet av de nämnda fallen får enligt 3 mom. straff ådömas den som innan åtal skett frivilligt eller efter anmaning eller föreläggande fullgör vad som åligger honom.

En särskild fråga, som aktualiseras i samband med övergång till en ny folkbokföringsförordning, är romersk-katolska församlingars rätt till egen kyrkobokföring.

I 1 § förordningen den 28 juni 1946 (nr 470) om ikraftträdande av folkbokföringsförordningen sägs att förordningen den 3 december 1915 (nr 476) angående kyrkoböckers förande och förordningen den 11 februari 1887 (nr 10 s. 1) angående anmälningar om födda barn, vilka förordningar i huvudsak upphävts, alltjämt äger tillämpning såvitt angår församling av främmande trosbekännare med rätt till egen kyrkobokföring och barn tillhörande sådan församling. Rätt till särskild kyrkobokföring, omfattande födelsebok samt död- och begravningsbok, tillkommer fem av rikets sju romersk-katolska församlingar enligt tillstånd av Kungl. Maj:t.

Anmälan om födelse eller dödsfall inom församlingen görs hos församlingsföreståndaren och vidarebefordras skyndsamt av denne till pastor i vederbörande församling av svenska kyrkan för inskrivning i denna församlings kyrkoböcker.

CFU: s förslag

Mantalsskrivning

Flyttningsstatistiken ger enligt CFU anledning anta att den alldeles övervägande delen av befolkningen bor kvar på samma ort från det ena året till det andra. Mantalsskrivningens betydelse i dessa fall och i de flyttningsfall som anmälts till kyrkobokföringen oberoende av mantalsskrivningen ligger i att kyrkobokföringens överensstämmelse med den verkliga boställningen konstateras. Sakförhållandet skulle vara detsamma men inte lika säkert känt om kyrkoböckerna inte reviderades genom mantalsskrivningen. Betydelsen av detta stöd för tilliten till registreringen bör givetvis inte under-

skattas, framhåller CFU. Men sin väsentligaste betydelse för att *åstadkomma* överensstämmelse mellan kyrkobokföringen och bosättningen har mantalskrivningen i de fall där anmälningsskyldigheten försummats. Enligt CFU:s erfarenhet förekommer sådana försummelse i alltför stor utsträckning.

CFU påpekar att relativt få personer skulle bli mantalsskrivna annorstädes än på sin kyrkobokföringsort och kyrkobokföringsfastighet per den 1 november, om anmälningsförsummelse kunde nedbringas till ett minimum. Att söka åstadkomma en sådan ändring till det bättre finner CFU vara en angelägenhet av vikt redan inom det nuvarande systemets ram. En förbättrad flyttningsregistrering skulle framträda i mantalsskrivningsarbetet genom att detta förenklades och underlättades samt i form av fullständigare överensstämmelse mellan mantalsuppgifterna och kyrkobokföringen. Mantalsskrivningens uppgift som kontrollinstrument skulle i större utsträckning bli att *konstatera* och endast i mindre utsträckning att *åstadkomma* sådan överensstämmelse. CFU frågar sig om den därigenom vunna kännedomen om registreringens tillförlitlighet och möjlighet att åstadkomma rättelser i ett begränsat antal fall i värde motsvarar det arbete och de kostnader som ett på mantalsuppgifter byggt förfarande representerar. Det årliga antalet flyttande till, från och inom riket uppskattar CFU till omkring 1 milj. Av landets 7,6 milj. invånare år 1963 bodde således enligt CFU 6,6 milj. kvar på samma fastighet från den ena mantalsskrivningen till den andra. Det nuvarande systemet innebär att dessa och de flyttande, vilkas flyttning registreras före mantalsskrivningen, måste upptas på mantalsuppgifter utan att ha låtit någon anmälningsförsummelse komma sig till last. Systemet innebär vidare att 3 milj. mantalsuppgifter varje år måste jämföras med mer än 7 milj. personakter. Detta besvär läggs på allmänheten och myndigheterna huvudsakligen för att ett förhållandevis litet antal flyttande, i fråga om vilka anmälningsskyldigheten försummats, skall bli åtkomliga med vederbörliga åtgärder. Disproportionen finner CFU uppenbar. Den ökar om och ju mer man lyckas förbättra den av mantalsuppgifter oberoende flyttningsregistreringen.

Genom propaganda, förenklat anmälningsförfarande och vederbörlig uppföljning av vunna anledningar till antagande att oanmäld flyttning föreligger bör det enligt CFU:s mening bli möjligt att i kyrkoböckerna få dem registrerade, som endast mer eller mindre oavsiktligt under nuvarande förhållanden försummar att göra flyttningsanmälningar. Beträffande dessa och den ännu större kategorin icke flyttande anser CFU en mantalsskrivning utan mantalsuppgifter icke bli mindre tillförlitlig än den nuvarande. I fråga om vissa kategorier flyttande — ungdomar som av olika anledningar håller sig kvarskrivna i föräldrahemmet, andra personer med ofta växlande vistelseort, lösdrivare och andra med motsvarande ostadighet i levnadssättet samt personer som bl. a. med hjälp av mantalsuppgift försöker bli skrivna där de inte är bosatta — finner CFU det tvivelaktigt om ett system med mantals-

uppgifter i stort sett är mera effektivt än ett system utan sådana uppgifter. Om mantalsuppgifterna slopas, kan det i något ökad utsträckning inträffa att personer som bort uppföras under rubriken utan känt hemvist eller överförs till obefintligregister kvarstår kyrkobokförda i vanlig ordning. En intensifierad intressebevakning från kommunernas sida kan dock enligt CFU förväntas i viss mån motverka en sådan utveckling. En jämförelse av årssiffrorna för överföring till och från bok över obefintliga ger CFU anledning anta, att det i sådana fall ofta rör sig om endast tämligen kortvariga avbrott i de enskildas kontakter med folkbokföringen. En eventuell försämring av utvandringsregistreringen, särskilt beträffande utläningar, anser CFU komma att motverkas av de föreslagna nya bestämmelserna om registrering av flyttning till utlandet och, såvitt angår flyttning till annat nordiskt land, av att internordiska flyttningsbetyg införs.

Mantalsuppgiften kan betraktas inte endast som en sakuppgift utan även som den enskildes yrkande i fråga om de däri upptagna personernas mantalsskrivning. I ett system med mantalsskrivning utan mantalsuppgifter bör enligt CFU enskilda och kommuner ha möjlighet att bevaka sina intressen av rätt mantalsskrivning både i första och högre instans. I den mån dessa möjligheter ej utnyttjas anser CFU att ingens rätt träds för när, om den bestående kyrkobokföringen presumeras vara riktig. CFU erinrar om att myndigheter och allmänna organ har möjlighet att tjänstevägen kräva prövning av folkbokföringsfråga. Även i ett mantalsskrivningsförfarande utan mantalsuppgifter kommer således kyrkobokföringen att bli föremål för årlig överprövning, i den mån ett ådagalagt partsintresse eller annat intresse påkallar det. Ett visst drag av perfektionism och omständlighet i det nuvarande mantalsskrivningssystemet har påtalats, framhåller CFU vidare. CFU finner det vara skäl att mera än hittills söka ansluta folkbokföringen till den i övrigt inom förvaltningen tillämpade principen, att arbete inte läggs ned på en prövning som inte gagnar ett reellt intresse. Det allmänna intresset av kontroll att kyrkobokföringen inte med tiden avlägsnar sig från verkligheten anser CFU lämpligen och tillräckligt kunna tillgodoses genom att mantalsskrivningen under folkräkningsår sker med ledning av uppgifterna på liknande sätt som vid de senaste folkräkningarna. Enligt CFU:s mening behövs inte mantalsuppgifterna för att överensstämmelse mellan faktisk och registrerad bosättning skall nås.

Efter att ha undersökt om mantalsuppgifterna kan anses fylla någon oumbärlig funktion i övrigt konstaterar CFU att mantalsuppgifterna inte är oumbärliga som hjälpmedel för insamling av vissa upplysningar, vare sig potentiellt för särskilda ändamål vid förefallande behov eller med hänsyn till däri nu förekommande uppgifter om anställning och arbetsgivare eller för yrkesredovisningen. Avgörande betydelse för frågan om skyldigheten att lämna mantalsuppgifter skall behållas eller upphävas har enligt

CFU därför endast deras värde, jämfört med andra möjligheter, för bosättningsredovisningen i kyrkoböcker och mantalslängder.

Dessa skäl har lett CFU till att föreslå att mantalskrivningen skall ske utan användande av mantalsuppgifter.

Anmälningsskyldighet m. m.

Att skriftliga anmälningar vunnit endast ett erkännande av andra rang i FBF sammanhänger enligt CFU med det tämligen allmänna motstånd mot denna anmälningsform som tidigare fanns hos folkbokföringsmyndigheterna. Även vid senare undersökningar har det visat sig att skriftliga anmälningar ofta är ofullständiga eller oriktiga. I fråga om invandringsanmälningar har kravet på personlig inställelse ansetts helt oeftergivligt även om invandringsströmmen numera har en sådan sammansättning, att förekommande språksvårigheter i stor utsträckning gör sig gällande även vid personlig inställelse.

Förekommande försök till s. k. skenskrivningar — i syfte att bereda sig tillgång till särskilda förmåner som den eftertraktade nya skrivningsorten kan erbjuda — vållar myndigheterna på vissa orter svårigheter.

Enligt CFU är det uppenbart att sympatierna för skriftliga anmälningar vunnit terräng. Denna tendens har även kommit till uttryck i lagstiftningen. Som exempel anges namnlagen och religionsfrihetslagen som godtar skriftliga anmälningar i viss form om utträde ur svenska kyrkan.

CFU anser övervägande skäl tala för att det nuvarande principiella kravet på personlig inställelse vid anmälningar till den löpande folkbokföringen bör upphävas och har därvid inte ansett sig böra undanta anmälningar om invandring. Den hjälp med blanketter och handlingar som utlåningar kan få på arbetsplatsen eller av särskilda organ anser CFU vara av större värde. Någon skyldighet att styrka att bosättning ägt rum föreslås inte. Anmälningsfallen är i allmänhet enkla och bör kunna bemästras med ett okomplicerat och lättillgängligt blankettmaterial. Att det förekommer mindre enkla fall och mindre kunniga, noggranna eller nogräknade personer bör enligt CFU inte föranleda att anmälningskyldigheten görs mer än nödvändigt betungande för det stora flertalet. Däremot bör möjlighet beredas myndigheterna att vid behov erhålla kompletterande upplysningar.

CFU föreslår därför (5 § FöFBF¹) att skriftlig anmälan likställs med muntlig anmälan vid inställelse. Föreläggande att lämna upplysningar skall kunna meddelas inte endast den som underlåtit att göra flyttningsanmälan utan även den som anmält flyttning, om så erfordras. Enligt CFU:s förslag kan föreläggandet fullföljas med vitesbeslut av länsstyrelse. CFU har vidare (11 § FöFBF) upptagit en motsvarighet till nuvarande bestämmelse

¹ CFU:s förslag till ny folkbokföringsförordning betecknas här och i det följande FöFBF.

i 25 § FBF om skyldighet för fastighetsägare eller bostadsupplåtare att på förfrågan av myndighet i folkbokföringsärendet lämna myndigheten upplysning, huruvida viss person bor på fastigheten.

Telefonanmälningar är inte omnämnda i FBF, påpekar CFU. Av förarbetena till FBF finner CFU framgå, att det inte är olagligt om pastor frivilligt godtar en telefonanmälan. Att pastor äger påfordra annat anmälningssätt anser CFU å andra sidan inte innebära att pastor är helt befriad från att ta notis om förekommen telefonanmälan. I de flesta fall är en telefonanmälan om flyttning, åtminstone om den kan antas vara autentisk, en sådan anledning till antagande att flyttning ägt rum, som enligt 27 § 2 mom. FBF hör föranleda föreläggande att meddela upplysningar. Pastorsatsindelningssakkunnigas undersökning visar att telefonanmälningar godtas av pastorsämbetena i viss utsträckning.

Enligt CFU:s förslag (5 § FöFBF) skall anmälningar regelmässigt göras muntligen vid inställelse eller skriftligen, men myndigheten skall vara oförhindrad att godta anmälan per telefon. Stadgandet ger myndigheten prövningsfrihet. En genom telefonanmälan vunnen kontakt med den anmälande bör enligt CFU:s åsikt tillvaratas och i allmänhet föranleda åtminstone åläggande att inkomma med bekräftelse, skriftligen eller vid inställelse, om inte anmälan godtas genast eller efter kontrollringning eller är alltför bristfällig eller otillförlitlig för att kunna tas upp. Skyldighet att meddela bekräftelse föreslår CFU ingå som ett led i anmälningsskyldigheten. Telefonsamtalets dag blir inflyttningsdag även om pastor först senare får tillgång till bekräftelsen eller annan utredning som stöder telefonanmälan. Men om telefonanmälan av någon anledning inte kan godtas eller anses förfallen sedan bekräftelse förgäves inväntats, bortfaller anteckningen om inflyttningsdag. Ingen införing i församlingsboken ifrågakommer, och CFU:s förslag innebär i detta fall att den anmälda inte alls betraktas som kyrkobokförd i församlingen.

CFU anser att ombud i princip bör få göra alla slags anmälningar enligt FBF, således även telefonanmälan. CFU påpekar att FBF inte innehåller någon bestämmelse om hur anmälan skall göras för omyndig. Enligt religionsfrihetslagen den 26 oktober 1951 (nr 680) och namnlagen görs anmälan av vårdnadshavaren för den som är under 18 år. En sådan fast åldersgräns anser CFU inte lämplig i fråga om anmälningar enligt FBF. Av allmänna rättsgrundsatser bör enligt CFU:s mening följa att omyndig själv får föra sin talan i ärendet om personligt förhållande, i den mån hans omdömesförmåga, sakens beskaffenhet och omständigheterna i övrigt medger det. Efter lämplighetsprövning bör t. ex. kunna godtas, att en 17-årig moder anmäler sitt barns födelse och att en 16-åring, som enligt 6 kap. 4 § föräldrabalken ägt själv ta arbete och flyttat för att tillträda anställningen, anmäler flyttningen. Vidare bör godtas att dödsfall anmäls av en omyndig efterlevande osv.

I fråga om flyttningsanmälningar påpekar CFU att den som företer flyttningsbetyg måste ha vetat vilken pastorsexpedition han skulle vända sig till för att få betyget och där kunnat lämna vissa upplysningar. Samma upplysningar är enligt CFU:s mening tillräckliga för att pastorsämbetet i inflyttningsförsamlingen skall kunna rekvirera personakt från utflyttningsförsamlingen utan att flyttningsbetyg avlämnats. Om det skulle inträffa att en rekvisition tillställs orätt pastorsämbete, torde den lätt kunna vidarebefordras till rätt pastorsämbete efter en underhandsförfrågan hos vederbörande datakontor. I allmänhet innebär förfarandet med flyttningsbetyg onödig omgång för både de flyttande och myndigheterna. CFU föreslår därför att flyttningsbetyg slopas vid anmälan av flyttning inom riket och att flyttning anmäls endast i inflyttningsförsamlingen.

I fråga om anmälan om invandring anser CFU lämpligt att åtminstone större företags personalkontor tillhandahåller tvåspråkiga blanketter och att invandrarna där får hjälp med att fylla i blanketten.

Genom 1958 års lagstiftning om indragning av passkontroller har enligt CFU:s mening FBF:s system för utvandringsredovisning brutits men förhållandet har inte fått så menliga följder för registreringen som från början möjligen kunde befaras. Det årliga antalet utvandrare höll sig under åren 1956—1963 omkring 15 000. CFU finner det numera inte tillräckligt motiverat att påkalla utländska myndigheters hjälp med uppsamlingen av utvandringscertifikat.

CFU erinrar om att registreringen av de inomnordiska flyttningarna snart kommer att regleras av effektivare bestämmelser om internordiska flyttningsbetyg. Att döma av hittillsvarande erfarenheter stannar emellertid endast omkring halva antalet utvandrare inom Norden. Vad angår de övriga bör man vid utformningen av nya bestämmelser tills vidare utgå från den nuvarande definitionen av utvandringsbegreppet vilken förutsätter avsikt att stadigvarande bosätta sig på utrikes ort. Frågan om en i och för sig önskvärd omformning av utvandringsbegreppet kräver sådan utredning om de växlande och svårbedömda förhållandena och har sådant sammanhang med den allmänna frågan om bosättningsbegreppet, att den enligt CFU bör upptas i den avsedda blivande översynen av sistnämnda begrepp. Beträffande svenska medborgare kan CFU:s förslag i princip och bortsett från vad som följer av ändrade förutsättningar i fråga om förfarandet sägas överensstämja med FBF.

Beträffande utlänningar har dock CFU funnit större avvikelser vara en nödvändighet inte beroende på nationaliteten i och för sig utan därför att avregistreringsbestämmelserna måste bygga på en presumtion i fråga om bosättningsavsikten. Det kan inte förbises att denna avsikt utfaller olika för svenskar och utlänningar. I allmänhet återvänder de utresande utlänningarna till hemlandet, den utresande svensken lämnar hemlandet. Enligt CFU:s förslag görs dock skillnad endast beträffande icke anmäld utflyttning.

Vad till en början angår den anmälda utflyttningen föranleder anmälan avregistrering. Utvandringsbevis krävs inte. Om utlänning inte anmält utflyttning bör han ändå, enligt CFU, avregistreras när efter samråd med den lokala skattemyndigheten sannolika skäl prövats tala för att utlänningen inte längre är bosatt här. Bestämmelsen syftar bl. a. till ett bättre utnyttjande av de lokala skattemyndigheternas erfarenheter beträffande utlänningars skatteförhållanden. Den öppnar även möjlighet att tillgodogöra folkbokföringen kunskap om utflyttning som yppar sig i andra myndigheters eller i försäkringskassors verksamhet, i den mån pastor eller lokal skattemyndighet kan få del därav. I stället för uttrycket utvandring, som knappast ger en riktig bild av den nuvarande befolkningsrörelsen, föreslår CFU uttrycket »flyttning till utlandet».

I fråga om bostadsanmälan föreslår CFU att bestämmelserna om fastighetsägares upplysnings- och anmälningsplikt bör behållas i princip oförändrade men däremot inte bestämmelsen i 25 § 3 mom. FBF om husbondeansvar för arbetstagares flyttningsanmälan som anses sakna självständig betydelse.

Anmälningstiden för bostadsanmälan föreslås förlängd till 30 dagar, för att bostadsupplåtaren skall kunna avvakta att den flyttande själv gör anmälan.

Om anmälnings skyldighet inte fullgörs tillgrips enligt CFU:s förslag föreläggande och tredskoskrivning. I enlighet med numera vedertagen terminologi använder CFU ordet föreläggande som gemensam beteckning för anmaning och föreläggande. Som form för delgivning föreslår CFU genomgående rekommenderat brev med mottagningsbevis. Bestämelse om polisdeltgivning anses kunna utgå. Såvitt angår anmälan om barns födelse och förnamn föreslår CFU bestämmelser som motsvarar de nuvarande.

CFU påpekar att anmaningsförfarandet enligt 27 § 1 mom. FBF i fall, då pastor har vetskap om flyttning, har fått obetydlig användning och bör slopas. Föreläggande och tredskoskrivning ger enligt CFU:s mening snabbare resultat och i denna del föreslås bestämmelser som med visst undantag motsvarar tredskoskrivningsfallen efter föreläggande enligt 27 § 2 mom. FBF.

Genom förslagen om tredskoskrivning och föreläggande att lämna erforderliga upplysningar blir det enligt CFU:s mening inte erforderligt att behålla någon straffbestämelse då det gäller underlåten flyttningsanmälan. Beträffande bostadsanmälningarna finner CFU det visserligen vara av mindre betydelse i det enskilda fallet att en underlåten bostadsanmälan framtingas men det är viktigt att respekt skapas för anmälningsinstitutet som sådant, vilket motiverar ett visst straffhot, som kan realiserars. Stad-

gandet i 62 § FBF att straff inte får ådömas i andra fall än där den försumlige haft vetskap eller skälig anledning till antagande, att den flyttande inte själv gjort anmälan, anser CFU vara en bidragande orsak till att nuvarande bestämmelser inte vunnit sådan respekt. CFU föreslår därför att stadgandet ersätts med en bestämmelse om bötesstraff efter mönster av 120 § sista stycket taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623). Den nuvarande straffsatsen har CFU behållit, högst 300 kr. Om försummelsen är ursäktlig eller eljest ringa bör dock straff inte komma i fråga.

Hur allmänheten skall förmås att fullgöra anmälningsskyldighet är enligt CFU ett problem som inte löses enbart genom lagstiftning utan även ställer krav på tillämpningen. Med lämplig avvägning, så att verkan inte avtrubbas, bör enligt CFU genom massmedia bedrivas upplysningsverksamhet rörande skyldigheten att göra anmälningar till den löpande folkbokföringen, framför allt angående flyttning. Viktigt är att anmälningsblanketter finns lätt tillgängliga för allmänheten och att hjälp kan erhållas med dessas ifyllande och avlämnande.

På folkbokföringsmyndigheternas expeditioner och på postanstalter bör allmänheten genom anslag erinras om sin anmälningsskyldighet, framhåller CFU. Även genom förmedling av andra statliga och kommunala förvaltningsorgans expeditioner, vilka har beröring med flyttande, t. ex. telecentraler, arbets- och bostadsförmedlingar, elektricitets- och gasverk, försäkringskassor och socialvårdsbyråer bör allmänheten enligt CFU:s mening erinras om sin anmälningsskyldighet. CFU finner det också önskvärt att man hos privata företag, t. ex. i anslutning till nyanställning av personal, påpekar vikten av att anmälan om flyttning görs och tillhandahåller blankett för sådan anmälan. I vissa fall kan det vara lämpligt att myndighet eller annat förvaltningsorgan bringar till folkbokföringsmyndighetens kännedom, när myndigheten har anledning utgå från att någon blivit oriktigt folkbokförd. Dessa frågor anser CFU dock inte böra regleras i författning.

Någon möjlighet till kontroll av att anmälan om flyttning görs inom föreskriven tid finns inte inom folkbokföringssystemets ram utöver de nuvarande bostadsanmälningarna, påpekar CFU. Om en motsvarighet till denna anmälningsskyldighet behålls och man söker tillse att bestämmelserna om anmälan blir iakttagna anser CFU dock åtskilligt vara vunnet.

Möjligheterna att i kontrollsyfte utnyttja till postverket inkommande uppgifter om adressändring har CFU undersökt. Redan nu medverkar posten i viss utsträckning genom att i samband med eftersändning av post på grund av definitiv avflyttning påminna att flyttningen bör anmälas till pastorsämbete m. fl. myndigheter.

CFU uppger att man från postverkets sida ställt sig välvillig till tanken att i lämplig form underrätta folkbokföringsmyndigheten om fall, där begäran gjorts om eftersändning på grund av definitiv avflyttning. Dessa un-

derrättelser skulle kunna distribueras till berörda myndigheter. Om ett sådant rapportsystem kan genomföras räknar CFU med att folkbokföringsmyndigheterna får uppgift om ett betydande antal flyttningar. Att döma av statistik rörande uppsägning av elektricitets- och telefonabonnemang torde dessa uppgifter komma att erhållas successivt, vilket tyder på att antalet kyrkobokförda flyttningar blir jämnare fördelat under året än nu är fallet.

I frågan om romersk-katolska församlingars rätt till egen kyrkobokföring anför CFU följande synpunkter.

CFU erinrar om att de icke territoriella församlingarna av svenska kyrkan, vilkas kyrkobokföring sedan gammalt skapat problem i folkbokförings-systemet, är på väg att avskaffas. I en framtid kan kyrkobokföringen i sin helhet eventuellt komma att avlösas av en civil folkbokföring. I varje fall måste enligt CFU en fastare organisation och kontroll av arbetet eftersträvas inför den påbörjade folkbokföringsreformen. CFU anser det olämpligt att i detta läge bibehålla icke territoriella församlingar utanför svenska kyrkan vid en kyrkobokföring, vars utövare dessutom står vid sidan av subordinationen inom statsförvaltningen. Än mindre kan det enligt CFU bli frågan om att släppa efter på återhållsamheten mot en icke önskvärd utveckling genom att tillmötesgå redan framkomna önskemål om utvidgning av den kyrkobokföring vid sidan av den allmänna, som redan finns, med ytterligare befogenheter eller till ytterligare samfund.

Av förarbetena till religionsfrihetslagen (prop. 1951: 100) framgår enligt CFU att ståndpunkt har tagits till religionsfrihetsfrågan i ämnet om de romersk-katolska församlingarnas kyrkobokföring. Till folkbokföringssakkunniga har endast överlämnats att slutföra återstående praktiska överväganden och på denna grund ange ett ställningstagande. Det uppdrag som CFU fått överta innebär inte att det på grund därav tillkommer CFU vare sig att själv anföra eller att ta upp och pröva religionsfrihetssynpunkter. De praktiska övervägandena anser CFU inte kunna leda till annat än att 1895 års Kungl. resolutioner, som ger kyrkobokföringsrätt åt de romersk-katolska församlingarna i vissa städer, bör upphävas. CFU påpekar dock att detta inte innebär att församlingarna därmed måste sluta att föra kyrkoböcker, men det innebär att dessa kyrkoböcker och därpå grundande bevis inte längre har officiellt vitsord. Det behöver inte medföra att medlemmarna tvingas att för anmälningar till kyrkobokföringen väsentligt öka sina personliga kontakter med svenska kyrkans prästerskap, framhåller CFU. I Stockholm och Göteborg har de möjlighet att få intyg på uppbördverket i stället för de vanligaste prästbevisen.

Remissyttrandena

Mantalskrivning

Förslaget att slopa mantalsuppgifterna tillstyrks uttryckligen av flertalet remissinstanser, nämligen *kammarrätten, riksrevisionsverket, arbetsmarknadsstyrelsen, riksarkivet, exekutionsväsendets organisationsnämnd, tio länsstyrelser, elva domkapitel, uppborrdirektören och stadskollegiet i Stockholm, uppborrdsverken i Malmö, Hälsingborg och Halmstad, ett antal häradsskrivare, Svenska kommunförbundet, Svenska landstingsförbundet, Svenska pastoratens riksförbund, Sveriges industriförbund, SAF, SACO, Svenska försäkringsbolags riksförbund, Föreningen Sveriges kronokamrerare och Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund*. En del andra remissinstanser har lämnat förslaget utan erinran.

Avstyrkande yttranden föreligger från *statistiska centralbyrån* samt de *statistiska kontoren i Stockholm och Göteborg, två länsstyrelser, ett domkapitel, uppborrdsverket och stadskollegiet i Göteborg, ett antal häradsskrivare, fastighetsregisterutredningen, Svenska stadsförbundet och Sveriges häradsskrivarförening*.

Ur de tillstyrkande yttrandena må följande anföras.

Kammarrätten uttalar att det naturligtvis är önskvärt att det opraktiska systemet med mantalsuppgifter slopas. Ett oeftergivligt villkor är dock att anmälningssfrekvensen i fråga om flyttningar kan bringas att öka. Den intensifierade intressebevakningen från enskilda och kommuner anser kammarrätten vara ett viktigt substitut för de slopade mantalsuppgifterna. Givetvis kommer detta att medföra en ökad arbetsbelastning på kommunerna, och en konsekvens av det nya systemet blir troligen att antalet mantalskrivningsprocesser kommer att öka.

Riksrevisionsverket anser att man med det föreslagna mantalskrivningsförfarandet kan nå en lika hög grad av tillförlitlighet som nu. En förutsättning härför finner verket vara att flyttningsregistreringen förbättras och att effektiviteten i anmälningssystemet ökas. Enligt verkets mening krävs ytterligare åtgärder för att underlätta bostadsanmälan kontrollfunktion och göra den mer effektiv.

Enligt *länsstyrelsen i Stockholms län* bör inte bortses från att mantalsuppgifterna kan ha en negativ effekt i fråga om flyttningsanmälningarna och att slopandet kan medföra att större omsorg kommer att ägnas åt de löpande anmälningarna.

En förutsättning för tillstyrkande anser *uppborrdsverket i Halmstad* vara att man stadgar ovillkorlig skyldighet för fastighetsägare och lägenhetsinnehavare att anmäla även utflyttning.

Slopandet av mantalsuppgifterna leder enligt *länsstyrelsen i Skaraborgs*

län till att antalet framställningar från kommuner med erinringar mot stommarna blir stort. Denna nackdel anser länsstyrelsen dock kunna motverkas genom tillsättande av kommunala ombud.

Föreningen Sveriges kronokamrerare vill inte motsätta sig att mantalsuppgifterna bortfaller, som ett led i en på alla områden eftersträvad rationalisering. Helst skulle föreningen dock se att ADB-systemet fick »sätta sig». Något års erfarenheter av det nya systemet kunde nämligen ge säkrare underlag för bedömandet av frågan, om man kan avvara mantalsuppgifterna.

När det gäller mantalsuppgifternas betydelse ur statistisk synpunkt anser *Svenska landstingsförbundet* att man före beslutet om slopan det bör ytterligare utreda och överväga deras användning för andra ändamål såsom underlag för planering och statistik hos kommuner. *Stadskollegiet i Stockholm* anser därvid att man bör beakta stadens statistiska kontors synpunkter om möjligheterna att ersätta uppkommande brister vid mantalsskrivningen med uppgifter från andra källor. *Riksarkivet* anser det troligt att i framtiden specialundersökningar kommer att göras, t. ex. i samband med folk- och bostadsräkningar, som kan lämna ersättning för uppgifterna vid mantalsskrivningen och som kan ge ett mera tillförlitligt primärmaterial än dessa uppgifter.

Arbetsmarknadsstyrelsen förutsätter att statistikfrågorna rörande arbetsplats kommer att beaktas i samband med CFU:s uppdrag att i samråd med statistiska centralbyrån utreda frågan om kontinuerlig redovisning av yrke och utbildning samt vilken näringsgren de förvärvsarbetande tillhör och vilka verksamhetsställen de har.

Exekutionsväsendets organisationsnämnd finner visserligen att mantalsuppgifterna från kronofogdemyndigheternas synpunkt utgjort ett värdefullt hjälpmedel för att inhämta upplysningar om gäldenärens huvudyrke eller befattning och, i fråga om den som har anställning, arbetsgivarens namn och adress. Emellertid anser nämnden att dessa upplysningar utan större olägenhet kan erhållas på andra håll.

Ett system med förenklade mantalsuppgifter anser *Svenska försäkringsbolags riksförbund* vara avgjort att föredra framför CFU:s förslag i fråga om hyresvärds anmälningsskyldighet och straffansvar. I första hand uttalar sig dock förbundet för att mantalsuppgifterna slopas.

Såsom representativt för de remissinstanser som avstyrkt förslaget att slopa mantalsuppgifterna kan nämnas yttrandet av *Sveriges härads-skrivarförening*. Föreningen befarar att det förenklade förfarandet kommer att medföra en betydligt försämrade folkregistrering med alla de olägenheter detta för med sig, t. ex. genom inaktuella röstlängder, ökning av antalet poströster, felaktiga adresser på röstkort etc. Förenklingen av arbetet för de lokala skattemyndigheterna innebär enligt föreningen ökade

arbetsuppgifter för andra myndigheter, särskilt för försäkringskassor och andra bidragsutbetalande myndigheter samt inte minst för taxeringsnämnderna. Dessutom räknar föreningen med en betydligt försämrad service åt allmänheten. Detta uppvägs inte av att allmänheten befrias från det relativt enkla arbetet att fylla i mantalsblanketten.

Häradsskrivarföreningen anser vidare att slopandet av mantalsuppgifterna kommer att försvåra debiteringen av preliminär skatt och erinrar om att lokal skattemyndighet i det nya ADB-systemet skall avisera datakontoret om eventuella ändringar i de preliminärskattekoderna, som finns registrerade i preliminärskattebandet. Om mantalsuppgifterna bibehålls, kan myndigheten från dessa hämta uppgift om flertalet fall, då övergång mellan preliminär A- och B-skatt bör ske. Detta framgår av uppgifterna i blanketten om yrke och anställning. Eftersom de skattskyldiga själva endast undantagsvis gör anmälan i denna sak blir följderna om mantalsuppgifterna slopas att preliminärskatteuppbörden försämras.

Stadskollegiet i Göteborg finner det verklighetsfrämmande att tro att tillräcklig effekt skulle nås genom föreslagna propagandaåtgärder m. m. och uttalar att betänkandet inte bör läggas till grund för lagstiftning.

Domkapitlet i Göteborg anser förslaget innebära ett så betydande osäkerhetsmoment i befolkningsregistreringen att dennas tillförlitlighet sätts i fara. Även ur rättssäkerhetssynpunkt finner domkapitlet det svårt att motivera förslaget. Domkapitlet föreslår att avskaffandet av mantalsuppgifterna får anstå till en eventuell framtida centraliserad folkbokföring.

Ett förenklat förfarande med bibehållande av mantalsuppgifter förordas i ett par yttranden. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* anser att kostnaderna för mantalsskrivningen kan nedbringas avsevärt om förrättningen förenklas men med bibehållande av mantalsuppgifterna. Länsstyrelsen föreslår att mantalsuppgifterna insänds på en för hela riket gemensam dag direkt till lokal skattemyndighet, som jämför dessa med stommen till mantalslängden, varvid avvikelser aviseras till pastorsämbetet. Därigenom erhålls enligt länsstyrelsens mening en mantalsskrivning som är betydligt säkrare än den CFU föreslagit och som grundar sig på ett verklighetsunderlag. *Fastighetsregisterutredningen* anför liknande synpunkter.

Från statistisk synpunkt anförs starka betänkligheter mot att slopa mantalsuppgifterna. Sålunda anser *statistiska centralbyrån* att sambandet mellan mantalsuppgiften och befolkningsstatistiken samt folk- och bostadsräkningarna penetrerats otillräckligt. Mantalsskrivningsorganisationens roll i dessa räkningar är betydligt större än vad som framgår av betänkandet. Nyligen har dessutom, påpekar centralbyrån, vissa behov framkommit som eventuellt skulle bäst tillgodoses genom årliga mantalsuppgifter. Centralbyrån syftar på uppdraget åt CFU att i samråd med centralbyrån utreda komplettering av folkbokföringsregistren med uppgift om utbildning, yrken, arbetsgivare och arbetsplatser. Centralbyrån föreslår att man dröjer med att

fatta beslut om avskaffande av mantalsuppgifterna i avvaktan på resultatet av denna utredning.

Göteborgs stads statistiska kontor påpekar att mantalsuppgifterna utgör ett viktigt underlag för den kommunala förvaltningen, särskilt inom stads-, general- och regionplaneringsverksamheten, där uppgifter om hushållen och deras behovsutveckling är av grundläggande betydelse. Något annat officiellt underlag än mantalsuppgifterna är enligt kontoret f. n. inte tillgängligt. Om mantalsuppgifterna slopas, måste motsvarande material anskaffas i annan ordning eventuellt via den nya folkbokföringen. *Svenska stadsförbundet* anför liknande synpunkter. När det gäller yrke och befattningsbefarar *Stockholms stads statistiska kontor* att kvaliteten på uppgifterna blir sämre. Kontoret vill därför starkt ifrågasätta om det blir möjligt att göra bearbetningar i t. ex. valstatistiken efter yrke och socialgrupp. Enligt kontorets mening bör det utredas om man kan få dessa uppgifter från självdeklarationerna.

I fråga om remissyttrandena över andra frågor rörande mantalsskrivningsförfarandet får jag hänvisa till specialmotiveringen.

Anmälningsskyldighet m. m.

SlopanDET av kravET på personlig inställelse tillstyrks i princip i samtliga remissyttrandena.

Länsstyrelsen i Malmöhus län anser att anmälningsskyldigheten kan fullgöras skriftligen med hjälp av lättillgängligt och okomplicerat blankettmaterial. Folkbokföringsmyndighet bör dock ha möjlighet att vid behov införskaffa upplysningar från hyresvärd. Härigenom kan enligt länsstyrelsens mening problemet med skenskrivningar bemästras. *Uppbördsverket i Halmstad* anför att förslaget säkerligen kommer att underlätta att anmälan kommer myndighet till handa.

Särskilda krav för anmälan om invandring föreslås av några remissinstanser när det gäller invandring. *Länsstyrelsen i Östergötlands län* anser personlig inställelse alltså bör krävas vid invandring för vinnande av så korrekta uppgifter som möjligt för senare avisering till registreringsorganen. *Svenska pastoratens riksförbund* finner det önskvärt med personlig kontakt med hänsyn till utlänningarnas språksvårigheter. *Länsstyrelsen i Hallands län* finner personlig inställelse i sådant fall vara ett praktiskt taget oeftergivligt krav, eftersom utlänningarna för avgörande av frågan om kyrkoskrivning samt för rekvisition av personakt är nödsakade att lämna upplysningar och förete vissa handlingar. Liknande synpunkter anför *ett par kyrkobokföringsinspektörer*.

Om skriftlig uppgift är ofullständig anser *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* att uppgiftslämnaren bör anmanas att fullständiga uppgifterna vid äventyr att ärendet kan avskrivas utan åtgärd.

Frågan om blanketter har flera remissinstanser funnit viktig. *Kammarrätten* anser att åtgärder bör vidtas för att fastighetsägare i anslutning till sin egen anmälningsskyldighet skall kunna tillhandahålla inflyttande person blankett för anmälan av inflyttning. Fastighetsägaren bör också vara skyldig att förvissa sig om att den inflyttande fullgjort sin anmälningsskyldighet. *Föreningen Sveriges kronokamrerare och upp-
bördsverket i Malmö* förutsätter att skriftlig anmälan om flyttning mellan olika kommuner skall ske med blankett av sådan utförlighet, att relevanta fakta tydligt redovisas. Till dessa fakta vill *stadskollegiet i Stockholm* förutom adekvata adresser räkna även ett särskilt lägenhetsnummer.

Förslaget att i viss utsträckning godta telefonanmälan tillstyrks eller lämnas utan erinran av det stora flertalet remissinstanser.

Kammarrätten anser telefonanmälan vara en i och för sig godtagbar form för flyttningsanmälan. Denna kan visserligen medföra ökad risk för skenskrivningar. Emellertid ger det nya systemet myndigheterna möjlighet att införskaffa upplysningar varigenom risken i viss mån kan elimineras. *Kammarrätten* väntar sig att allmänheten skall bättre än hittills fullgöra sin skyldighet att anmäla flyttningar. I lagtexten föreslår *kammarrätten* en hänvisning till föreskriften att pastorsämbete äger förelägga den som anmält flyttning att lämna erforderliga upplysningar. Även *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* finner det sannolikt att skenskrivningar kan väntas öka något och förordar att lämpliga åtgärder däremot övervägs.

Med hänsyn till riskerna för missförstånd och okynnesanmälningar anser *länsstyrelsen i Malmöhus län* att telefonanmälan regelmässigt bör bekräftas på annat sätt, t. ex. skriftligen eller genom kontrollringning.

Längre än *CFU* går *länsstyrelsen i Jönköpings län* som ifrågasätter om inte telefonanmälan borde ha upptagits som normalt anmälningssätt. *Länsstyrelsen* anser att man vid telefonkontakt genomgående kan erhålla mera fullständiga upplysningar och att möjligheten att komplettera anmälan med felande uppgifter vanligen är större vid telefonanmälan än vid annat anmälningssätt. *CFU:s* förslag lämnar enligt *länsstyrelsens* mening alltför stor valrätt för myndighet att avvisa telefonanmälan.

Avstyrkande yttranden i fråga om telefonanmälan föreligger från fyra remissinstanser. *Statistiska centralbyrån* uttalar att telefonanmälan knappast kan betraktas som en tillfredsställande metod. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* anser att en sådan alltför formlös anmälan inte bör godtas. En telefonuppgift bör i stället resultera i att pastorsämbetet anmanar den inflyttade att inkomma med skriftlig anmälan — eller i undantagsfall — inställa sig personligen. *Uppbördsverket i Göteborg* avstyrker främst av detta skäl, eftersom behandlingen från myndigheternas sida bör vara likartad. Vidare pekar verket på riskerna för missuppfattningar, svårig-

heten att kontrollera anmälares identitet och risken för obehöriga anmälningar. Försök till sådana förekommer enligt uppborðsverket redan nu, främst vid osämja mellan makar, fästfolk och grannar. Liknande synpunkter anför *domkapitlet i Göteborg*.

Förslaget att flyttningsanmälan skall göras endast i inflyttningsförsamlingen har vunnit allmän anslutning. Avstyrkande yttrande föreligger från *Västerås domkapitel* som finner det lämpligast att nuvarande ordning behålls med anmälan även till utflyttningsförsamlingen. En förenkling av nuvarande system skulle nämligen enligt domkapitlets mening medföra onödiga felrisker och en allmän osäkerhet.

CFU:s förslag att avskaffa flyttningsbetygen har tillstyrkts så gott som enhälligt. Några remissinstanser anser dock att slopandet av flyttningsbetyget ökar behovet av legitimation. *Uppborðsverket i Göteborg* anser sålunda att den som anmäler flyttning bör kunna legitimera sig. Vid personlig inställelse kan detta lämpligast ske genom företeende av hyreskontrakt eller åtkomsthandling för fastighet. I nuvarande system med uttagande av flyttningsbetyg i utflyttningsförsamlingen föreligger inte samma behov av legitimationshandling, eftersom myndigheten med ledning av hos denna förvarade uppgifter kan konstatera att den flyttande är den han uppger. I inflyttningsförsamlingen utgör sedan flyttningsbetyget tillräcklig legitimation. *Domkapitlet i Strängnäs* befarar att förenklingen beträffande allmänhetens anmälningskyldighet angående flyttning kan medföra åtskillig osäkerhet och merarbete, vilket utredningen också uppmärksammat. Stor okunnighet visas inte sällan vid ifyllandet av de enklaste blanketter. Liknande synpunkter anför *domkapitlet i Lund* och *Svenska prästförbundet*.

Betydelsen av pastorsämbetenas anteckningar i hithörande frågor understryks av *Svenska försäkringsbolags riksförbund*. Folkbokföringssystemet är så utformat att det hos pastorsämbetena finns anteckningar som tydligt utvisar från vilken församling en person inflyttat och till vilken församling någon utflyttat. Det är inte tillräckligt att sådana uppgifter vid varje tidpunkt finns beträffande den kyrkobokförda befolkningen. Uppgifter behövs också beträffande personer som avlidit, emigrerat eller överförts till obefintligregister.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län ifrågasätter om vad som föreslås är tillräckligt betryggande. Om mantalsuppgifterna slopas måste större vikt i framtiden läggas på att flyttningsanmälningarna till pastorsämbetena fullgörs på rätt sätt och i rätt tid. Länsstyrelsen tillägger.

Vid härvarande länsbyrå för folkbokföring har uppmärksammat att flyttningsanmälningarna starkt släpar efter. Flyttningsaviseringarna till länsbyrån är sålunda till övervägande del koncentrerade till hösten, vilket förhållande inte kan förklaras med att befolkningen vid denna tidpunkt flyttar i större utsträckning än under andra delar av året. Av samtliga under år 1965 av länsbyrån upprättade avtryckskort över ändringar i folkbokföringen har inte mindre än ca 37 % upprättats under oktober

och november månader. I stort sett samma förhållande har rått tidigare år. Det under dessa månader väsentligt ökade antalet avtryckskort torde till övervägande del bero på då pågående mantalsskrivning och därmed sammanhängande anmälningsskyldighet.

Mot slopandet av flyttningsbetygen uttalar sig fyra remissinstanser. *Domkapitlet i Västerås* finner det lämpligast att nuvarande ordning behålls. En förenkling av detta system skulle med stor sannolikhet medföra onödiga felrisker och en allmän osäkerhet på ett flertal håll. Eftersom det nuvarande systemet med flyttningsbetyg fungerar tillfredsställande och då allmänheten är van därmed, finner *Kyrkobokföringsinspektören i Västerås stift* ingen anledning att frångå detta system, allra minst just nu vid övergången till datasystemet som kommer att kräva ytterligare noggrannhet i arbetet från pastorsämbetenas sida. Utan tvivel kommer det nya systemet att skapa en viss osäkerhet i arbetet och ge pastorsämbetena mer arbete. *Kyrkobokföringsinspektören i Linköpings stifts västra inspektionsområde* anför liknande synpunkter men framhåller att flyttningsbetyg skulle vara helt obehövligt, om alla nyinflyttade kunde erhålla en skriftlig underrättelse om att de blivit kyrkobokförda i inflyttningsförsamlingen, med angivande av namn, församling, kyrkobokföringsfastighet och personnummer.

Kyrkobokföringsinspektören i Göteborgs stifts södra inspektionsområde vill starkt ifrågasätta om det är ändamålsenligt att avskaffa flyttningsbetygen och anför.

Enligt min åsikt har flyttningsbetygen dock en icke oviktig funktion. Det händer icke så sällan att en person, som uttagit flyttningsbetyg, försummar att inlämna detsamma i inflyttningsförsamlingen. Om det (såsom CFU föreslår) hade varit tillfyllest att göra flyttningsanmälan enbart i den nya församlingen, hade han sannolikt försummat även den åtgärden. Men därigenom att flyttningsbetyg utfärdats har pastorsämbetet i utflyttningsförsamlingen kännedom om flyttningen, resp. om vederbörandes avsikt att flytta. Detta pastorsämbete kan då föranstalta om åtgärder att få flyttningen registrerad. I det nu tillämpade systemet införs på flyttningsbetyget utflyttningsförsamlingens namn, pastorsämbetets adress och de flyttandes fullständiga namn, födelsetid och födelsenummer. Deras identitet och närmast föregående kyrkobokföringsort är därigenom fullt tydligt klarlagda. CFU förutsätter, att pastorsämbetet i inflyttningsförsamlingen skall med ledning av upplysningar, som de flyttande lämnar, rekvirera deras personakter från utflyttningsförsamlingen. Detta medför risk för felaktigt ifyllda och felaktigt adresserade rekvisitioner. Det är icke så ovanligt, att människor är osäkra om i vilken församling de står skrivna. De förväxlar församlingsnamn och kommunnamn, om det sistnämnda är likalydande med namnet på en av de församlingar som ingå i kommunen etc.

Frågan om anmälan vid inflyttning från utlandet anser *Sveriges häradsarkivarförening* böra övervägas ytterligare. En relativt enkel lösning anser föreningen vara att anteckning görs i pass eller inter-nordiskt flyttningsbetyg vid kyrkobokföringen. De lokala skattemyndig-

heterna har redan god erfarenhet av liknande ordning vid utfärdandet av debetsedlar för icke mantalsskrivna utlännningar.

Tidsfristen för anmälan om flyttning inom riket och om invandring berörs av *länsstyrelsen i Västmanlands län* som ifrågasätter om inte en utsträckning från 14 dagar till exempelvis tre veckor skulle leda till ett bättre iakttagande av anmälningsskyldigheten. Härigenom vinner den flyttande större möjlighet att i rätt tid fullgöra sin anmälningsskyldighet, invandrare skulle i ökad omfattning hinna få kännedom om ifrågavarande skyldighet och bättre möjlighet skulle finnas att bedöma huruvida stadigvarande bosättning föreligger.

Förslaget till snabbare avregistrering av utlännings som lämnat riket har varmt tillstyrkts av samtliga remissinstanser.

Statistiska centralbyrån förmodar att det genom förslaget blir möjligt att väsentligt reducera överföringarna till (och från) boken över obefintliga som nu döljer en icke obetydlig faktisk emigration. *Länsstyrelsen i Östergötlands län* biträder livligt eftersom erfarenheten visar — och då särskilt i tätorterna — att vid mantalsskrivningsförrättningar endast i undantagsfall upplysning kan fås om utlännings eventuella bosättning på utrikes ort.

Frågan om samråd har berörts i några yttranden. *Länsstyrelsen i Östergötlands län* anser att samråd med lokala skattemyndigheter och försäkringskassor i många fall bör kunna leda till ett omedelbart avförande från församlingsboken. *Statens utlänningskommission* framhåller att samråd ofta torde bli nödvändigt även med andra myndigheter än den lokala skattemyndigheten. Sålunda kan exempelvis kommissionen i dess egenskap av central utlänningsmyndighet ha tillgång till uppgifter som kan vara av värde. Kommissionen besvarar sedan många år tillbaka ett stort antal förfrågningar från folkbokförings- och skattemyndigheter om utlännings vistelse i riket. Samarbetet med kommissionen anser kommissionen böra uttryckligen regleras i författning. Bestämmelserna om samråd har enligt kommissionens mening karaktär av tillämpningsföreskrift och bör därför inte intas i själva förordningen. *Svenska försäkringsbolags riksförbund* anser att bestämmelsen om samråd bör utgå, eftersom sådant inte stadgas beträffande svenska medborgare. Självklart bör det enligt förbundet ankomma på lokal skattemyndighet att till pastorsämbete anmäla förhållande som kan föranleda att utlännings bör avföras som utflyttad ur riket. På samma sätt bör det ankomma på försäkringskassa att göra anmälan. Sådana anmälningar torde också kunna ifrågakomma beträffande svenska medborgare. Förfarings sättet och de praktiska reglerna för när anmälan bör göras anser förbundet emellertid inte böra bindas genom bestämmelser i FBF utan avpassas efter omständigheterna och de lokala förhållandena.

Att avregistreringen inte knyts till mantalsskrivningsförrättningen utan avses tillämpad fortlöpande under året finner *en kyrkobokföringsinspektör* särskilt välbetänkt.

Frågan om snabb avregistrering av de utlänningar som redan nu är upptagna i obefintlighetsboken anser *en kyrkobokföringsinspektör* böra lösas genom särskilda övergångsbestämmelser i förordningen eller genom administrativa anvisningar. Enligt inspektören är antalet sådana utlänningar stort i vissa församlingar.

Inrättande av ett centralt register över utlänningar föreslår *domkapitlet i Västerås*, särskilt med hänsyn till att personakterna över dessa enligt nuvarande bestämmelser skickas till CFU. Förslaget innebär att utlänningar aldrig skall överföras till boken över obefintliga utan direkt till registret hos CFU.

Förslaget om avregistrering av svenska medborgare som flyttat ur riket har mött erinran endast från *domkapitlet i Västerås* som framhåller att den utflyttande kan underlåta att göra anmälan såväl före avresan som sedan han bosatt sig i utlandet. Först efter två mantalskrivningar kan en sådan person avföras ur församlingsboken. Här föreligger enligt domkapitlet en lucka i lagen som inte så sällan utnyttjas av vissa personer så att de under två år behåller de sociala förmåner en kyrkobokföring i Sverige medför. Domkapitlet finner därför förslaget inte tillfredsställande.

Frågan om vem som skall äga anmäla utvandring berörs av *domkapitlet i Lund* och *Strängnäs*. Med hänsyn till att här boende föräldrar eller andra nära anhöriga till utvandrare ofta noggrant och säkert kan meddela, att dessa stadigvarande bor i annat land, föreslår domkapitlet att även dessa skall äga anmäla utvandring. Genom en sådan ändring torde vinnas såväl att en tidigare registrering av utvandring kan ske som att bestämmelsen om avförande efter två mantalskrivningar sällan behöver tillämpas.

Skyldigheten för fastighetsägare och innehavare av bostadslägenhet att göra *bostadsanmälan* har i princip tillstyrkts av samtliga remissinstanser utom Svenska försäkringsbolags riksförbund.

De föreslagna undantagen från denna anmälningskyldighet har emellertid kritiserats i flera yttranden. En anmälningsplikt utan undantag föreslås av *statskontoret*, *länsstyrelserna i Jönköpings, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Skaraborgs, Örebro och Norrbottens län*, *uppbördsverken i Malmö och Halmstad*, *Föreningen Sveriges kronokamrerare*, *Sveriges häradsskrivareförening* och *Svenska pastoratens riksförbund*. Representativt för inställningen hos dessa remissinstanser är yttrandet från *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* som erinrar om att fastighetsägare många gånger saknar möjlighet att kontrollera huruvida den inflyttande gjort anmälan eller ej. Inte heller torde han kunna avgöra om den inflyttade skall vara kyrkobokförd på annan fastighet och anmälan därför kan underlåtas. Om inga undantag stadgas kommer myndigheten visserligen att i ett flertal fall få dubbla anmälningar om inflyttning. Bostadsupplåtarens anmälan kommer då att utgöra en bekräftelse på att inflyttning verkligen kommit till stånd.

Tidsfristen för bostadsanmälan föreslår *länsstyrelserna i Malmöhus och Göteborgs och Bohus län, uppbořdsverket i Malmö* samt *Föreningen Sveriges kronokamrerare* fastställt till oförändrat 14 dagar, om bostadsanmälan görs obligatorisk. Även från synpunkten av att pastor snabbt bör erhålla kännedom om flyttning framstår det för föreningen som mindre önskvärt att anmälningstiden förlängs. *Statistiska centralbyrån* anser att förslaget inte täcker det fall att hyresgästen blivit anmälningsskyldig vid en senare tidpunkt än den då inflyttningen skedde, t. ex. om rum hyrts ut till studerande som avbryter studierna och övergår till förvärvsarbete.

Ytterligare åtgärder anser *riksrevisionsverket* erfordras för att underlätta bostadsupplåtarens kontrollfunktion och samtidigt göra den effektiv. *Uppbořdsdirektören i Stockholm* framhåller att det nu torde vara föga känt att skyldighet till sådan anmälan föreligger och en första åtgärd vid övergång till det nya systemet synes böra bli att bringa denna skyldighet till fastighetsägares och rumsupplåtares kännedom och likaså att underlåtenhet att fullgöra anmälningssplikten kan medföra påföljd i form av böter.

En utvidgning av anmälningsskyldigheten till att avse även utflyttning föreslår *Sveriges häradsskrivarförening* och *Föreningen Sveriges kronokamrerare*. En sådan dubbel kontroll finner föreningarna nödvändig, om mantalsuppgifterna slopas.

Aviseringsplikt även för försäkringskassa föreslår *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* i de fall kassan inskriver en på orten icke mantalskriven person.

Ersättande av bostadsanmälan med en uthyrningsanmälan föreslår *uppbořdsverket i Göteborg* som anför.

CFU har dock gett bestämmelsen en sådan utformning att inte lika klart som av nuvarande FBF framgår, att det åligger fastighetsägare att lämna upplysning inte endast beträffande dem som hyr direkt av honom utan även beträffande inneboende personer. Det är emellertid betydelsefullt att fastighetsägarens skyldighet även omfattar den sistnämnda kategorin boende, eftersom försök till skenskrivning i allmänhet sker under medverkan av bostadsinnehavare, vars upplysningar i sådant fall därför inte är tillförlitliga. — Om mantalsskrivning skulle komma att äga rum på sätt CFU föreslagit, torde böra utredas om icke bostadsanmälan bör slopas och ersättas med en anmälan då lägenhet uthyrt. Därigenom skulle folkbokföringsmyndigheterna bli i tillfälle att bl. a. pröva den rätta kyrkobokföringsorten i fall av s. k. dubbel bosättning.

Helt slopande av bostadsanmälan föreslår *Svenska försäkringsbolags riksförbund*. Ansträngningarna bör i stället inriktas på att få till stånd ett riktigt fullgörande av den flyttandes egen anmälningsskyldighet. Om detta bedöms inte vara genomförbart, anser förbundet att skyldigheten att lämna mantalsuppgift bör behållas i starkt begränsad omfattning. Förbundet ställer frågan hur hyresvärden med säkerhet skall kunna få reda på om den flyttande gjort anmälan. För att skydda sig mot risken av bötesstraff bör

hyresvärden enligt förbundet praktiskt taget alltid göra anmälan till pastorsämbetet när en hyresgäst inflyttar.

Förslaget till tredskoskrivning utan föreläggande har vunnit allmän anslutning hos remissinstanserna.

Länsstyrelserna i Jönköpings och Malmöhus län noterar sålunda med tillfredsställelse att förfarandet med tredskoskrivning får utvidgad användning. Förfarandet som hittills använts i alltför ringa utsträckning i praktiken anser de båda länsstyrelserna utgöra ett nödvändigt komplement till anmaningsförfarandet. Om tredskoskrivningen tillämpas rätt och konsekvent, utgör den en viss garanti mot eftersläpningen inom kyrkobokföringen till följd av utebliven flyttningsanmälan.

För det fall att vederbörande motsätter sig tredskoskrivning anser Svenska försäkringsbolags riksförbund det i rättssäkerhetens intresse böra införas ett uttryckligt stadgande att pastorsämbetet skall ha skyldighet att skriftligen motivera sitt avsedda beslut och ge vederbörande tillfälle att yttra sig.

Utvidgad skyldighet att lämna dels underrättelse om beslut och dels besvärshänvisning föreslår kammarrätten som påpekar att föreskrifter f. n. saknas om att pastor skall lämna underrättelse om vidtagen eller underlåten kyrkobokföringsåtgärd. Minnesanteckningar skall dock föras om personer beträffande vilka pastor beslutat att de inte skall kyrkobokföras i församlingen. Med hänsyn till att mantalsuppgifter enligt förslaget ej skall lämnas är det av största vikt för den enskilde, att han får underrättelse om tredskoskrivning. Han riskerar annars mantalsskrivning som inte överensstämmer med hans uppfattning angående bosättningen. Kammarrätten biträder därför nämndens förslag att den enskilde skall underrättas om beslutad kyrkobokföring. Däremot anser kammarrätten anledning saknas att delge kommunen beslut om tredskoskrivning. Vidare bör besvärshänvisning meddelas. Kammarrätten anser vidare, att den nya FBF bör innehålla föreskrift att vederbörande myndighet skall underrätta om vägrad kyrkobokföring. Detta synes i det nya systemet nödvändigt enär den som anmält inflyttning och inte får reda på att kyrkoskrivning vägrats saknar anledning att bevaka sitt intresse vid mantalsskrivningen; han har ju anledning tro att han skall bli mantalsskriven där han anmält inflyttning. En sådan underrättelse jämte besvärshänvisning bör tillställas ej endast den beslutet avser utan jämväl kommunen, enär densamma genom vetskap om den vägrade kyrkobokföringen får tillfälle att bevaka sina intressen. Slutligen vill kammarrätten framhålla att underrättelse om beslut angående kyrkobokföring från processuell synpunkt medför den fördelen, att utgångspunkten för besvärstiden blir bättre fixerad än nu är fallet.

Vad CFU föreslagit i fråga om föreläggande har mött erinran endast från *uppbördsverket i Malmö* som föreslår att föreläggande att avge

flyttningsanmälan alltid utsänds innan möjligheterna till tredskoskrivning prövas.

I anslutning till förslaget att länsstyrelse får förelägga vite ifrågasätter *länsstyrelsen i Skaraborgs län* om inte med hänsyn till kraven på effektivitet och skyndsamhet — i likhet med vad som råder inom taxeringsförfarandet — pastorsämbetena i detta hänseende bör utrustas med befogenheter att förelägga vite, givetvis inom vissa uppdragna ramar och med ledning av anvisningar som CFU utfärdar. Befogenheten att utdöma vite bör emellertid förbehållas länsstyrelsen.

SlopanDET av polisdelgivning tillstyrks allmänt.

Förslaget att delgivning skall ske genom rekommenderat brev ställer sig *Föreningen Sveriges kronokamrerare* tveksam till. Erfarenheterna från särskilt taxeringsområdet ger vid handen, att den som är medveten om försummelse av något slag underlåter att utlösa rekommenderade försändelser. En förstahandsdelgivning med lösbrev är tillräcklig för att först om omständigheterna så påkallar följas av rekommenderat brev med mottagningsbevis. Liknande synpunkter anför *länsstyrelsen i Hallands län* och *uppbördsverket i Malmö*.

Straffsanktionen för fastighetsägare har vid remissbehandlingen föranlett erinran endast från *Svenska försäkringsbolags riksförbund*, som avstyrker av skäl som redovisats i det föregående. Bland de tillstyrkande remissinstanserna finner *länsstyrelsen i Östergötlands län* att fastighetsägarer och bostadsupplåtares bostadsanmälan är av sådan vikt för undvikande av eftersläpning med kyrkobokföring att respekt för denna bestämmelse bör upprätthållas, lämpligen med föreskrift om påföljd vid underlåtenhet.

SlopanDET av straffsanktion för den flyttande har mött gensaga från vissa håll. Förslaget avstyrks av *statskontoret*, *statistiska centralbyrån*, *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län*, *uppbördsverken i Malmö* och *Göteborg*, *en kyrkobokföringsinspektör* och *Svenska kommunförbundet*. Enligt centralbyråns mening bör ansträngningarna inriktas främst på att söka få den flyttande att fullgöra sin anmälningsskyldighet. Straffskärpning för den försumlige är ett instrument som inte bör lämnas oprövat, om mantalsuppgiften skulle avskaffas. Anmälan från den flyttande själv ger enligt centralbyråns åsikt bättre kvalitet på statistiken än en anmälan från hyresvärdens, vilken — i avsikt att undgå bötesstraff — kan finna det säkrast att som boende anmäla även sådan person som rätteligen är kyrkobokförd på annan ort.

Vad CFU anfört om upplysningsverksamhet rörande allmänhetens anmälningsskyldighet har tillstyrkts i samtliga remissyttranden. Vikten av anmälningssblanketter understryks i flera yttranden. *Svenska kommunförbundet* anför sålunda att det givetvis är av stor vikt att uppgifterna till folkbokföringsmyndighet är korrekta och att anmälningsskyldighet full-

görs. Därför bör anmälningssblanketter hållas tillgängliga såväl på offentliga expeditioner som hos arbetsgivare och allmänheten bör även erhålla hjälp med att fylla i blanketterna. De bör även kunna befordras portofritt, anser förbundet.

Förslaget att de lokala skattemyndigheterna skall åläggas att meddela varandra registrerade personers vistelse på annan ort har lämnats utan erinran. *Stockholms stads statistiska kontor* framhåller att enskilda personer skall anmäla flyttning även till bl. a. försäkringskassa och i förekommande fall centrala värnpliktsbyrån. Enligt kontorets uppfattning borde ett integrerat system för flyttningsanmälan till samtliga myndigheter utarbetas. Man hade då möjlighet att ur folkbokföringssynpunkt dra fördel av det positiva incitament till att avge flyttningsanmälan som från den enskildes synpunkt i regel gäller beträffande bl. a. försäkringskassa och post. Kontoret förordar att denna fråga utreds. *Svenska pastoratens riksförbund* ifrågasätter om inte i vart fall för tätortsregionerna bör företas särskilda kontrollåtgärder för att motverka alltför många felsändningar och irritationer i samband med expedieringen av röstkortet. Datakontoren skulle exempelvis kunna utsända kontrollkort till allmänheten mellan valåren och även bestämmelser om uppgiftsskyldighet.

Förslaget att postverket skall underrätta lokal skattemyndighet om definitiv adressändring har flera remissinstanser, bl. a. *statskontoret*, funnit värdefullt. *Poststyrelsen* framhåller att underhandlingar om hur denna fråga praktiskt skall lösas pågår med CFU sedan en tid tillbaka. *Domkapitlen i Uppsala* och *Härnösand* anför att en författningsreglerad skyldighet för postverket måste anses utgöra en förutsättning för att man skall kunna slopa mantalsuppgifterna. Därigenom kommer också pastorsämbetenas bestyr med flyttningar att fördelas någorlunda jämnt under hela året. *En kyrkobokföringsinspektör* förutser att pastorsämbetena genom ett sådant rapportsystem kommer att få uppgift om ett betydande antal flyttningar.

Statistiska centralbyrån och vissa *länsstyrelser* ifrågasätter om det inte är möjligt att kombinera anmälan till pastor och anmälan till posten om varaktig adressändring så att de sker på samma blankett som lämnas in på posten. I det stora flertalet fall är det mycket lättare för allmänheten att uppsöka ett postkontor än att besöka en pastorsexpedition.

Även televerket anser *länsstyrelserna i Skaraborgs* och *Västmanlands län* böra åläggas motsvarande underrättelseskyldighet som posten. Betydligt bättre utbyggda kontrollinstrument än de av CFU föreslagna anser dock sistnämnda länsstyrelse under alla förhållanden erforderliga.

Uppbördsverket i Malmö är något tveksamt om det skulle vara rationellt att generellt genomföra ett aviseringsförfarande från t. ex. postverket. Det klientel som i folkbokföringssammanhang erbjuder de största problemen torde knappast anmäla flyttning till posten eller industriverken. Uppbördsverket framhåller att man dessutom såvitt möjligt bör försöka undvika

dubbelvisering. Detta utesluter givetvis inte att i förekommande fall viktiga uppgifter om aktuella bostadsadresser m. m. på begäran av folkbokföringsmyndigheterna borde kunna erhållas av postverket resp. industriverken.

Frågan om sloandet av romersk-katolska församlingars rätt till egen kyrkobokföring har närmare berörts av endast tre remissinstanser.

Katolska biskopsämbetet kan inte biträda CFU:s mening. Enligt ämbetets uppfattning framstår det allt tydligare att folkbokföringsförordningen borde skilja mellan civil folkbokföring i egentlig bemärkelse (flyttning, födelser, borgerlig vigsel, dödsfall o. d.) och kyrkobokföring i egentlig bemärkelse (dop, konfirmation, kyrklig vigsel, begravning o. d.). Genom det föreslagna sloandet av rätten till kyrkobokföring för de romersk-katolska församlingarna skulle de katolska pastorsämbetena fräntas sin befogenhet att utfärda bevis med officiellt vitsord. Biskopsämbetet vill med bestämdhet framhålla att ett sådant slopande bör avse enbart den civila bokföringen i egentlig bemärkelse och finner det orimligt att begära av katolska trosbekännare att de skall hänvända sig till protestantiskt pastorsämbete eller civil myndighet för att erhålla giltigt intyg om dop, konfirmation eller vigsel inom katolska kyrkan.

1958 års utredning kyrka-stat är medveten om att på folkbokföringen har lagts också religionsfrihetsaspekter. Enligt utredningens mening kan dock knappast från religionsfrihetssynpunkt hävdas, att varje trossamfund skall äga ombesörja folkbokföringen för sina medlemmar. De fria evangeliska samfundet, för vilkas medlemmar svenska kyrkan handhar folkbokföringen, torde inte heller kräva att själva få överta denna. Däremot finns bland samfundens medlemmar den uppfattningen företrädd, att folkbokföringen av principiella skäl bör överföras på civil myndighet. Om svenska kyrkan övertar den folkbokföring som de romersk-katolska församlingarna nu ombesörjer bör enligt utredningen givetvis — med de ökade anspråk på service i skilda sammanhang som numera med rätta ställs på de organ som fullgör samhällliga uppgifter — en sådan ordning eftersträvas, att de romersk-katolska församlingarnas behov kan tillgodoses. Pastorexpeditioner-na står redan i skilda sammanhang till tjänst med upplysningar ur folkbokföringen. Sådan service bör således komma även de romersk-katolska församlingarna till del. Utredningen förutsätter att såväl vid folkbokföringsåtgärd beträffande medlem av romersk-katolsk församling som vid service till församling sådan objektivitet iakttas som ankommer på den som fullgör statlig uppgift och att till följd härav vederbörande inte skall behöva uppleva kontakten med folkbokföringsorganen som kränkande.

Statistiska centralbyrån finner det ur statistisk synpunkt angeläget att de romersk-katolska församlingarnas rätt till kyrkobokföring upphör.

Departementschefen

Folkbokföringen består av två led, kyrkobokföringen som är en löpande registrering och mantalsskrivningen som är en årlig förrättning. Kyrkobokföringen sköts av församlingens pastor. Som jag tidigare framhållit bör inte frågan om att överflytta kyrkobokföringen på civil myndighet tas upp i detta sammanhang. En utgångspunkt vid utformningen av den nya folkbokföringsförordningen är därför att pastorsämbetena tills vidare behålls som lokala folkbokföringsmyndigheter och har hand om kyrkobokföringen som en löpande folkbokföring. Folkbokföringsmyndigheter i övrigt skall vara de lokala skattemyndigheterna, länsstyrelserna, domkapitlet och CFU.

Kyrkobokföringen utgör underlag för mantalsskrivningen. Kyrkobokföringen är alltså den primära folkbokföringen. Mantalsskrivningen har ingen självständig betydelse utan endast en kontrollfunktion, nämligen beträffande flyttningsanmälan. För att möjliggöra denna kontroll är allmänheten skyldig att avge särskild skriftlig *m a n t a l s u p p g i f t*. Dessa uppgifter har haft sitt berättigande i det hittillsvarande systemet med dess mindre effektiva anmälningsförfarande, främst som kontroll av kyrkobokföringen. Huvudsyftet med mantalsskrivningen bör dock vara att konstatera var en person bort vara kyrkobokförd en viss dag, mantalsdagen, för att sedan till bosättningen denna dag kunna knyta rättsverkningar av olika slag.

CFU:s förslag innebär att mantalsuppgifterna slopas. Ytterst grundar sig detta förslag på att de av CFU föreslagna förbättringarna av systemet med flyttningsanmälan i stort gör mantalsuppgifterna obehövliga.

En stor majoritet bland remissinstanserna har uttryckligen tillstyrkt att mantalsuppgifterna slopas. Ett icke ringa antal remissinstanser har dock på olika grunder avstyrkt en sådan åtgärd.

För avskaffandet av mantalsuppgifterna har anförts tungt vägande skäl. Jag vill i första hand erinra om att ca 3 milj. personer årligen måste anskaffa, fylla i och lämna in mantalsblanketter som upptar mer än 6 milj. personer. Av sistnämnda antal är det endast ca 1/2 milj. som flyttar. Av dessa flyttande är det endast ett relativt litet antal som underlåtit att anmäla flyttning till kyrkobokföringen. Att på grund av denna minoritet försumliga ålägga närmare 3 milj. lojala medborgare en uppgiftsplikt som för deras del är helt onödigt kan enligt min mening inte anses rimligt. Den som bor kvar i sin bostad bör inte besvärmas med att årligen skriva till myndigheterna och omtala att han alltjämt bor kvar. Inte heller bör den som ordentligt lämnat skriftlig flyttningsanmälan åläggas att senare dubblera denna anmälan genom en mantalsuppgift.

Mantalsuppgifterna utgör även ett psykologiskt hinder för flyttningsanmälan i rätt tid. Det torde vara allmänt känt att åtskilliga personer helt underlåter flyttningsanmälan i visshet om att deras ändrade bosättning

ändå kommer till synes genom mantalsuppgiften som de måste lämna senare under året.

Ett annat väsentligt skäl för att slopa mantalsuppgifterna är enligt min mening den arbetsbörda som dessa uppgifter orsakar myndigheterna. Jag avser här tryckning och distribution av 3 milj. blanketter, insamling och sortering av dessa samt jämförelse av uppgifterna med nära 8 milj. personakter. Kostnaderna för dessa arbetsmoment är avsevärda. Arbetet och kostnaderna står inte i rimlig proportion till det resultat som vinnas. Enligt min mening bör det krävas mycket starka skäl om man trots dessa omständigheter ändå vill ha kvar mantalsuppgifterna.

Flertalet av de remissinstanser som vill behålla mantalsuppgifterna synes utgå från att flyttningsregistreringen inte blir tillräckligt effektiv. Onekligen blir det i det nya systemet viktigare än hittills att flyttningsanmälan görs i rätt tid. Det bör därför göras kraftiga ansträngningar att förbättra allmänhetens insats härvidlag. Vidare bör aviseringen myndigheterna emellan ägnas ökad uppmärksamhet. Redan nu förekommer visst samarbete med posten från folkbokföringsmyndigheterna för att utnyttja de anmälningar om ändrad adress som inkommer till postverket. Till frågan om aviseringsplikt för postverket och andra myndigheter får jag återkomma i ett senare sammanhang. Beträffande allmänhetens medverkan kommer jag i det följande att förorda möjlighet till telefonanmälan samt upplysningsverksamhet och obligatorisk bostadsanmälan. Med dessa åtgärder är jag övertygad om att anmälningsfrekvensen kommer att öka och att myndigheterna får erforderlig kännedom om flyttningar. Därmed torde något behov av särskilda mantalsuppgifter inte kvarstå. Det bör tilläggas att man knappast genom att behålla skyldigheten att lämna mantalsuppgift kan komma till rätta med personer som avsiktligt vill hålla sig undan. I detta hänseende utgör en ovillkorlig bostadsanmälan från fastighetsägarnas sida en bättre kontroll.

Som en allvarlig invändning mot slopandet av mantalsuppgifterna har från ett par håll betecknats det förhållandet, att en sämre folkbokföring leder till att röstlängderna blir mer inaktuella. Med anledning härav vill jag framhålla att den flyttande med hänsyn till sin rösträtt alltid har ett starkt intresse av att anmäla flyttning — något som tydligt bör framhållas i upplysningsbroschyrer och liknande.

Ett annat personligt intresse som är knutet till flyttningsanmälan är den kommunala utdebiteringen. Detta intresse är dock inte entydigt. Visserligen förekommer fall då en flyttande underlåter att anmäla inflyttning därför att inflyttningskommunen har en högre kommunal utdebitering. Den typ av befolkningsomflyttning vi haft under senare år torde emellertid innebära att flyttningar i stor utsträckning sker från landsbygdskommuner med hög utdebitering till större städer med lägre utdebitering. I dessa fall föreligger alltså ett klart intresse för den flyttande att snarast anmäla flyttningen.

Från häradsarkivarhåll har gjorts gällande att debiteringen av preliminär skatt skulle försvåras genom att lokal skattemyndighet inte får reda på när övergång skall ske från A- till B-skatt eller vice versa. Det gäller här ett mycket litet antal personer. Den olägenhet som påpekats här och vars betydelse inte skall överdrivas får ses mot bakgrunden av de vinster i andra hänseenden som uppkommer för mantalsskrivningsförrättarna genom att de slipper hanteringen av mantalsuppgifterna.

Vidare har mot CFU:s förslag inväntats att det medför ökat arbete för kommunerna genom intensifierad intressebevakning från deras sida. En sådan ökning av intressebevakningen anser jag emellertid önskvärd även om man skulle behålla mantalsuppgifterna. Att detta i sin tur kan leda till en ökning av antalet mantalsskrivningsprocesser är följdriktigt och kan knappast betecknas som en nackdel som motiverar behållandet av mantalsuppgifterna. Från processuell synpunkt har visserligen gjorts gällande att mantalsuppgiften innefattar ett yrkande om mantalsskrivning. Ett slopande av ett sådant »yrkande», som inte f. n. besvaras av myndigheterna, leder dock inte till någon rättsförlust. Liksom hittills skall allmänheten kunna ta del av stommarna till mantalslängd, när de framläggs för granskning. Tillfälle bereds härigenom för yrkanden i fråga om mantalsskrivningen.

Statistiska synpunkter har också anförts mot slopandet av mantalsuppgifterna. Det har därvid gjorts gällande att mantalsuppgifterna utgör ett viktigt underlag för den kommunala förvaltningen och planeringen. Det bör dock enligt min mening inte komma i fråga att av den anledningen behålla mantalsuppgifterna, när det är alldeles klart att de inte längre behövs för sitt egentliga ändamål, nämligen en riktig folkbokföring. De statistiska synpunkterna får dock inte förbises men de bör tillgodoses på annat sätt än genom årliga mantalsuppgifter. Jag finner det rimligt att kommunerna får möjlighet att av fastighetsägarna inhämta de uppgifter som behövs för den kommunala planeringen och som de hittills erhållit ur mantalsuppgifterna. Riksdagens bemyndigande torde därför i detta sammanhang böra utverkas för Kungl. Maj:t att medge kommun att från fastighetsägare inhämta de uppgifter om fastigheterna som behövs för sådan planering.

En annan invändning av statistisk natur är att man förlorar en årlig uppgift om yrke. Med anledning härav vill jag framhålla att sådana årliga uppgifter med bättre tillförlitlighet redan nu inhämtas ur självdeklarationerna som utgör grund för fördelningen efter yrkestillhörighet i den nuvarande statistiken över inkomsttaxeringen. Av deklaramaterialet framgår även arbetsgivare och arbetsplatser på ett bättre sätt än vad som nu kommer till uttryck i mantalsblanketterna.

Med en viss periodicitet skall dock en motsvarighet till mantalsuppgiften återkomma. Jag förutsätter nämligen att folk- och bostadsräkning, som f. n. i regel hålls vart femte år, med hänsyn till den snabba samhällsutveck-

lingen skall ske i ungefär samma utsträckning som hittills. Det utförliga material som då inkommer bör givetvis användas för att kontrollera folkbokföringens riktighet. Även detta minskar behovet av mantalsuppgifter under de år som ligger mellan folkräkningsåren.

Vid avvägningen av skälen för och emot avskaffandet av mantalsuppgifterna finner jag — i likhet med CFU och flertalet remissinstanser — att övervägande skäl talar för att mantalsuppgifterna slopas. Jag föreslår därför att bestämmelserna om mantalsuppgifter utmönstras ur folkbokföringslagstiftningen. Detta får givetvis vissa följdverkningar i fråga om mantalsskrivningsförfarandet till vilka jag återkommer i specialmotiveringen.

En på detta sätt förenklad mantalsskrivning förutsätter att allmänheten fullgör den anmälningsskyldighet som föreligger beträffande kyrkobokföringen. För att uppnå en effektivisering på detta område föreslår CFU flera åtgärder. De bygger på den enligt min mening riktiga grundsatsen att allmänhetens frivilliga medverkan lättast vinnns genom att man söker göra skyldigheten så lite betungande som möjligt.

Anmälningsskyldigheten är f. n. mycket formbunden. I regel föreskrivs personlig inställelse hos pastor. Skriftlig anmälan är pastor inte skyldig att godta, inte ens om den är fullständig. Författningen innehåller endast en rekommendation att pastor »bör» godta sådan anmälan om den är tillförlitlig. CFU:s förslag innebär att man skall slopa kravet på personlig inställelse och att telefonanmälan får godtas. Pastor skall dock ha rätt att kräva skriftlig bekräftelse. Vid remissbehandlingen har slopandet av kravet på personlig inställelse tillstyrkts i princip men några remissinstanser har förordat undantag för anmälan om invandring. När det gäller godtagande av telefonanmälan har flertalet remissinstanser tillstyrkt men några uttalat farhågor för missuppfattningar och risk för obehöriga anmälningar.

Enligt min mening är liden nu inne att på folkbokföringens område slopa kravet på personlig inställelse, i likhet med vad som skett på andra förvaltningsområden. För allmänheten innebär det ofta en stor tidsbesparing att inte behöva inställa sig personligen på pastorsexpedition. Från psykologisk synpunkt måste det anses vara en vinning att anmälan kan ske på telefon, eftersom man då kan räkna med att få in anmälan mycket snabbare än nu. Vidare bör man uppnå att mindre företagsamma personer gör anmälan som de annars inte skulle ha kommit sig för att göra. Som huvudregel bör därför stadgas att anmälan skall göras muntligen eller skriftligen. Även skriftlig anmälan bör underlättas genom att man tillhandahåller enkelt och lämpligt utformade blanketter både hos myndigheter och på arbetsplatser.

Med hänsyn till de påtalade riskerna för missuppfattningar, skenskrivningar och rena okynnesanmälningar vid telefonpåringningar bör dock pastorsämbetet äga rätt att begära skriftlig bekräftelse. I regel torde det räcka med en enkel kontrollringning från pastorsämbetets sida. Undantagsvis bör

dock pastorsämbetet i stället få kräva personlig inställelse om alldeles särskilda omständigheter föreligger och det anses nödvändigt för att få uppgifter för en riktig kyrkobokföring. Därmed har man även tillgodosett de önskemål som från några håll framförts beträffande utläningar med större språksvårigheter. Någon allmän inställelseplikt för utläningar får dock denna undantagsbestämmelse inte leda till. Har bekräftelse inte erhållits inom den tid pastorsämbetet angett, bör ämbetet fritt få pröva om anmälan skall anses förfallen eller inte.

Det ligger i sakens natur att inställelse liksom hittills får ske genom ombud. Detta är en så allmängiltig förvaltningsrättslig grundsats att den inte behöver komma till särskilt uttryck i en folkbokföringsförfattning.

Anmälan om flyttning inom landet skall enligt nuvarande ordning göras i både utflyttnings- och inflyttningsförsamlingen. Därvid skall pastor i utflyttningsförsamlingen utfärda ett särskilt flyttningsbetyg som skall företes i inflyttningsförsamlingen. CFU har föreslagit att anmälan skall göras endast i inflyttningsförsamlingen och att flyttningsbetygen avskaffas. Detta förslag har vid remissbehandlingen tillstyrkts så gott som enhälligt. Från några håll har dock inväntats att ett sådant system skulle medföra onödiga felrisker, en allmän osäkerhet och ökat arbete för pastorsämbetena.

I fråga om dessa invändningar vill jag framhålla att möjligheten till telefonanmälan från den flyttande i regel torde leda till en betydligt snabbare registrering av en flyttning och att flyttningar anmäls som annars inte skulle ha anmälts. Sedan sådan anmälan gjorts kan pastorsämbetet i inflyttningsförsamlingen rekvirera personakten från den utflyttningsförsamling som uppgetts av den flyttande. Skulle därvid fel utflyttningsförsamling kontaktas kan dock mottagaren med datakontorets hjälp vidarebefordra personaktsbeställningen till den rätta utflyttningsförsamlingen. Någon ökad felrisk eller osäkerhet anser jag därför inte behöva befaras. Inte heller kan det bli en ökad arbetsbörda för pastorsämbetena eftersom de slipper att utfärda flyttningsbetyg. Genom CFU:s förslag slipper man den nuvarande dubbelanmälningen vilket måste innebära en lättnad för såväl allmänheten som pastorsämbetena. Jag ansluter mig därför till CFU:s förslag att avskaffa flyttningsbetyget och anmälan i utflyttningsförsamlingen.

I fråga om inflyttning från utlandet innebär CFU:s förslag inte någon ändring i vad som nu gäller. Anmälningstiden har en remissinstans föreslagit förlängd från två till tre veckor. En sådan förlängning kan enligt min mening inte anses motiverad med det förenklade anmälningssätt jag föreslagit. Jag tillstyrker därför att de nuvarande invandringsbestämmelserna lämnas i princip oförändrade. Kravet på företeende av utländskt flyttningsbetyg eller motsvarande utländska handlingar innebär som tidigare antytts inte något absolut krav på personlig inställelse. Om handlingarna

sänds per post till inflyttningsförsamlingen, kan pastorsämbetet på grundval av handlingarna ta ställning till frågan om personlig inställelse påkallas. För underlättande av anmälningssplikten bör tvåspråkiga anmälningssblanketter finnas även på större arbetsplatser. Dessa frågor är emellertid av sådan natur att de kan regleras utan bestämmelse i folkbokföringsförordningen.

Beträffande anmälan om flyttning till utlandet har CFU i syfte att vinna större stabilitet i registreringsystemet föreslagit vissa ändringar som jag också vill tillstyrka. Har den flyttande för avsikt att stadigvarande bosätta sig i utlandet, skall han anmäla detta före utresan. Om resan inställs eller uppskjuts anmäls detta senast den uppgivna dagen för utresan med verkan att han kvarstår som kyrkobokförd. Som utflyttningsdag skall gälla dagen efter den uppgivna utresedagen. Sker anmälan först sedan bosättningen i utlandet ägt rum, gäller som utflyttningsdag i stället den dag då anmälan inkom till pastorsämbetet. Förslaget innebär att bestämmelserna om utfärdande av utvandringscertifikat och utvandringsbevis m. m. slopas. Nuvarande bestämmelser om utvandringsbevis som utfärdas i passkontroll kan i praktiken inte tillämpas bl. a. på grund av att Sverige numera inte har för ändamålet lämpad övervakning vid gränserna mot de nordiska länderna. Termerna »utvandrare» och »utvandring» bör i enlighet med CFU:s förslag slopas såsom mindre adekvata. Jag vill i detta sammanhang erinra om att enighet numera föreligger om texten till ett avtal om internordiska flyttningsbetyg och att det system som avses gälla vid flyttning inom Norden bör kunna tillämpas fr. o. m. nästa år.

Frågan vem som skall få anmäla utvandring har upptagits av ett par remissinstanser. Här boende föräldrar och andra nära anhöriga kan i regel meddela att den utflyttade är stadigvarande bosatt i utlandet. I enlighet med vad jag tidigare anfört om rätten att anlita ombud bör givetvis anhöriga få göra sådan anmälan utan att något uttryckligt stadgande härom behövs.

Enligt nuvarande ordning skall inkommet utvandringsbevis leda till att utvandrarerna omedelbart avregistreras från församlingsboken. Har utvandrarerna inte anmält utvandringen avregistreras han först efter två mantalskrivningar. Denna regel har lett till att en mängd utlänningar belastat boken över obefintliga trots att de definitivt lämnat riket och strängt taget inte längre borde förekomma i den svenska folkbokföringen. CFU föreslår att utländska medborgare skall kunna avregistreras omgående, om pastorsämbetet efter samråd med den lokala skattemyndigheten finner sannolika skäl tala för att utlänningen inte längre är bosatt inom riket.

Även enligt min mening är det angeläget att man från folkbokföringssynpunkt kommer till rätta med denna dolda emigration av utlänningar. I likhet med remissinstanserna vill jag därför i princip tillstyrka den föreslagna

snabbare avregistreringen av dessa utlänningar. Jag vill framhålla att avregistreringen inte är knuten till tiden för mantalsskrivningen utan kan ske när som helst under året så snart kriterierna för avregistrering föreligger. Därvid bör i enlighet med CFU:s förslag föreskrivas samråd med den lokala skattemyndigheten. Såsom påpekats vid remissbehandlingen kan det vara av stort värde med samråd även med försäkringskassor och framför allt statens utlänningskommission. Dessa frågor bör regleras i de särskilda föreskrifter som behövs för tillämpningen av den föreslagna folkbokföringsförordningen.

När det gäller svensk medborgare delar jag CFU:s uppfattning att det saknas anledning att ändra nuvarande regler. Han skall således inte kunna avregistreras ur församlingsboken förrän pastorsämbetet vid två mantalsskrivningar i följd vunnit säker upplysning att han är stadigvarande bosatt på utrikes ort. Saknas sådan upplysning skall han i stället överföras till obefintligregister.

Frågan om en person är bosatt i Sverige eller inte får rättsverkningar i olika hänseenden. Riksdagens justitieombudsman har i en framställning påtalat att bosättningsreglerna inte är desamma inom skatterätten och sociallagstiftningen. Denna fråga är så omfattande att dess lösning torde fordra en särskild utredning och den torde få anmälas i annat sammanhang. Också det av domkapitlet i Västerås påpekade missbruket av svenska socialförmåner bör därvid beaktas.

I syfte att få effektiv kontroll över att flyttningsanmälningarna verkligen görs infördes redan år 1946 s. k. *b o s t a d s a n m ä l a n*, dvs. skyldighet för fastighetsägare och innehavare av bostadslägenhet som upplåtit bostad till annan att anmäla inflyttning i bostaden. I likhet med CFU och remissinstanserna anser jag det viktigt att man behåller den kontroll som bostadsanmälan utgör.

Från skyldigheten att göra bostadsanmälan har CFU föreslagit undantag för de fall att den flyttande själv anmält flyttning eller fortfarande skall vara kyrkobokförd på annan fastighet. Mot dessa undantag har det vid remissbehandlingen framkommit kritik som synes värd beaktande. Det kan enligt min mening inte rimligen åläggas en fastighetsägare att pröva om den inflyttade rätteligen skall vara bokförd på annan fastighet. Inte heller kan det vara lämpligt att tvinga fastighetsägaren att fråga hyresgästen om denne själv gjort flyttningsanmälan och att dessutom sedan hos pastorsämbetet behöva kontrollera att hyresgästens jakande svar varit riktigt. Om hyresgästen svarar nekande, skulle fastighetsägaren bli tvungen att senare återkomma med nya förfrågningar. På grund härav och med hänsyn till det straffansvar som jag föreslår för underlåten bostadsanmälan bör denna anmälingsskyldighet göras ovillkorlig. Tillräckliga skäl att utvidga anmälingsskyldigheten till att avse även utflyttning, vilket föreslagits från härads-

skrivarhåll, anser jag inte föreligga, särskilt som jag föreslagit slopande av den flyttandes egen skyldighet att göra anmälan i avflyttningsförsamlingen.

Anmälningstiden har CFU föreslagit förlängd från 14 till 30 dagar. I och med att bostadsupplåtaren enligt mitt förslag inte skall avvakta att den flyttande själv gör anmälan har skälen till en sådan förlängning bortfallit. Jag föreslår därför att anmälningstiden anges till två veckor. Liksom nu bör tidsfristen inte räknas redan från dagen för uthyrningen utan först från dagen för inflyttningen, eftersom uthyrningen i och för sig inte kan konstituera någon ny kyrkobokföring. Av detta skäl kan det inte heller komma i fråga att omvandla bostadsanmälan till en uthyrningsanmälan.

För bostadsanmälan bör finnas ändamålsenligt utformade blanketter. Det ankommer på CFU att närmare utforma dessa blanketter.

Den nuvarande skyldigheten för fastighetsägare att lämna uppgifter på särskild förfrågan bör i enlighet med CFU:s förslag behållas. Däremot är det onödigt att som en ytterligare kontroll behålla arbetsgivares anmälingsskyldighet.

Den som försummat att anmäla flyttning skall enligt nuvarande bestämmelser i första hand anmanas av pastor att fullgöra sin skyldighet eller föreläggas att meddela erforderliga upplysningar. Efterkommes inte anmaning eller föreläggande kan pastor i stället tillgripa s. k. tredskoskrivning, dvs. utan hans vidare hörande kyrkobokföra honom, om sannolika skäl talar för att flyttning ägt rum och erforderliga uppgifter inhämtats.

Tredskoskrivning är ett enkelt och praktiskt förfarande som leder till snabbare och aktuellare kyrkobokföring. Emellertid har förfarandet använts i ringa utsträckning. En ökad användning av tredskoskrivningen är önskvärd för att motverka den eftersläpning inom kyrkobokföringen som uppkommer genom underlåtenheten att avge flyttningsanmälan. Jag tillstyrker därför CFU:s allmänt accepterade förslag att pastors anmaningsförfarande slopas såsom onödigt och att tredskoskrivning skall tillgripas redan i första hand, så snart förutsättningarna därför föreligger.

På sätt CFU föreslagit bör pastorsämbetet vara skyldigt att bereda den nyinflyttade tillfälle att yttra sig utom när flyttningen sker inom samma församling eller kommun. En remissinstans har ifrågasatt om inte pastorsämbetet bör åläggas att motivera ett beslut som strider mot vederbörandes önskningsar och att han därefter skulle höras ånyo. Ett sådant förfarande skulle enligt min mening vara alltför tyngande. I stället bör den skriftliga underrättelsen om tredskoskrivningsbeslutet i enlighet med kammarrättens förslag kompletteras med en besvärshänvisning oavsett om den kyrkobokförde yttrat sig eller inte och oavsett om han bestritt eller godtagit den ifrågasatta kyrkobokföringen. Jag delar även kammarrättens uppfattning att det saknas anledning att delge beslutet med kommun.

För det fall att tredskoskrivning i brist på uppgifter inte kan vidtas mås-

te man behålla den nuvarande skyldigheten för pastorsämbete att förelägga den flyttande att lämna behövliga uppgifter. En skärpning av förutsättningarna för sådant föreläggande i enlighet med CFU:s förslag kan inte anses behövlig eller lämplig när mantalsuppgifterna samtidigt slopas. Det kan således räcka med ett blott antagande att flyttning skett. Föreläggande bör få meddelas även när flyttningsanmälan visserligen gjorts men är bristfällig och behöver komplettering.

En länsstyrelse har föreslagit att även pastorsämbete skall få förelägga vite vid underlåtenhet att efterkomma föreläggande. En sådan befogenhet kan enligt min mening inte anses vare sig lämplig eller önskvärd med hänsyn till att pastorsämbetet ju även är en kyrklig myndighet. Befogenheten att förelägga vite bör därför tillkomma endast länsstyrelse.

I första hand bör pastor givetvis underrätta den flyttande om hans anmälningsskyldighet genom en formlös erinran i vanligt brev. Föreläggande bör emellertid delges mera formellt, dvs. i regel i rekommenderat brev med mottagningsbevis. Delgivningsbestämmelserna bör kunna tas in i tillämpningsföreskrifter till förordningen.

För underlåtenhet att göra flyttningsanmälan och bostadsanmälan stadgas nu bötesstraff. Vad först angår bostadsanmälan råder i stort sett enighet om att straffsanktion bör behållas. Detta är desto angelägnare som mitt förslag innebär att skyldigheten att lämna bostadsanmälan görs ovillkorlig. Vad härefter angår flyttningsanmälan har från en del remissinstanser framförts kritik mot CFU:s förslag att slopa straffsanktionen.

De skäl CFU här anfört finner jag inte övertygande. När en stor del av reformens syfte är att åstadkomma en effektivisering av anmälningsskyldigheten bör man inte samtidigt efterge den påtryckningsmöjlighet som ligger i ett straffansvar. Även om påföljd sällan behövt utdömas verkar bestämmelsen positivt genom sin blotta existens. Från rättsvårdssynpunkt får det anses betänkligt att ansvar inte skulle ådömas den primärt anmälningsskyldige utan endast den sekundärt uppgiftsskyldige. Jag föreslår därför att böter skall kunna ådömas också den som underlåtit göra flyttningsanmälan.

Bötesstraffets maximibelopp bör höjas till 500 kr.

För att få effektivitet i anmälningssystemet krävs även andra åtgärder än dem jag föreslagit i lagstiftningshänseende. Det är angeläget att CFU låter bedriva upplysningsverksamhet genom massmedia och genom spridning av anslag i offentliga lokaler. Som jag tidigare påpekat är det också viktigt att lämpligt utformade anmälningssblanketter finns tillgängliga för allmänheten hos myndigheter och på en del arbetsplatser.

För intern kontroll bör i enlighet med CFU:s förslag införas skyldighet för de lokala skattemyndigheterna att meddela pastorsämbetena upplysning om iakttagna adressändringar, i likhet med vad som gäller pastorsämbetena inbördes. Även postverket synes kunna medverka i samband med perma-

nenta adressanmälningar till posten. Frågan om postverkets medverkan är dock alltjämt under utredning och ställning härtill kan tas tidigast i samband med att de övriga nu berörda frågorna om aviseringplikt regleras.

Vad slutligen angår romersk-katolska församlingars rätt till egen kyrkobokföring, så föreligger f. n. sådan rätt för fem av de sju församlingarna. Rätten är dock inskränkt till födelsebok samt död- och begravningsbok.

Innebörden av CFU:s förslag är att de katolska församlingarnas kyrkoböcker och de bevis som utfärdas enligt dessa böcker förlorar officiellt vitsord. Vidare måste födelse och dödsfall anmälas till pastorsämbete i svenska kyrkan. Ett sådant slopande har katolska biskopsämbetet ansett böra begränsas till den civila bokföringen i egentlig bemärkelse, dvs. flyttning, födelse, borgerlig vigsel o. d. som icke sker under kyrklig ritual. Biskopsämbetet har därvid hävdad att de katolska pastorsämbetena bör tillerkännas befogenhet att utfärda bevis med officiellt vitsord, grundade på gällande katolska kyrkoböcker. Vidare har biskopsämbetet funnit det orimligt att katolska trosbekännare skall behöva vända sig till protestantiskt pastorsämbete för att erhålla intyg.

Hänsyn till religionsfriheten har chefen för justitiedepartementet redan vid religionsfrihetslagens tillkomst år 1951 ansett inte böra utgöra hinder för slopandet av rätten till kyrkobokföring, om sådant slopande betingas av praktiska synpunkter. I likhet med utredningen kyrka-stat anser jag att det knappast från religionsfrihetssynpunkt kan hävdas att varje trosamfund skall äga ombesörja folkbokföringen för sina medlemmar. Följaktligen har inte heller t. ex. de fria evangeliska samfunden egen kyrkobokföring. Man bör självfallet sträva efter att åstadkomma ytterligare enhetlighet inom folkbokföringen.

När det gäller invändningen att den personliga kontakten med protestantiskt pastorsämbete skulle kännas kränkande för en katolik, vill jag erinra om att jag i det föregående tillstyrkt CFU:s förslag att slopa kravet på personlig inställelse. En anmälan kan den anmälningsskyldige f. ö. låta ske genom det katolska pastorsämbetets försorg och slipper då direktkontakten med en svenska kyrkans pastorsexpedition. Han kan även beställa intyg och sköta alla andra kontakter genom det katolska pastorsämbetet. Den anmälningsskyldige bör ha i minnet att pastorsexpeditionen i detta fall agerar som folkbokföringsmyndighet och icke som kyrklig myndighet. Jag förutsätter att den som handlägger en folkbokföringsfråga på en pastorsexpedition är medveten om detta och noga skiljer mellan sin uppgift i folkbokföringen och i den kyrkliga tjänsten. Några betänkligheter från religionsfrihetssynpunkt anser jag därför inte kvarstå mot förslaget.

I likhet med CFU och statistiska centralbyrån anser jag att starka praktiska synpunkter, främst kravet på en fastare organisation och kontroll, talar för att all folkbokföring sker hos samma folkbokföringsmyndigheter,

dvs. ännu så länge hos svenska kyrkans pastorsexpeditioner. Jag föreslår därför att de romersk-katolska församlingarnas rätt till egen kyrkobokföring skall upphöra. Jag är dock angelägen om att framhålla att dessa och andra församlingar av främmande trosbekännare alltså är oförhindrade att fortsätta att för eget bruk föra vilka kyrkoböcker de vill och även att utfärda bevis, låt vara att dessa bevis kommer att sakna officiellt vitsord.

När det gäller tidpunkten för ikraftträdandet av de nya bestämmelserna i denna del saknas anledning att avvakta folkbokföringens eventuella överflyttande på civil myndighet. Som statistiska centralbyrån framhållit är det angeläget att ikraftträdandet sker utan dröjsmål. Jag föreslår därför att bestämmelserna träder i kraft samtidigt med den nya folkbokföringsförordningen.

På grundval av CFU:s författningsförslag i ämnet och vad jag förordat i det föregående har inom finansdepartementet utarbetats förslag till ny folkbokföringsförordning och vissa följdändringar i taxeringsförordningen. Departementsförslaget skiljer sig från CFU:s författningsförslag i materiellt hänseende på några punkter. Dessa kommer jag att beröra i den följande specialmotiveringen.

Specialmotivering till förslaget till folkbokföringsförordning

Inledande bestämmelser

1—5 §§.

Dessa paragrafer ersätter i viss utsträckning 1, 2, 10, 31—33 samt 55—61 §§ FBF.

Gällande ordning. Enligt 1 § FBF sker folkbokföring »genom kyrkobokföring och mantalsskrivning samt, i anslutning till kyrkobokföringen och mantalsskrivningen, genom registrering hos länsbyråer för folkbokföringen och riksbyrån för folkbokföringen». I 2 § bestäms begreppen pastor, kyrkobokföringsdistrikt, tryckande register och avtryckskort. Vilka kyrkoböcker som skall föras sägs i 10 §, begreppet personakt införs genom 11 § och enligt 12 § skall anteckningar i personakten vara primära i förhållande till motsvarande anteckningar i församlingsboken. I 56, 57, 59 och 60 §§ ges allmänna bestämmelser om länsbyråernas och riksbyråns arbetsuppgifter och register. Länsbyrå är i allmänhet länsstyrelsen, men länsbyråuppgifter kan tillkomma den lokala skattemyndigheten i stad med eget tryckande register. Det sistnämnda har vunnit tillämpning med avseende på Stockholm, Göteborg och Malmö. Genom förordningen den 29 maj 1964 (nr 355) om överflyttande på centrala folkbokförings- och uppborädsnämnden av uppgifter, som tillkomma statistiska centralbyrån i egenskap av riksbyrå för folkbokföringen och centrala uppborädsnämnden, m. m., har CFU från

statistiska centralbyrån övertagit uppgiften att vara riksbyrå för folkbokföringen. Detta har inte kommit till uttryck i FBF. Begreppen mantalskrivning, mantalslängd och mantalsskrivningsdistrikt bestäms i 32 § FBF. Lokal skattemyndighet skall enligt 33 § vara mantalsskrivningsförrättare och enligt 34 § föra vissa register. Enligt 31, 55, 58 och 61 §§ äger Kungl. Maj:t meddela närmare bestämmelser om folkbokföringen, i viss utsträckning — särskilt beträffande Stockholm, Göteborg och Malmö — med avvikelse från FBF.

Kungörelserna om folkbokföringen i Stockholm och Göteborg innehåller i sin 1 § att ett antal angivna bestämmelser i FBF inte skall äga tillämpning i dessa städer men upptar i viss utsträckning motsvarande bestämmelser med samma eller obetydligt förändrad lydelse. Vissa kyrkoböcker förs hos pastorsämbetena i städernas församlingar. I övrigt sker kyrkobokföringen genom registrering på f. d. uppbördsverken (s. k. centralbokföring) i folkregister och vissa andra »urkunder», motsvarande kyrkoböcker, samt register av mera sekundär natur. Till centralbokföringen hör tillämpningen av bestämmelserna om rätt kyrkobokföringsort samt avgörandet i anteckningsfrågor rörande nationalitet.

Kyrkobokföringen i utlandsförsamlingar av svenska kyrkan (jfr 3 kap. 1 § giftermålsbalken) regleras inte genom FBF och KBK, vilkas tillämpningsområde är »riket», utan genom de av Kungl. Maj:t fastställda kyrkoordningarna för dessa församlingar. Enligt dessa skall församlingarnas pastorsämbeten bl. a. och inte endast i fråga om kyrkobokföringen ställa sig svensk lag och författning till efterrättelse i tillämpliga delar. Tillsynsmyndighet är Uppsala domkapitel.

Beträffande de romersk-katolska församlingarnas kyrkobokföring hänvisas till den allmänna motiveringen.

CFU. Den av CFU föreslagna 1 § innehåller allmänna bestämmelser om folkbokföringens arbetsgrenar, register, distrikt och myndigheter och avgränsar härigenom begreppet från annan personregistrering, som kan förekomma hos olika myndigheter. Med en från förordningen den 18 december 1925 (nr 481) om *civil folkbokföring* och mantalsskrivning i Stockholm återupptagen benämning, förkortad till *civilbokföring*, inbegriper CFU härunder centralbokföringen i Stockholm och Göteborg. Ordet centralbokföring kan enligt CFU:s mening inte lämpligen i sin nuvarande betydelse överföras till en förordning om folkbokföringen i riket. Frågan om införande av civilbokföring i Malmö anser CFU inte ha sådan aktualitet att den förtjänar beaktande i den nya förordningen. Denna innehåller inte sådana detaljerade bestämmelser rörande folkbokföringen i övrigt som i FBF motiverat bemyndigande för Kungl. Maj:t att meddela avvikande föreskrifter beträffande de tre städerna. Utlandsförsamlingarnas kyrkobokföring anser CFU böra såsom hittills vara undantagen från tillämpningsområdet och därmed från

CFU:s tillsyn. Med hänsyn till sin betydelse enligt giftermålsbalken bör den dock erkännas som folkbokföring vilket motiverar undantagsbestämmelsen i 1 § sista stycket. Endast kyrkobokföringen i församlingar av svenska kyrkan skall enligt CFU räknas till folkbokföringen.

Vedertagna termer har CFU behållit som beteckningar för verksamhetsgrenar, myndigheter och register. Dock föreslår CFU att man avskaffar beteckningarna »länsbyrå för folkbokföringen» och »riksbyrån för folkbokföringen». Mantalsskrivningen definierar CFU som ett årligt förfarande, genom vilket mantalslängder upprättas »församlingsvis för varje kommun». Kommunen bör enligt CFU vara indelningsgrund med hänsyn till sitt partsintresse och registreringens borgerliga natur. Definitionen an knyter i övrigt till den redan nu tillämpade tekniken att sammansätta längden av församlingsavsnitt, i enlighet med 14 § MSK där även rubrikerna »å kommunen skrivna» och »utan känt hemvist» delas upp. Hur detta skall ske bör enligt CFU närmare regleras i administrativ ordning. CFU finner det erbjuda terminologiska fördelar att kunna tala om någon såsom mantalsskriven inte bara i en kommun utan även i en församling, varvid detta ord används i sin territoriella betydelse. Så länge det finns icke territoriella församlingar uppkommer även här vissa terminologiska svårigheter som dock har begränsad betydelse. Ordet »mantalsskrivningsdistrikt» har CFU ansett kunna slopas såsom obehövt. Beträffande den använda terminologin i övrigt anmärker CFU att ordet »register» används i en betydelse som omfattar även böcker och att den lokala kyrkobokföringsmyndigheten genomgående benämns »pastorsämbetet». Tvekan har förekommit, om nuvarande författningar med ordet »pastor» avser personen eller myndigheten, och ordet saknar i sin förevarande betydelse bestämd form och svensk pluralform, påpekar CFU.

Remissyttrandena. *Uppbördsdirektören i Stockholm* finner det av flera skäl tveksamt att nu införa termen civilbokföring som en beteckning för den registrering som sker hos lokala skattemyndigheterna i Stockholm och Göteborg. Genom huvudregistreringen hos dessa myndigheter — den som sker i folkregistret — regleras fortfarande kyrkobokföringen och här uppkommer alltså en terminologisk svårighet. Vidare måste författningstexten på åtskilliga punkter bli omständligare än om endast *en* beteckning tillämpas. Uppbördsdirektören förordar därför att »kyrkobokföring» tills vidare får utgöra enhetlig beteckning för såväl registreringen hos pastorsämbete som registreringen hos lokal skattemyndighet.

Församlingsboken utgör enligt *kammarrätten* en för kyrkobokföringen väsentlig urkund och bör därför redan i första stycket omnämnas såsom utgörande kyrkobok. Vidare bör anges att med länsstyrelse förstås även överståthållarämbetet.

Begreppet pastorsämbete har berörts i ett par remissyttranden. *Svenska*

pastoratens riksförbund utgår från att tillämpningsföreskrifterna kommer att innehålla en precisering av vad begreppet »pastorsämbete» innebär inom folkbokföringen. Detta synes erforderligt med hänsyn till ansvarsfrågan, särskilt som CFU utgår från att i fortsättningen kvalificerad biträdespersonal på eget ansvar skall kunna utfärda flertalet förekommande prästbevis. *En kyrkobokföringsinspektör* anser det erfordras en instruktion för pastorsämbetets organisation och verksamhet. En sådan instruktion torde — som CFU synes förutsätta — kunna utfärdas i administrativ ordning. Vid utarbetandet av denna instruktion bör beaktas att kyrkobokföringen utgör endast en del av den verksamhet som lämpligen knyts till pastorsämbetet.

Departementschefen. I likhet med CFU anser jag att de inledande paragraferna i förordningen bör innehålla de centrala begreppsdefinitionerna. De övriga begrepp som mer speciellt hänför sig till kyrkobokföringsort resp. mantalsskrivningsort bör däremot intas i de senare paragrafer som inleder dessa båda huvudavsnitt.

Som jag tidigare framhållit bör den lokala, fortlöpande folkbokföringen tills vidare kvarstå hos pastorsämbetena samt i Stockholm och Göteborg hos den lokala skattemyndigheten. Beträffande folkregistreringen i sistnämnda båda städer har CFU föreslagit att beteckningen ändras från kyrkobokföring till civilbokföring. I likhet med uppördsdirektören i Stockholm anser jag att man för dessa städer tills vidare bör behålla termen kyrkobokföring så att man får en enhetlig beteckning på all primär folkbokföring.

De myndigheter som sysslar med folkbokföringen — pastorsämbete, lokal skattemyndighet, länsstyrelse, domkapitel och CFU — bör erhålla samlingsbeteckningen »folkbokföringsmyndighet». Förslaget innebär till en början att begreppet »pastor» ersatts med uttrycket »pastorsämbete». En sådan förskjutning från person till myndighet är motiverad bl. a. med hänsyn till den möjlighet till delegering av pastors ansvar för bokföringen till kvalificerat biträde som bör föreligga. I fråga om länsstyrelse slopas beteckningen »länsbyrå för folkbokföringen» såsom onödig. Vad slutligen gäller CFU saknas anledning att behålla den nuvarande omskrivningen »riksbyrån för folkbokföringen». I stället bör uttryckligen anges att det är CFU som agerar som centralmyndighet på detta område. Frågan om eventuella register hos länsstyrelse (länsregistrering) och möjligen hos CFU (centralregistrering) torde få lösas genom tillämpningsföreskrifter.

Vilka böcker som skall föras vid kyrkobokföringen torde likaså få regleras genom tillämpningsföreskrifter till förordningen (10 §).

7 §.

Gällande ordning. Enligt 3 § FBF skall för envar i riket kyrkobokförd person finnas ett *födelsenummer*, fastställt av länsbyrå eller riksbyrån i den ordning Kungl. Maj:t bestämmer. Födelsenumret skall vara udda för man

och jämnt för kvinna och är avsett att i förening med uppgift om födelse-tiden användas som identitetsbeteckning. Födelsennummer skall även tillde-las här i landet icke kyrkobokförd person, om så föreskrivs i särskild för-fattning. Enligt kungörelsen den 20 december 1946 (nr 783) med vissa be-stämmelser om födelsennummer står partialserier ur talserien 1—999 till länsbyråernas och riksbyråns förfogande för nummersättningen. Ett till-fälligt födelsennummer med annan konstruktion definieras i kungörelsen den 18 juni 1958 (nr 388) med vissa bestämmelser rörande taxering, upp-börd och folkbokföring under krigsförhållanden. Detta har betydelse en-dast under krigsförhållanden och berörs inte av det här behandlade för-slaget.

Genom kungörelse den 18 oktober 1963 (nr 560) om ändring i kungörelsen den 19 december 1947 (nr 944) angående folkbokföringen i Stockholm infördes i 2 § definitionen: »*identitetsbeteckning*: folkbokföringsnummer». Därmed avses kombinationen av födelsetid och födelsennummer enligt gäl-lande begreppsbestämning. Språkbruket är emellertid inte enhetligt. Enligt erfarenheter inom statistiska centralbyråns folkbokföringsbyrå och CFU:s folkbokföringssektion fördelar det sig mellan myndigheter inom och utom folkbokföringsväsendet huvudsakligen så att de förra tycks föredra ordet födelsennummer och de senare ordet folkbokföringsnummer som beteckning för kombinationen. Ordet födelsennummer används för kombinationen fö-delsetid och födelsennummer i en av de bland folkbokföringsmyndigheterna mest anlitade kommentarerna till kyrkobokföringskungörelsen. Rubriken till rum 4 enligt formuläret till personakt lyder »Födelsetid och nummer» (utan bindestreck framför ordet nummer).

CFU. Det terminologiska spørsmålet anser CFU böra lösas i en för riket gemensam författning, lämpligen folkbokföringsförordningen med hänsyn till numrets allmänna användning.

Orden födelsennummer och folkbokföringsnummer har enligt CFU båda vunnit viss hävd som benämningar på den sifferkombination som utgör identitetsbeteckning men intetdera har slagit helt igenom. Det förra ordet finner CFU lätt att uttala, distinkt och upplysande men är i författnings-text och formulär inarbetat i en speciell betydelse. Ordet folkbokförings-nummer är längre, tyngre, något missvisande — eftersom folkbokföringen ej är numrets enda eller väsentligaste användningsområde — samt mer obestämt, eftersom det inom folkbokföringen kan förekomma åtskilliga sif-ferbeteckningar. CFU finner det tänkbart att språkbruket skall ha lättare att enas om något annat ord än de två som nu står mot varandra. Vid över-vägande av olika alternativ har CFU i valet mellan de nybildade orden per-sonnummer (jfr personnamn) och egennummer (jfr egennamn) stannat för ordet personnummer.

CFU påpekar att FBF inte föreskriver att födelsedata i personnumret skall skrivas med sex siffror eller ens genomgående med siffror. Detta skriv-

sätt har emellertid vunnit burskap genom att det används i de tryckande registren, varvid nollor används som utfyllnadssiffror. Eftersom detta skrivsätt är det lämpliga i ADB-systemet och enhetlighet är av allmänt intresse föreslår CFU att detta påbjuds. Vidare föreslår CFU att en s. k. kontrollsiffra införs i samband med ADB-systemet, som har till uppgift att förebygga att fel passerar som beror på felaktigt eller otydligt angivet personnummer. Fel avslöjas genom viss sammanräkning av siffrorna som kan utföras automatiskt i maskinerna. Kontrollsiffran kommer att framträda i ADB-tryckta handlingar som en del av personnumret och bör enligt CFU omnämnas i definitionen till ledning för allmänheten.

Remissyttrandena. Förslaget rörande personnummer har tillstyrkts av flertalet remissinstanser. *Exekutionsväsendets organisationsnämnd* finner förslaget ge ökad säkerhet i registreringen genom möjligheten till nummerkontroll genom viss sammanräkning av siffrorna som kan utföras automatiskt i maskinerna. *Sveriges industriförbund* och *Svenska arbetsgivareföreningen* hälsar förslaget med tillfredsställelse med hänsyn till den data-mässiga löneredovisningens utbredning.

Överståthållarämbetet anser att skyldigheten att lämna uppgift om personnummer bör göras obligatorisk beträffande självdeklaration och handlingar som skall insorteras i deklarationen.

Några remissinstanser är inte nöjda med benämningen personnummer utan föreslår antingen födelsetal eller födelsenummer. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* anser att begreppet för allmänheten är lättare att fatta och mera levande, om »födelse-» ingår i benämningen. Födelsedata skall också bli den dominerande delen av personbeteckningen.

Svenska försäkringsbolags riksförbund anser mycket tala för att identitetsbeteckningen benämns folkbokföringsnummer, vilket klart anger vad det är fråga om och som i dagligt tal kan förkortas FB-nummer. Det är ju endast personer, som är eller har varit folkbokförda, som kan ha sådan identitetsbeteckning. Även om uttrycket personnummer har den obestridda fördelen att det är kortare än uttrycket folkbokföringsnummer, finner förbundet det alltför intetsägande. Förbundet framhåller att försäkringsbolagen är starkt intresserade av att systemet med identitetsbeteckning kommer att fungera väl och kan utnyttjas på effektivast möjliga sätt. Exempelvis borde det kunna bli överflödigt att belasta skattskyldiga medborgare, arbetsgivare och försäkringsbolag med krav att de i olika sammanhang skall lämna uppgifter om debetsedelsnummer, adress (så länge den inte ändras) etc. Det torde regelmässigt räcka med en geografisk kod (kommun- eller församlingskod för aktuell kyrkobokföringsort) och identitetsbeteckning. Endast vid flyttningsanmälan behövs också uppgift om ny fastighetsbeteckning och adress (eventuellt telefonnummer).

I fråga om kontrollsiffran har tre remissinstanser anfört kritik. *Domka-*

pitlet i Stockholm finner förslaget innebära ett betydande merarbete för pastorsexpeditionerna genom komplettering av personakterna, utskrift vid varje tillfälle av ett personnummer om tio siffror. Detta gäller all notering i de olika kyrkoböckerna samt vid utfärdande av olika utdrag ur dessa och alla bevis pastorsexpeditionerna utfärdar. Pastorsexpeditionernas utskrifter sker manuellt, varför utökningen av siffergruppens storlek medför ökad risk för felskrivning, anser domkapitlet. Anses införande av kontrollsiffra absolut nödvändig, bör den enligt domkapitlets mening följa samma princip som födelsenumret, nämligen udda för man och jämn för kvinna.

Svenska landstingsförbundet anför att om kontrollsiffran i likhet med födelsenumret blir oförändrad under livstiden, kunde det förtjäna att övervägas om det inte ur allmänna och pedagogiska synpunkter vore bättre att öka födelsenumret till fyra siffror och vidtaga därav betingad ändring av dess definition. För allmänheten torde det framstå som enklare att utöver födelsetiden hålla reda på en sak — ett fyrsiffrigt födelsenummer — än två saker — ett tresiffrigt födelsennummer och en kontrollsiffra.

Departementschefen. Genom den tekniska utvecklingen och den ökade användningen av ADB-maskiner har behovet av en identitetsbeteckning i nummerform kraftigt ökat. Den av CFU föreslagna benämningen personnummer anser jag välfunnen. Hittillsvarande personnummer har i praktiken fått en omfattning om nio siffror. CFU:s förslag innebär att personnumret genom tillägg av en särskild kontrollsiffra utökas till tio siffror. Denna utökning kan inte anses utgöra sådant merarbete för pastorsexpeditionerna att man därför bör avstå därifrån. Att slopa kontrollsiffran kan enligt min mening inte komma i fråga, eftersom det är tack vare den man vid databehandlingen kan avslöja ett eventuellt fel. Å andra sidan saknas anledning att, som en remissinstans föreslår, ange hela födelseåret med fyra siffror — man skulle därigenom få ett tolv-siffrigt personnummer, vilket är mer än som i praktiken behövs för fullständig identifiering. Därför bör uttryckligen stadgas att födelseåret anges med endast två siffror, givetvis de två sista.

Födelsenumret skall liksom hittills bestå av tre siffror, udda tal för man och jämnt för kvinna. När man har en sådan könsbestämning saknas anledning att, som en remissinstans föreslagit, införa ytterligare en genom motsvarande uppdelning även av kontrollsiffran. En sådan metodik skulle dessutom bli tekniskt komplicerad.

Kyrkobokföring

Såsom jag tidigare anmärkt är avsikten att bestämmelserna om rätt kyrkobokföringsort skall underkastas materiell översyn, så snart detta låter sig göra. Översynen kommer att kräva viss tid. Därvid torde prövas även ter-

minologiska frågor av det slag som berördes av L³U i utlåtande 1965:24 i anledning av prop. 1965:93. Folkbokföringsmyndigheterna bör vidare inte betungas med att utforma en praxis enligt nya bestämmelser om rätt kyrkobokföringsort under den första tiden efter den nya förordningens ikraftträdande, då den beslutade reformeringen av folkbokföringsystemets tekniska del kommer att ställa stora anspråk på deras uppmärksamhet och arbetskraft. I avbidan härför har 13 och 14 §§ FBF överförts till 8—28 §§ utan andra sakliga ändringar än de nedan påpekade.

25 §.

Paragrafen motsvarar 4 § 7 mom. FöFBF.

Gällande ordning. Enligt 14 § 7 mom. FBF skall varje levande fött barn till en början kyrkobokföras i sin födelsehemort och först sedan så skett i enlighet med övriga regler om rätt kyrkobokföringsort.

I 7 mom. andra stycket FBF bestäms begreppet födelsehemort så att endast församling inom riket torde kunna vara födelsehemort. Om modern vid nedkomsten var upptagen i församlingsbok eller bok över obefintliga är den församlingen barnets födelsehemort. Eljest är nedkomstorten födelsehemort. Nedkomstorten anses som födelsehemort även i det fall, att utredning ej kan vinnas om moderns identitet eller bokföring. Hittebarn anses dock ha sin födelsehemort i den församling där barnet anträffats.

Begreppet födelsehemort är oberoende av barnets nationalitet. Födelsehemort saknas endast om barnet är fött utom riket och inrikes bokföringsort för modern saknas eller inte kan utrönas.

Enligt 22 § socialhjälpslagen har en särskild rättsverkan anknutits till födelsehemorten. Motsvarande kommun är ansvarig för socialhjälp åt barn som till följd av sin ålder inte blivit mantalsskrivet.

CFU. Enligt CFU:s mening har stadgandet om födelsehemort fått en större räckvidd än som avsetts vid dess tillkomst. CFU ansluter sig till ett tidigare uttalande av statistiska centralbyrån, att den nuvarande vida definitionen av begreppet födelsehemort i vissa fall leder till svårlösta praktiska problem. Särskilt besvärande för pastorsämbetena i vissa orter är att även utländsk kvinnas barn, som fötts under moderns tillfälliga vistelse i riket och medföljer vid hennes hemresa, ändå skall kyrkobokföras i nedkomstorten som är födelsehemort. Där måste det vanligen på grund av anmälningsförsummelse kvarstå i församlingsboken över två mantalsskrivningar. Klagomål har även förekommit mot att barnet skall införas i födelseboken. Att ett mycket stort antal utlänningar överförts och överförs till obefintligböckerna har emellertid, framhåller CFU vidare, fått till följd att många barn med utländsk födelseort och utländska föräldrar har svensk födelsehemort. Om föräldrarna återinvandrar till annan församling och åtföljs av sådant barn uppkommer frågan, huruvida den första kyrkobok-

föringsorten för barnet som ju är invandrare skall vara inflyttningsorten liksom för föräldrarna eller barnets födelsehemort.

CFU föreslår därför att första stycket genom en omformulering inskränks till att gälla barn, som är fött inom riket eller fött utom riket av här kyrkobokförd eller här bosatt och i obefintligregister upptagen kvinna. I andra stycket har CFU behållit gällande lydelse. Men då andra stycket avser samma barn som första stycket återverkar den där gjorda inskränkningen så, att födelsehemort är definierad endast för barn, som är fött inom riket eller som är fött utom riket och vars moder vid nedkomsten var antingen här kyrkobokförd eller här bosatt och upptagen i obefintligregister.

Remissyttrandena. Statistiska centralbyrån och Svenska försäkringsbolags riksförbund påpekar att moder, som vid nedkomsten var överförd till obefintligregister, i regel i samband med nedkomsten återförs från detta register och blir kyrkobokförd. De båda remissinstanserna föreslår därför att barnets födelsehemort i sådana fall skall vara den församling där modern vid nedkomsten bort vara kyrkobokförd.

Uppbördsdirektören i Stockholm anser att bestämmelserna om födelsehemort bör inrymmas i en särskild paragraf före kyrkobokföringsreglerna.

Departementschefen. Onekligen har gällande stadgande om födelsehemort fått en alltför vid avfattning och tillämpning. Det kan således inte vara lämpligt att utländska barn som föds utom riket ändå i stor utsträckning får svensk födelsehemort, alltså dubbla registreringsorter. Jag tillstyrker därför CFU:s förslag att begränsa kyrkobokföring i födelsehemorten till dels barn som är fött inom riket och dels barn som är fött utom riket av här kyrkobokförd eller här bosatt och i obefintligregister upptagen moder. Var modern kyrkobokförd, bör födelsehemorten givetvis vara den församling där modern var bokförd vid barnets födelse. Om modern var överförd till obefintligregistret, bör födelsehemorten vara där registret förs. Man slipper då att i enlighet med centralbyråns förslag ingå i prövning av frågan var modern bort vara kyrkobokförd.

Om en kvinna, som är kyrkobokförd t. ex. i närheten av riksgränsen, reser över till grannlandet före sin nedkomst, blir barnet enligt den nya bestämmelsen automatiskt kyrkobokfört hos henne, när födelsen skrivs in i födelseboken. Resultatet blir detsamma, om man tänker sig samma fall med den skillnaden att modern står i obefintligregister. Barnets födelse röjer som regel moderns vistelseort och medför att även hon kyrkobokförs. Om modern visserligen står i obefintligregister men inte är bosatt i Sverige vid sin nedkomst utom riket, förvärvar barnet inte födelsehemort. Detsamma blir fallet — och är det redan enligt FBF — om modern vid nedkomst utom riket varken är bosatt eller registrerad här i landet. I de två sistnämnda fallen måste både modern och barnet invandra för att båda skall bli kyrkobokförda här. Barnets födelse är då i allmänhet redan registrerad

i utlandet och behöver inte inskrivas i svensk födelsebok. Fråga om annan första kyrkobokföringsort för barnet än inflyttningsorten uppkommer inte, eftersom detta saknar födelsehemort. I detta sammanhang vill jag emellertid erinra om att frågan om i vilka fall barns födelse skall inskrivas i svensk födelsebok inte regleras genom bestämmelserna i FBF. I samband med att föreskrifter härom ges genom tillämpningsbestämmelser till folkbokföringsförordningen bör prövas, om det finns skäl att i något fall bevilja sådan inskrivning fastän barnet saknar födelsehemort. Ingen eftergift bör göras i nuvarande skyldighet att i födelsebok inskriva barn som utländsk kvinna föder under tillfällig vistelse här i riket.

27 §.

Förevarande författningsrum motsvarar 3 § 1 mom. tredje stycket FöFBF.

Gällande ordning. Den gällande lydelsen av 13 § 1 mom. FBF föreskriver bl. a. att var och en skall kyrkobokföras på den fastighet där han är bosatt. Den som inte är bosatt på någon fastighet inom den församling där han kyrkobokföres skall, utom i vissa särskilt angivna undantagsfall, bokföras under rubrik *å församlingen skrivna*. »Beträffande dem som uppehålla sig utom församlingen äger pastor dock i varje särskilt fall pröva huruvida de, därest de icke kunna anses hava bestämt hemvist inom församlingen», får kvarstå skrivna på fastighet eller skall överföras till avdelningen för å församlingen skrivna. Den som fått kvarstå på fastighet skall dock omedelbart överföras till nyssnämnda avdelning, om han inte mantalsskrivs på fastighet.

Enligt 36 § FBF motsvaras den nyssnämnda rubriken av mantalslängdens båda rubriker *å kommunen skrivna* och *utan känt hemvist*. Under sistnämnda rubrik »mantalsskrivas de personer vilka befunnits sakna sådant hemvist eller, såvitt angår den nomadiserande lappbefolkningen, huvudviste».

Departementschefen. Avdelningen »å församlingen skrivna» i församlingsboken har uppdelats på rubrikerna *på församlingen skrivna* och *utan känt hemvist*. Därigenom vinnns överensstämmelse med mantalslängden och länsregistreringen, vilket underlättar en årlig avstämning mellan denna registrering och kyrkoböckerna.

De praktiska förutsättningarna för överföring från fastighet till rubrik ändras något genom att förslaget utgår från att mantalsuppgifter inte skall lämnas. Överföringen kommer att bero på upptäckt av bortovaron i annan ordning. Även FBF förutsätter emellertid att frånvaro skall föranleda omedelbar överföring, oavsett hur den uppdragas, utom i vissa fall.

28 §.

Förevarande paragraf motsvarar 4 § 8 mom. FöFBF.

Gällande ordning. Enligt 14 § 8 mom. första stycket FBF skall den som saknar känt hemvist kyrkobokföras i den församling, där han senast mantalsskrivits. I övrigt innehåller 14 § 8 mom. FBF att ingen annan får avföras från församlingsboken än den som avlidit, kyrkobokförts i annan församling, enligt viss utredning utvandrat eller överförs till boken över obefintliga.

Såsom utvandrare avförs den som enligt inkommet utvandringsbevis lämnat landet och den som enligt skriftlig anmälan är stadigvarande bosatt på utrikes ort. Vidare avförs som utvandrare den om vilken vid två mantalsskrivningar i följd vunnits säker upplysning, att han är stadigvarande bosatt på utrikes ort. Med stöd av 13 § 1 mom. första stycket FBF avförs enligt praxis även kyrkobokförda utlänningar som genom anställning eller familjeband kommit att tillhöra främmande makts härvarande beskickning eller konsulat.

Till boken över obefintliga skall överföras de personer vilkas vistelseort — sedan de mantalsskrivits såsom saknande känt hemvist — ännu vid nästa mantalsskrivning är okänd.

Förbud är stadgat att överföra sjöman till bok över obefintliga så länge sjömannen kvarstår inskriven på sjömanshus, men inte att under sådan tid avföra sjömannen på grund av presumerad utvandring. I anslutning till reglerna om avregistrering av utvandrare stadgas, att på utrikes ort anställd svensk missionär eller präst samt honom åtföljande hustru och barn under 15 år får kvarstå i församlingsboken, så länge utvandringscertifikat inte uttagits. Ordalydelsen torde även hindra överföring till bok över obefintliga.

CFU. Den nuvarande bestämmelsen i 14 § 8 mom. första stycket FBF, att den som saknar känt hemvist tills vidare skall kyrkobokföras i den församling där han senast mantalsskrivits, anser CFU från folkbokföringssynpunkt medföra uppenbara nackdelar. »Den okände» skall ju nämligen återflyttas till församlingsboken i mantalsskrivningsorten och där skrivas under rubriken »utan känt hemvist». Inte heller finner CFU det med hänsyn till kostnadsfördelningen mellan kommunerna i socialhjälpfall nödvändigt att behålla denna bestämmelse. Enligt CFU:s mening bör han i stället tills vidare stå kvar kyrkobokförd i inflyttningsorten och där bli mantalsskriven utan känt hemvist. På grund härav föreslår CFU att första stycket av 14 § 8 mom. FBF inte medtas i den nya författningen.

I avbidan på översyn av bestämmelserna om rätt kyrkobokföringsort föreslår CFU att man behåller en särskild redovisning av de obefintliga i obefintligregister. Överföringsreglerna vill CFU lämna i huvudsak oförändrade. Bestämmelsen om avförande av svensk medborgare som vid två mantalsskrivningar varit bosatt på utrikes ort skall enligt CFU:s författningsförslag inte gälla sjöman så länge han kvarstår inskriven på sjömanshus.

Remissyttrandena. Slopandet av första stycket av 14 § 8 mom. FBF hälsar *kammarrätten, uppborrdirektören i Stockholm och domkapitlet i Karlstad* med särskild tillfredsställelse. Denna bestämmelse har vållat svårigheter och olägenheter vid tillämpningen. Uttalandet av CFU att inflyttningsorten enligt CFU:s förslag också blir mantalsskrivningsort finner kammarrätten dock inte helt allmängiltigt. Visserligen blir väl i allmänhet — i brist på närmare utredning — inflyttningsorten även mantalsskrivningsort. Visar däremot utredning att kyrkobokföringen på mantalsdagen är en skenskrivning, blir annan ort aktuell som mantalsskrivningsort, framhåller kammarrätten.

Svenska landstingsförbundet påpekar att förslaget i detta hänseende kan komma att medföra en engångseffekt i fråga om antalet mantalsskrivna personer i olika kommuner vid genomförandet. Med hänsyn till de rättsverkningar mantalsskrivningen har bl. a. i fråga om skatter, val, statsbidrag, socialbidrag, vårdavgifter etc. kan ändringen få någon betydelse för vissa kommuner, främst sådana med markerad in- eller utflyttning. På grund av att den nuvarande regeln i tillämpningen visat sig opraktisk anser dock förbundet att ändringen bör tillstyrkas.

Uppbördsverket i Göteborg anser däremot att nuvarande bestämmelse i första stycket av 14 § 8 mom. FBF i stort sett ger ett materiellt riktigare resultat än vad CFU föreslår. Framför allt skulle i storstäderna komma att stå skrivna en hel del personer som sökt arbete där men inte fått sådant eller som inte trivts där och därför efter kort tid lämnat staden.

I fråga om *s j ö m a n* som är inskriven på sjömanshus framhåller *kammarrätten* att sådan sjöman enligt CFU:s förslag inte kan avföras från församlingsboken. Sjöman som visas vara stadigvarande bosatt på utrikes ort, t. ex. därför att han har familj där, bör emellertid enligt kammarrättens mening inte kvarstå skriven här. Regeringsrätten har ansett att person med tjänst ombord på svenskt fartyg i utrikes sjöfart var bosatt i Tyskland. Trots att sjömannen var inskriven vid svenskt sjömanshus har, påpekar kammarrätten, skattskyldighet här i riket för inkomst av tjänsten inte ansetts föreligga. Kammarrätten finner därför anledning inte föreligga att frångå gällande lagstiftning om rätt att avföra sjömannen på grund av presumerad utvandring.

Departementschefen. Den som saknar känt hemvist skall enligt gällande regler kyrkobokföras där han senast mantalsskrivits. Enligt CFU:s förslag skall han i stället kyrkobokföras i den nya inflyttningsförsamlingen. Därmed vinner man enligt min mening något mycket väsentligt, nämligen en aktuell kyrkobokföring. Denna vinst ur folkbokföringssynpunkt anser jag väga tyngre än de betänkligheter som hänför sig till att det kan medföra en temporär ökning av mantalsskrivningarna av socialvårdsfall i storstäderna.

Någon motsvarighet till stadgandet i första stycket av 14 § 8 mom. FBF har därför inte upptagits i departementsförslaget.

För att täcka förekommande avregistreringsfall har tillagts en hänvisning till bestämmelsen i 26 § om utländsk beskickningspersonal. Förslaget innebär endast ett stadfästande av praxis. Beträffande registrering av flyttning till utlandet får jag hänvisa till vad jag anfört i den allmänna motiveeringen.

När det gäller svensk sjöman innebär gällande regler att han visserligen inte får överföras till obefintligboken så länge han är inskriven på svenskt sjömanshus. Däremot medger dessa bestämmelser att han avförs från församlingsboken om det vid två mantalsskrivningar i följd upplysts att han stadigvarande är bosatt på utrikes ort, s. k. presumerad utvandring. Enligt CFU:s förslag bör sådan sjöman inte avregistreras. Med hänsyn till den praxis i beskattningsmål som utbildat sig i överensstämmelse med den nu gällande folkbokföringsbestämmelsen och som beaktats i ny lagstiftning om det skatterättsliga bosättningsbegreppet finner jag dock i likhet med kammarrätten att svensk sjöman alltjämt bör kunna avregistreras på grund av presumerad utvandring.

30 §.

Gällande ordning. Barns födelse skall enligt 16 § FBF anmälas inom sex veckor »hos pastor» — ingen särskild anmälningsort stadgas. Anmälan skall göras av barnets föräldrar eller av annan person som har vård om barnet, om föräldrarna är döda eller om de inte kan vare sig själva eller genom ombud fullgöra anmälningskyldigheten.

Enligt 37 § 1 mom. KBK skall sjukhusintendent eller annan vid sjukhus eller enskilt sjukhem anställd person ofördröjligen sända anmälan om barns födelse på sjukhuset eller sjukhemmet till pastor i barnets födelsehemort. Motsvarande anmälan skall göras av barnmorska enligt 11 § barnmorskereglementet den 11 november 1955 (nr 592), om hon biträder vid barns födelse annorstädes än på förlossningsanstalt.

I fråga om födelse av barn, tillhörande romersk-katolsk församling med rätt till egen kyrkobokföring, gäller alltjämt förordningen den 11 februari 1887 (nr 10) angående anmälningar om födda barn.

CFU föreslår att den nuvarande allmänna skyldigheten för föräldrar att anmäla barns födelse slopas. I stället föreslår CFU att i FBF införs ett stadgande av innebörd att närmare bestämmelser om skyldighet för sjukhus, sjukhem och barnmorska att underrätta pastorsämbete om barns födelse skall meddelas i administrativ ordning. För barn som inte föds på sjukhus eller sjukhem eller med biträde av barnmorska bör enligt CFU be-

hållas en anmälningsskyldighet motsvarande den nuvarande. Skyldigheten att anmäla födelse av barn utom riket anser CFU böra inskränkas till fall, då barnet enligt 4 § 7 mom. FöFBF har födelsehemort. Problemet huruvida invandringsanmälan kan anses som födelseanmälan är därmed begränsat, påpekar CFU. I förekommande fall bör enligt CFU pastor i födelsehemorten pröva, om en föreliggande invandringsanmälan är tillräckligt fullständig och tillförlitlig för att kunna godtas som födelseanmälan.

Anmälningsskyldig är enligt CFU:s förslag (6 § FöFBF) »vårdnadshavare». Den obestämda formen antyder enligt CFU att det räcker med anmälan av en av föräldrarna, när båda är vårdnadshavare. Anmälningssort föreslår CFU vara födelsehemorten. Denna är barnets första kyrkobokföringsort och sålunda anmälningssort även enligt namnlagen, om namn anmäls samtidigt med födelsen. Anmälningstiden föreslår CFU begränsad till en månad och erinrar om att namnlagen ger föräldrarna sex månaders råderum för namngivningen.

Remissyttrandena. Slopandet av skyldigheten för föräldrar att anmäla barns födelse har tillstyrkts av samtliga remissinstanser. Härvid påpekas från vissa håll att förslaget innebär att praxis kodifieras.

Departementschefen. Jag tillstyrker att den nuvarande generella anmälningsskyldigheten för föräldrar slopas beträffande barn som föds på sjukhus eller med biträde av barnmorska. Därmed kodifieras rådande praxis. Eftersom det i övriga fall räcker att endast en av föräldrarna gör anmälan, bör skyldigheten anges vila på vårdnadshavare. Vidare får jag tillstyrka att anmälan om födelse utom riket begränsas till fall då barnet har födelsehemort. Denna ort bör alltid vara anmälningssort även vid födsel inom riket. Anmälningstiden synes utan olägenhet kunna begränsas från nuvarande sex veckor till en månad.

Mantalsskrivning

39 §.

Paragrafen överensstämmer med 17 § andra stycket och 19 § första stycket FöFBF samt motsvarar 35 § 1 mom. 1. och 36 § FBF. Däremot saknar departementsförslaget motsvarighet till 35 § 1 mom. 2. och 2 mom. FBF.

CFU. Enligt CFU:s förslag till författningstext skall envar mantalsskrivas »i den församling och å den fastighet där han å mantalsdagen rätteligen skall vara kyrkobokförd».

Remissyttrandena. Uppbördsdirektören i Stockholm framhåller att mantalsskrivningen i främsta rummet utgör en registrering på viss kommun

för det kommande året. Att därvid också en registrering på församling sker är en följd av att kyrkobokföringen sker per församling. Uppbördsdirektören finner det därför under inga förhållanden lämpligt att helt utesluta kommun ur grundstadgandet rörande mantalsskrivning. Uppbördsdirektören finner innebörden av CFU:s förslag tveksam men anser att det måste avse ort där personen enligt materiell grund rätteligen skall vara kyrkobokförd.

Departementschefen. Den bibehållna principen att var och en skall mantalsskrivas där han rätteligen skall vara kyrkobokförd på mantalsdagen har tillämpning i alla instanser. I enlighet med definitionen av begreppet mantalsskrivningsort i 38 § har ordet kommun tillagts. Därmed förstås givetvis den ort där personen enligt materiell grund rätteligen skall vara kyrkobokförd. Någon vidgning av tillämpningen är inte avsedd. Bestämmelserna i 40 § och följande innebär för lokal skattemyndighets vidkommande en eftergift i utredningskravet, som inte saknar motsvarighet i förfarandet enligt FBF och som är nödvändig, därför att förfarandet är tidsbegränsat. Stommen till mantalslängd skall efter komplettering med eventuella rättelser övergå till att bli mantalslängd. Den faktiska kyrkobokföringen presumeras vara riktig, om inte särskild anledning till omprövning föreligger. Officialprincipen i överinstansernas prövning har behållits (47 och 53 §§).

Från 17 § andra stycket FöFBF har överförts bestämmelser om verkan av ändrad kommunindelning.

40 §.

Förevarande paragraf överensstämmer med 20 § FöFBF.

Gällande ordning. Fastighetsägare är enligt 40 § FBF skyldig att tillsammans med mantalsuppgifterna överlämna en huvudförteckning som upptar dels personer till vilka han upplåtit lägenhet och dels icke upplåtna lägenheter.

Enligt 45 § åligger det pastor att årligen vid en särskild förrättning (förskrivning) undersöka om kyrkobokföringen överensstämmer med verkliga förhållandet.

Till ledning för mantalsskrivningen skall länsbyrån enligt 46 § FBF tillhandahålla mantalsskrivningsförrättaren stomme till mantalslängd. Mantalsskrivning skall enligt 47 § FBF årligen förrättas mellan den 15 oktober och den 20 december. Enligt 11 § MSK beaktas flyttningsfall ända till förrättningsårets slut.

CFU. Som konsekvenser av att mantalsskrivningen skall ske utan användande av mantalsuppgifter föreslår CFU att huvudförteckningarna och förskrivningsförfarandet slopas.

Vidare föreslår CFU att det för vederbörande kommun upprättade exemplaret av stomme till mantalslängd genom kommunens försorg skall hållas tillgängligt under tiden den 15 januari—den 5 februari mantalsåret för den som önskar ta del därav.

Remissyttrandena. Förslaget att slopa huvudförteckningarna har mött invändningar från tätortshåll, där man understryker förteckningarnas betydelse som underlag för statistik rörande bostadsbestånd, hyror och boendeförhållanden. Huvudförteckningarna anses vara en synnerligen viktig uppgiftskälla för den kommunala verksamheten. Förslaget avstyrks bestämt så länge dessa data inte kan erhållas på annat sätt. En särskild lagstiftning i syfte att tillgodose kommunernas uppgiftsbehov i denna del föreslås av *uppbördsdirektören i Stockholm* som anser att det inte kan ifrågakomma att behålla huvudförteckningarna, när de inte längre erfordras för sitt egentliga ändamål.

Förslaget att avskaffa förskrivningsförfarandet har mött erinran endast från *domkapitlet i Linköping* som anser det behövt med någon form av förskrivning, då pastorsämbetet genomgår församlingsliggaren och sedan vidare undersöker sådana fall där kyrkoskrivningen kan misstänkas inte motsvara det faktiska förhållandet.

Förslaget att stommen till mantalslängd skall hållas tillgänglig för granskning den 15 januari—den 5 februari har fått blandat mottagande.

Fem remissinstanser finner tiden för kort med hänsyn till att antalet framställningar med erinringar mot stommarna kan väntas bli stort. Det kan bli svårt för kommuner och enskilda att åstadkomma en intensifierad intressebevakning under den begränsade tid som enligt förslaget står till buds för ändringsframställningar och forskningsarbete i anslutning därtill. En rätt för kommun att låta sig representeras vid mantalsskrivning genom ombud bör övervägas enligt *länsstyrelsen i Skaraborgs län*.

Några remissinstanser finner å andra sidan tiden för lång och åberopar det ringa intresse allmänheten regelmässigt visar för granskning av röst- och fastighetslängder o. d. som nu på liknande sätt framläggs. Vidare framhålls att kort tid står till buds såväl för framtagande av stommarna som för lokal skattemyndighets prövning av framställda yrkanden.

Två remissinstanser föreslår att man slopar framläggandet av stommarna mot bakgrunden av erfarenheter från röstlängden om allmänhetens ringa intresse för saken. Det påpekas också att kommunernas möjligheter att i kyrko- och mantalsskrivningshänseende göra någon egentlig kontrollinsats är mycket små.

Departementschefen. Huvudförteckningarna kan betraktas som en sammanfattning av mantalsuppgifterna. När dessa uppgifter slopas synes det därför logiskt att slopa även huvudförteckningarna. Därigenom mis-

ter de större samhällena en möjlighet att erhålla för samhälls- och byggnadsplaneringen nödvändiga uppgifter om fastigheterna och deras användande. Det bör dock enligt min mening inte komma i fråga att av den anledningen behålla huvudförteckningarna, när det är alldeles klart att de inte längre behövs för sitt egentliga ändamål, nämligen en riktig folkbokföring. Som jag framhållit i fråga om slopandet av mantalsuppgifterna bör man i annan ordning ge kommunerna rätt att i alla de avseenden som kan vara av värde för planeringen erhålla uppgifter rörande fastigheterna.

För-skrivningsförfarandet anser jag i likhet med CFU böra upphöra som en logisk konsekvens av avskaffandet av mantalsuppgifterna.

I CFU:s förslag till FBF har intagits detaljerade regler om vilka som skall tas upp i stomme till mantalslängd. Bestämmelser härom synes mig dock vara av rent administrativ karaktär. De bör därför tas in i tillämpningsföreskrifter i stället för i förordningen.

Att stomme till mantalslängd skall vara tillgänglig för granskning anser jag vara nödvändigt från rättssäkerhetssynpunkt även om allmänheten hittills visat mycket ringa intresse för saken. Desto viktigare torde institutet bli för kommunerna som måste antagas komma att öka sin bevakning. Någon bestämmelse om kommunala ombud för effektiviseringen av kommunernas intressebevakning torde inte behövas i den nya folkbokföringsförordningen, eftersom redan kommunallagen bereder möjlighet härtill.

Stommen bör hållas tillgänglig så snart den anlät från länsstyrelsens datakontor. Någon första dag för rätt att ta del av stomme bör således inte anges. I stället är det angelägnare att ange t. o. m. vilken dag stommen skall hållas tillgänglig. Tiden för framställningar om ändringar av stommen måste nämligen av arbetstekniska skäl begränsas.

41 och 42 §§.

Dessa paragrafer motsvarar 21, 22 och 25 §§ FöFBF.

Gällande ordning. Sista dagen för framställning om ändring av mantalslängden är enligt 25 § MSK den 19 januari mantalsåret. Någon skyldighet för lokal skattemyndighet att inhämta yttrande från den person som berörs finns inte föreskriven.

I 52 § FBF regleras den s. k. skriftväxlingen mellan mantalsskrivningsförrättarna. Därvid får mantalsskrivningsförrättare även förelägga person att anmäla flyttning.

CFU föreslår att framställning om ändring av mantalslängden skall göras senast den 5 februari mantalsåret. Vidare föreslås i 23 § FöFBF att vederbörande person och kommun skall beredas tillfälle att yttra sig innan lokal skattemyndighet fattar beslut.

Enligt CFU:s förslag skall lokal skattemyndighet på framställning av

person, vars mantalsskrivning det är fråga om, eller av kommun pröva om personen skall tas upp i mantalslängden. CFU föreslår att lokal skattemyndighet även eljest skall ta upp sådan fråga till prövning, när särskild anledning därtill föreligger.

I 24 § FöFBB föreslår CFU en bestämmelse av innebörd att de lokala skattemyndigheterna skall meddela varandra erforderliga underrättelser till förebyggande av att någon blir mantalsskriven på mer än ett ställe eller att någon obehörigen utesluts från mantalsskrivning. Mantalsskrivningsförrättares rätt att förelägga person att anmäla flyttning anser CFU böra slopas.

Remissyttrandena. De yttranden som redovisats vid 40 § i fråga om tiden för framläggandet av mantalslängden torde i lika mån avse frågan om senaste dag för framställning. Utöver dessa torde här få anges några som mer direkt hänför sig till sistnämnda fråga.

Svenska stadsförbundet anser att den intensifierade intressebevakningen från kommunernas sida med ökade insatser borde motivera att besvärstiden bestäms att utlöpa vid en senare och inte tidigare tidpunkt än nu.

Sveriges häradsrättsförening anser tidsgränserna orealistiska, om ett förenklat mantalsskrivningsförfarande trots allt genomförs. Man måste nämligen räkna med att kommunerna, som otvivelaktigt kommer att stå för huvudparten av framställningarna, i regel inte kan inkomma med dessa till lokal skattemyndighet förrän i februari månad. Det kommer då att bli omöjligt för myndigheten att avsluta all skriftväxling och delgivning i dessa ärenden innan den 1 mars, dvs. den tidpunkt då enligt förslaget den slutgiltiga mantalslängden skall vara upprättad och justerad. Man måste alltså vidtaga åtgärder för att nedbringa antalet framställningsfall.

Uppbördsverket i Malmö som också finner prövningstiden för lokal skattemyndighet knapp ifrågasätter i stället om inte lokal skattemyndighet bör ges möjlighet att i första hand erhålla informationer om flyttningsfall som kyrkobokförts mellan den 17 november och den 5 februari och där kommunen vid sin bevakning konstaterat att personen bosatt sig före den 2 november. Lämpliga åtgärder kan då vidtas på ett tidigare stadium av förrättningen.

Några remissinstanser har berört den föreslagna skyldigheten att inhämta yttrande.

Riksdagens justitieombudsman har i ett av honom avgjort ärende uttalat att nuvarande regler rörande mantalsskrivningsförfarandet är otillfredsställande ur rättssäkerhetssynpunkt. Genom CFU:s förslag kan dessa brister väntas försvinna.

Överståthållarämbetet finner förslaget ge anledning till tveksamhet. Omprövningarna torde svårligen hinnas med om alla formaliteter skall iakttas. Om förslaget genomförs anser ämbetet att åtminstone skyldigheten att infordra yttrande bör slopas. Möjlighet att överklaga mantalsskrivningen hos

länsstyrelse finns ju under alla förhållanden kvar. Ämbetet framhåller att antalet folkbokföringsmål f. n. är mycket stort, ca 1 400 per år i Stockholm, och att handläggningen på ämbetet och länsstyrelser är omständlig och tidsödande. Vid det fortsatta utredningsarbetet på folkbokföringens område bör enligt ämbetet åtgärder i syfte att nedbringa antalet tvister särskilt beaktas.

En kyrkobokföringsinspektör föreslår att även pastorsämbete som ju har ansvar för kyrkobokföringen skall beredas tillfälle att yttra sig.

Mantalsskrivningsförrättares rätt att förelägga person att anmäla flyttning föreslår *kammarrätten* skola behållas. Kammarrätten anser det nämligen vara en onödig omgång att det efter anmodan av den lokala skattemyndigheten skall ankomma på pastor att utfärda förelägganden.

Att lokal skattemyndighet självmant skall pröva fråga om upptagande i mantalslängd endast när särskild anledning föreligger finner *kammarrätten* ägnat att minska mantalsskrivningens kontrollfunktion. Bestämmelsen bör bättre anknytas till principen att kyrkobokföringen skall rättas efter mantalsskrivningen. Detta kan enligt kammarrättens mening vinnas genom att ordet »särskild» utgår. I annat fall befarar kammarrätten att enbart legala anledningar föranleder åtgärd.

Departementschefen. Förordningen har ansetts böra innehålla bestämmelser om tid och sätt för enskildas och kommuners framställningar i mantalsskrivningsfrågor. Vad som anförts vid remissbehandlingen rörande tiden föranleder mig inte att frångå den av CFU föreslagna sista dagen 5 februari. Med hänsyn till kommunernas intressebevakning kan tidigare dag inte förordas och med hänsyn till skälig prövningstid för den lokala skattemyndigheten är en senare dag olämplig. Givetvis bör kommunerna inte samla sina yrkanden på hög till den 5 februari utan framställa dem så snart som anledning visats, vilket kan bli möjligt redan efter mitten av november.

När det gäller sättet för framställning torde skrift bli den mest anlidade formen. Det finns inte samma skäl som beträffande anmälningar till kyrkobokföringen att tillåta att yrkanden framställs per telefon.

Lämpligen bör bestämmelserna få den innebörden att framställning av enskild person skall göras antingen hos den lokala skattemyndighet inom vars verksamhetsområde personen yrkar att bli mantalsskriven eller hos den myndighet inom vars verksamhetsområde personen anser att han felaktigt blivit mantalsskriven. Vad nu sagts om enskild person bör även gälla kommun. Eftersom en kommun inte kan framställa ett rent negativt yrkande att en person inte skall mantalsskrivas i viss annan kommun, kan kommunen i regel vända sig endast till den egna lokala skattemyndigheten.

På grund av den förhållandevis korta tid som står till förfogande för

handläggningen bör den som gör framställning samtidigt förebringa erforderlig utredning.

Med hänsyn till den principiella betydelse för mantalsskrivningen, som enskildas och kommuners intressebevakning har enligt förslaget, bör även en parts intresse av att någon blir mantalsskriven i enlighet med stommen kunna bevakas, när ändring ifrågasatts av motpart eller av den lokala skattemyndigheten. Det bör därför åligga myndigheten att bereda intressenten eller intressenterna tillfälle att yttra sig. Åliggandet kan inte vara ovillkorligt. Den som saknar känt hemvist kan inte nås med delgivning. Kommunikation bör kunna underlåtas, om det är uppenbart att ett begärt yttrande inte skulle kunna inverka på utgången. En fråga kan, särskilt om den upptagits ex officio, ha uppkommit så sent före det mantalsslängden skall justeras, att rimlig tid till övervägande inte kan beredas den som skulle yttra sig. Härvid kommer bl. a. i betraktande tidsutdräkten för handläggning i kommunala instanser där kommunen inte utsett särskild representant för sin intressebevakning. Kommunikationsplikt kan därför inte åläggas den lokala skattemyndigheten strängare än med ordet »bör». Bestämelse härom synes kunna upptas i tillämpningsföreskrifterna. Någon motsvarande kommunikering med pastorsämbete bör med hänsyn till skattemyndighetens tidsnöd och arbetsbörda inte föreskrivas. Givetvis är skattemyndigheten ändå oförhindrad att inhämta yttrande från pastorsämbete om den finner det lämpligt.

Yttrande bör inhämtas på det sätt som den lokala skattemyndigheten finner vara det enklaste och snabbaste. Anlitar myndigheten telefon, vilket bör kunna ske, bör en tjänsteanteckning om telefonsamtalet göras, bl. a. till bevis om att detta ägt rum.

Även om någon framställning inte gjorts är den lokala skattemyndigheten skyldig att ex officio ta upp fråga om mantalsskrivning till prövning om anledning föreligger. Beträffande legala sådana anledningar får jag hänvisa till 28 §. Emellertid bör som kammarrätten påpekat inte endast legala anledningar beaktas. En officialprövning bör ske även eljest när det föreligger behov av att tillämpa principen att kyrkobokföringen skall rättas efter mantalsskrivningen.

De av CFU föreslagna bestämmelserna i 24 § FöFBF om den s. k. skriftväxlingen reglerar endast förhållandet mellan myndigheter och bör därför införas i tillämpningsföreskrifterna.

Departementsförslaget innehåller inte någon motsvarighet till den nuvarande bestämmelsen om rätt för mantalsskrivningsförrättare att utfärda anmaningar och förelägganden till personer som inte ordnat sin kyrkobokföring. Efter anmodan av den lokala skattemyndigheten bör det ankomma på pastor att vidtaga sådan åtgärd där kyrkobokföringen bör — och kan — rättas efter mantalsskrivningen. I motsats till kammarrätten vill jag inte betrakta ett sådant förfarande som en onödig omgång. Det synes mig i stäl-

let naturligt att den primära folkbokföringsmyndigheten agerar i en sådan situation.

44 §.

Stadgandet motsvarar 30 § FöFBF.

Gällande ordning. Enligt 66 § 1 mom. 2. FBF skall i underställningsmålet den omtvistade kvarstå i det distrikts mantalslängd där han senast varit uppförd tills målet avgjorts.

CFU. Som lämpligare och mera i enlighet med de föreslagna nya grunderna för mantalsskrivning föreslår CFU att han under tiden i stället skall mantalsskrivas i sin kyrkobokföringsort på mantalsdagen. I författnings-texten anger CFU att han skall mantalsskrivas i den församling där han upptagits i stomme till mantalslängd.

Remissyttrandena. *Sveriges häradsskrivarförening* anser att de av CFU föreslagna nya bestämmelserna från flera synpunkter är att föredraga framför de nuvarande och finner det vara av stor vikt att förslaget inte ändras i denna del.

Kammarrätten finner det inte lämpligt att anknyta mantalsskrivningen till stomme utan föreslår att i författnings-texten anges att mantalsskrivningen skall ske i den församling där han på mantalsdagen var kyrkobokförd.

Departementschefen. Med hänsyn till intresset av en aktuellare folkbokföring finner jag det angeläget att den omtvistade inte kvarstår i den gamla mantalslängden. Jag tillstyrker därför CFU:s förslag att han i stället skall vara mantalsskriven i den församling där han var upptagen i stomme till mantalslängd. Därmed vinner man att man får en aktuellare mantalsskrivning än om en återföring till gamla mantalsskrivningsorten skulle ske.

Till tillämpningsföreskrifterna bör överföras bestämmelse om att behövlig utredning skall bifogas när underställning sker.

Besvär m. m.

45 §.

Paragrafen motsvarar bestämmelser i 27 och 28 §§ FöFBF.

Gällande ordning. Enligt 65 § FBF får besvär över pastors beslut eller åtgärd i fråga om rätt kyrkobokföringsort eller kyrkobokföringsfastighet föras hos länsstyrelsen i det län till vilket den församling hör vars pastor meddelat det överklagade beslutet. Besvärsrätt tillkommer »envar vars rätt därav beröres» och »vederbörande kommun». Besvärstiden är 30 dagar från

det klaganden erhöll kännedom om beslutet. Klaganden kan dock även därefter i besvär rörande mantalsskrivningen yrka ändring i pastors beslut, om det äger samband med mantalsskrivningsfrågan.

För besvär över pastors beslut i annan fråga om kyrkobokföring är i 65 § FBF någon besvärstid inte stadgad. Beträffande vissa sådana frågor — »kyrkobokföringsärenden, som avse rättelse eller ändring av tidsuppgifter och dylika i kyrkobok enligt anmälan eller avisering gjorda anteckningar» — förekommer vid sidan av instansordningen enligt 74 § KBK ett ansökningsförfarande hos CFU.

Remissyttrandena. *Uppbördsdirektören i Stockholm* föreslår att två något olika processordningar föreskrivs, en för mantalsskrivningsmål och en för kyrkobokföringsmål.

Riksförsäkringsverket ifrågasätter om inte besvärsrätt bör tilläggas även allmän försäkringskassa. Verket framhåller att försäkringskassorna i princip får samma intresse som kommunerna av beslut om kyrkobokföring, om kyrkobokföring regelmässigt kommer att utgöra en absolut förutsättning för inskrivning hos försäkringskassa. I folkpensionshänseende föreligger redan nu ett intresse av att bevaka bl. a. att personer som flyttat utomlands inte blir mantalsskrivna i riket längre än bestämmelserna medger, anför riksförsäkringsverket vidare.

Svenska pastoratens riksförbund finner det erforderligt att författningstexten kompletteras så att det framgår att även den om vars civilbokföring är fråga kan föra talan.

Departementschefen. För att tydligare särskilja processordningen i kyrkobokföringsmål och mantalsskrivningsmål har de senare målen behandlats i en särskild paragraf, 46 §. Kyrkobokföringsmål bör avgöras av den länsstyrelse inom vars område det pastorsämbete ligger som meddelat det överklagade beslutet.

FBF:s partsbeteckning »envar vars rätt därav berörs» har ersatts med det adekvatare uttrycket »den vars kyrkobokföring berörs». Den av en remissinstans föreslagna utvidgningen av besvärsrätten till att omfatta även försäkringskassa kan jag inte tillstyrka.

Besvären skall i första hand sändas till länsstyrelsen i det län till vilket pastorsämbetet hör som meddelat det överklagade beslutet. Den omständigheten att besvären anförts hos fel länsstyrelse skall enligt nyare förvaltningsrättsliga principer inte vara hinder för prövning av besvären. Dessa skall i sådant fall omedelbart vidarebefordras till rätt länsstyrelse. Uttrycklig bestämmelse härom har införts.

I stället för den nuvarande besvärstiden om 30 dagar bör i egentliga kyrkobokföringsmål gälla de allmänna bestämmelserna i lagen den 4 juni 1954 om besvärstid vid talan mot förvaltande myndighets beslut. Någon

uttrycklig bestämmelse härom är inte erforderlig. Trots nämnda lag har i praxis en obegränsad besvärstid tillämpats vid besvär till domkapitel över pastors beslut i annan fråga om kyrkobokföring. Besvärstiden i dessa ärenden bör enligt min mening alltså vara oinskränkt, eftersom någon delgivning av beslutet eller underrättelse om åtgärden inte sker. Tillämpningen av 1954 års lag har därför i fråga om besvär till domkapitel uteslutits genom en uttrycklig bestämmelse.

Behov av det särskilda ansökningsförfarandet hos CFU torde inte föreligga längre. Den som vill söka rättelse av anteckning i kyrkobok får göra det genom besvär i vanlig ordning.

46 §.

Förevarande paragraf motsvarar bestämmelser i 27 och 28 §§ FöFBF.

Gällande ordning. Enligt 65 § FBF utgår besvärstiden i fråga om vidtagen eller underlåten mantalsskrivningsåtgärd den 14 maj mantalsåret.

CFU. Besvärstiden föreslås förkortad så att den utgår den 15 april.

Remissyttrandena. Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län framhåller att även nuvarande besvärstid ger mycket knappt utrymme för sådana utredningar som måste verkställas innan vederbörande kommunala organ kan ta ställning till om besvär skall anföras eller ej. Länsstyrelsen föreslår att nuvarande besvärstid behålls.

Uppbördsverket i Göteborg finner det av den föreslagna lagtexten inte klart framgå om besvärsrätten endast avser av lokal skattemyndighet fattade beslut med anledning av gjorda framställningar eller om besvärsrätten avser varje vidtagen eller underlåten mantalsskrivningsåtgärd. Den senare tolkningen måste enligt uppborndsverket av praktiska skäl anses vara den som åsyftats. Om man önskar en intensifierad intressebevakning från kommunernas sida bör besvärstiden utsträckas i stället för att förkortas, anför uppborndsverket.

Departementschefen. Jag delar CFU:s uppfattning att besvärstiden i mantalsskrivningsmål bör förkortas så att den utgår den 15 april i stället för den 14 maj enligt gällande bestämmelser. Därigenom möjliggörs att processen hos länsstyrelse kan påbörjas och målen föras fram till beslut tidigare än f. n. är möjligt. Det är från skilda synpunkter önskvärt att mantalslängden kan vinna laga kraft tidigare än nu. Även den förkortade tiden är längre än om besvärstiden skolat räknas enligt lagen om besvärstid vid talan mot förvaltande myndighets beslut med justeringsdagen den 1 mars som utgångspunkt för tidsräkningen.

47 §.

Paragrafen motsvarar 31 och 32 §§ FöFBF.

Gällande ordning. I underställningsmål skall enligt 66 § 3 mom. FBF den om vars kyrkobokföring eller mantalsskrivning det är fråga samt, om målet är anhängigt hos länsstyrelse, vederbörande kommun beredas tillfälle att inkomma med påminnelser. Sedan besvär inkommit till länsstyrelse skall denna enligt 68 § 1 mom. FBF infordra »vederbörandes» förklaring.

Enligt 67 § första stycket FBF äger länsstyrelse i besvär- eller underställningsmål förordna om vidtagande av åtgärd beträffande kyrkobokföring eller mantalsskrivning inom länet även om yrkande därom inte framställts.

CFU. Begränsningen till åtgärd »inom länet» föreslår CFU skola uteslutas med hänsyn till vad CFU föreslår om det s. k. hänvisningsförfarandet.

Remissyttrandena. *Kammarrätten* anmärker att det i fråga om besvärsmålen saknas föreskrifter om förklaring över besvären. Kammarrätten erinrar om att kammarrätten återförvisat besvärsmål till länsstyrelse, som inte infordrat yttranden från parter och mantalsskrivningsförrättare. Med hänsyn till den kontradiktoriska principen finner kammarrätten att i den nya folkbokföringsförordningen bör intas bestämmelser om förklaring vid besvär hos länsstyrelse och domkapitel.

Uppbördsdirektören i Stockholm finner det ytterst diskutabelt om beslut om kyrkobokföring bör kunna meddelas i mål om mantalsskrivning. Om så skall vara fallet bör noggrant anges under vilka betingelser så får ske. Behovet av möjlighet att i mantalsskrivningsmål besluta om kyrkobokföring anser uppbördsdirektören inte vara särskilt framträdande, eftersom veterligen en sådan åtgärd aldrig vidtagits. Inte heller i ett kyrkobokföringsmål bör råda något »fritt fram» i fråga om kyrkobokföringsbeslut utan sådant bör kunna meddelas endast om beslut av pastor föreligger varöver besvär hade kunnat anföras. Uppbördsdirektören förutsätter att ordalagen »utan hinder av att yrkande därom ej framställts» innefattar en sådan begränsning.

Svenska försäkringsbolags riksförbund anser att det i rättssäkerhetens intresse bör uttryckligen föreskrivas att sådant förordnande inte får meddelas utan att länsstyrelsen skriftligen motiverat det ifrågasatta förordnandet och berett vederbörande tillfälle att yttra sig.

Departementschefen. Särskilt med avseende på mål där partslegitimation förekommer föreslås en viss precisering av vem som skall beredas tillfälle att inkomma med påminnelser. Det bör inte åligga myndigheten att gå utöver utredningen i målet för att efterforska sakägare. Är sådana kända men namnet okänt bör givetvis identiteten efterforskas. I likhet med kammarrätten anser jag att motparten och beslutsmyndigheten i besvärsmål skall få tillfälle att avge förklaring över besvären. En uttrycklig bestämmelse

här om har införts. I enlighet med samma förvaltningsrättsliga princip om ett kontradiktoriskt förfarande skall länsstyrelse höra vederbörande person, om länsstyrelsen finner anledning att utan yrkande i målet förordna om personens kyrkobokföring eller mantalsskrivning.

Även om sådant förordnande av länsstyrelse sällan blir aktuellt anser jag det dock värdefullt att möjligheten finns. Att som en remissinstans föreslår ange under vilka betingelser ett sådant förordnande får meddelas anser jag inte lämpligt. Prövningsrätten för länsstyrelsen bör vara lika obunden som hittills. Några betänkligheter häremot från rättssäkerhetssynpunkt anser jag inte föreligga, eftersom den berörda personen först skall höras över länsstyrelsens förslag till åtgärd och sedan kan anföra besvär över dess slutliga beslut. Begränsningen till åtgärd inom länet har uteslutits med hänsyn till det hänvisningsförfarande jag föreslår i nästa paragraf.

48 §.

Förevarande paragraf överensstämmer med 33 § FöFBF.

Gällande ordning. I 67 § andra stycket FBF finns ett s. k. hänvisningsförfarande som bygger på uppfattningen att länsstyrelsens beslutanderätt inte sträcker sig utanför det egna länet. Förfarandet avser mål vari kan antas att någon rätteligen bort kyrkobokföras eller mantalsskrivas inom annat län eller att där verkställd kyrkobokföring eller mantalsskrivning bort underlåtas.

Departementschefen. Förslaget utgår från att det inte skall anses som oeftergivlig princip, att länsstyrelse som avgör folkbokföringsmål endast kan besluta åtgärder inom det egna länet. Den länsstyrelse hos vilken ett mål blivit anhängigt, den första länsstyrelsen, kan i uppenbara fall få ett tveklöst uttalande från den andra länsstyrelsen såsom begärt yttrande, men detta yttrande torde ofta endast kunna vara preliminärt i avbidan på ytterligare utredning och prövning inom det första länet. I sistnämnda fall bör hänvisning ske. I det förstnämnda fallet bör den första länsstyrelsen kunna avgöra målet om den blir ense med den andra länsstyrelsen. I annat fall bör den uppkomna oenigheten leda till att den andra länsstyrelsen genom hänvisning bereds tillfälle att ånyo överväga sin redan tillkännagivna uppfattning samt, om denna inte vidhålls, meddela slutligt beslut i enlighet med länsstyrelsernas numera samstämmiga åsikt och i annat fall besluta underställning.

I förevarande paragraf betecknas hänvisningsbeslutet inte som ett beslut, varigenom den hänvisande länsstyrelsen för sin del avgör målet, utan som slutligt yttrande. Detsamma gäller det uttalande i själva saken som görs av länsstyrelse vilken underställer målet kammarrättens prövning. I händelse av samstämmighet sägs den sista länsstyrelsen avgöra målet i dess helhet

— ett i realiteten obetydligt avsteg från principen att länsstyrelse inte beslutar utanför länet. I huvudsak skiljer sig detta hänvisningsförfarande inte mycket från det nuvarande. En förenkling av fullföljdssituationen har dock vunnits genom att målen formellt blir avgjorda genom beslut av endast en länsstyrelse.

49—51 §§.

Dessa paragrafer motsvarar 34, 35 och 39 §§ FöFBF.

Gällande ordning. Enligt 68 § FBF skall besvären inges till länsstyrelsen inom 30 dagar från det klaganden fått del av det överklagade beslutet. I hänvisningsmål som underställs kammarrätten får besvär inte anföras. I annat hänvisningsmål får besvär inte anföras förrän samtliga länsstyrelser meddelat beslut. Besvärstiden räknas från delgivningen av den sista länsstyrelsens beslut. Överklagas i sådant mål mer än en länsstyrelses beslut får besvären inges till vilken som helst av länsstyrelserna. Kammarrätten skall till vederbörande länsstyrelse överlämna besvär som inkommit omedelbart till kammarrätten. Länsstyrelses beslut skall omedelbart bringas till verkställighet om det inte samtidigt är hänvisningsbeslut. Länsstyrelsen kan dock förordna om anstånd med verkställigheten tills beslutet vunnit laga kraft.

Departementschefen. Eftersom hänvisningsmål i sin helhet enligt den föreslagna 48 § avgörs genom beslut av endast en länsstyrelse och besvär får insändas med posten torde det inte vara behövligt att för hänvisningsmålen behålla den nuvarande bestämmelsen om rätt att inge besvären till vilken som helst av länsstyrelserna. Vidare kan den särskilda bestämmelsen om utgångspunkt för besvärstiden i hänvisningsmål utgå. Inte heller är det nödvändigt att till den nya förordningen överföra bestämmelsen om skyldighet för kammarrätten att till länsstyrelse översända besvär som inkommit omedelbart till kammarrätten. Det är vedertagen praxis i förvaltningsförfarandet att besvär anses vara anförda i rätt tid även om de inkommit till besvärsmyndigheten i stället för beslutsmyndigheten.

Lagen den 4 juni 1954 om besvärstid vid talan mot förvaltande myndighets beslut föreslås gälla beträffande besvärstiden. Denna blir alltså tre veckor för enskild part och fem veckor för kommun, räknat från delgivning av det överklagade beslutet. Någon särskild bestämmelse om besvärstiden i förordningen behövs alltså inte.

Jag föreslår vidare att inte endast länsstyrelses utan även domkapitels beslut skall bringas till omedelbar verkställighet, om inte myndigheten för visst fall förordnar om anstånd med verkställigheten. Om besvär i namn-ärenden stadgas numera i namnlagen. De kyrkobokföringsärenden som fullföljs genom besvär över domkapitels beslut torde vara få. Den som i

domkapitlet vunnit att en felaktig kyrkoboksanteckning skall undanröjas eller rättas, att ett bevis som vägrats honom skall utfärdas e. d. har ett praktiskt intresse av att beslutet vinner tillämpning snarast möjligt. Besvär av någon motpart torde oftast inte vara att vänta. Det synes otillfredsställande att den vinnande ändå skall behöva avvakta besvärstidens utgång.

Tiden för påminnelser i underställningsmål har ansetts utan olägenhet kunna förkortas från 30 dagar till tre veckor.

54 §.

Paragrafen motsvarar 38 § FöFBF.

Gällande ordning. Den som är missnöjd med länsstyrelsens beslut i fråga om vittnesersättning kan enligt 72 § FBF föra särskild talan i den ordning som stadgas i 68 § 1 mom., dvs. hos kammarrätten.

CFU. Enligt CFU:s förslag i 38 § FöFBF skall talan i sådan fråga få föras »i den i 34 § stadgade ordningen». I sistnämnda paragraf har CFU föreslagit två olika ordningar. Talan mot beslut i »annan fråga om kyrkobokföring» förs hos Kungl. Maj:t men talan i fråga om mantalsskrivning och vanlig kyrkobokföring förs hos kammarrätten.

Remissyttrandena. *Kammarrätten* ifrågasätter om det är påkallat att överföra stadgandet till den nya förordningen och anför.

Såvitt ordalagen ger vid handen torde innebörden av stadgandet i 38 § 2 st. vara att länsstyrelsens beslut i fråga om vittnesersättning i mål enligt 34 § första stycket skall överklagas hos kammarrätten samt överståthållarämbetets och länsstyrelsens i Göteborgs och Bohus län motsvarande beslut i mål enligt 34 § andra stycket, dvs. mål angående annan civilbokföring än enligt första stycket hos Kungl. Maj:t. Stadgandet i 38 § andra stycket synes emellertid ha ringa räckvidd. Detsamma avser ersättning till den som enligt förordnande av länsstyrelse inkallats till vittnesförhör inför domstol (jfr 38 § 3 mom. länsstyrelseinstruktionen). Det är dock inte länsstyrelsen utan den domstol där vittnesförhöret hålles som fastställer ersättningen av allmänna medel till vittne (jfr 7 § kungörelsen den 10 juli 1947 med bestämmelser angående vissa kostnader vid domstol). Mot beslut i detta hänseende må enligt 49 kap. 4 § 5. RB talan föras hos hovrätt. I den mån länsstyrelse i övrigt behandlar fråga om vittnesersättning, t. ex. fråga angående förskott av allmänna medel, kan den ifrågavarande besvärsrätten bli aktuell. Eftersom vittnesförhör i nu avsedda mål, såvitt är känt, förekommer mycket sällan, lär dock ifrågavarande besvärsrätt knappast komma i fråga. I synnerhet gäller detta mål enligt 27 § andra stycket.

Departementschefen. I likhet med kammarrätten anser jag det inte behövt att behålla en särskild besvärsrätt hos kammarrätten i fråga om vittnesersättning. Bestämmelsen härom har därför utmönstrats ur lagstiftningen.

Särskilda bestämmelser

58 §.

Paragrafen överensstämmer med 16 § FöFBF.

Gällande ordning. Enligt 30 § FBF åligger det pastorat att tillhandahålla pastor nödvändiga inventarier, materiel och vad i övrigt behövs för kyrkobokföringen samt tjänstetelefon och, om förhållandena påkallar det, skrivbiträde.

Remissyttrandena. *Svenska pastoratens riksförbund* ifrågasätter om det inte bör intas en bestämmelse om att pastoratet skall svara för erforderlig lokalkostnad. Denna kostnad är enligt förbundet alltför väsentlig för att den skall tolkas in i förslagets »vad i övrigt erfordras» och den bör finnas angiven i huvudstadgandet. Samma förslag ställer *domkapitlet i Västerås* som även föreslår uttrycklig bestämmelse om att pastoratet skall bekosta annonsering beträffande kyrkobokföringen, efterutbildning av kontorspersonal genom deltagande i kurser, m. m. Förslaget motiveras med att alla kyrkoråd tydligt inte förstått sin skyldighet härvidlag.

Departementschefen. Jag delar den vid remissbehandlingen uttalade uppfattningen att lokalkostnaden är så väsentlig att den bör anges särskilt. Däremot ligger det i sakens natur att annonskostnader o. d. inryms i uttrycket »det som i övrigt behövs».

59 §.

När mantalsuppgifter inte lämnas bortfaller en av nuvarande möjligheter för folkbokföringsmyndigheterna att vinna kännedom om här avsedda personers vistelseort. Den som beretts plats på ålderdomshem men inte vill bli skriven där är inte skyldig att göra flyttningsanmälan. Någon flyttningsanmälan ifrågakommer inte heller till följd av att någon tas in på sådan inrättning eller anstalt som avses i 24 §. Det bör uppenbarligen inte få förekomma att någon sådan person på grund av långvarig frånvaro från kyrkobokföringsorten blir kyrkobokförd och mantalsskriven under rubriken utan känt hemvist och sedermera blir avregistrerad som obefintlig. För den händelse det inte skulle visa sig möjligt att förekomma detta på annat sätt bör föreskrifter kunna meddelas om skyldighet att från ålderdomshemmen, inrättningarna eller anstalterna lämna uppgifter om klientelet i den mån sådan skyldighet inte föreligger på annan grund.

60 §.

Paragrafen motsvarar 41 § FöFBF.

CFU. Enligt CFU:s förslag skall om mantalsskrivnings förrättande under år då allmän folkräkning äger rum gälla vad som särskilt förordnas. Dessutom föreslår CFU i 18 § FöFBF att pastorsämbete årligen för mantalsskrivningen skall kontrollera länsregistreringen mot kyrkobokföringen.

Remissyttrandena. Att mantalsskrivning skall ske i samband med allmän folkräkning, grundad på uppgifter från allmänheten, tillstyrks i princip av samtliga remissinstanser. Flertalet instanser understryker nödvändigheten av att få en kontroll av att kyrkobokföringen inte med tiden avlägsnar sig från verkligheten och skapa ett tillförlitligt underlag för folk- och bostadsräkningarna.

Den föreslagna årliga kontrollen anser några remissinstanser onödig, nämligen *länsstyrelserna i Östergötlands och Gävleborgs län, uppbořdsdirektören i Stockholm, uppbořdsverket i Göteborg, domkapitlen i Linköping och Luleå samt en kyrkobokföringsinspektör.*

Departementschefen. I likhet med CFU och remissinstanserna anser jag att folkräkningsuppgifterna som allmänheten lämnar givetvis liksom hittills skall användas för kontroll av att kyrkobokföringen stämmer med den faktiska bosättningen. F.n. måste bestämmelserna om mantalsskrivning under folkräkningsår efter särskild proposition i ämnet underställas riksdagens prövning varje gång det är aktuellt med en ny folk- och bostadsräkning. Som jag tidigare framhållit torde den snabba samhällsutvecklingen kräva att sådan räkning hålls minst vart femte år. Bestämmelserna om mantalsskrivning under folkräkningsår och kontrollen av kyrkobokföringen därvid kan behöva ändras från en folkräkning till en annan, beroende på vilka uppgifter man vill inhämta och de önskemål om ändrad insamlingsorganisation som kan komma att framgå ur erfarenheterna från folkräkningsarbetet. Av praktiska skäl bör därför Kungl. Maj:t bemyndigas att utfärda ifrågavarande bestämmelser. Jag föreslår därför att ett sådant bemyndigande intas i själva förordningen.

Den av CFU föreslagna skyldigheten för pastorsämbetena att kontrollera länsregistreringen mot kyrkobokföringen bör prövas i administrativ ordning.

62 §.

I vissa situationer har det visat sig uppstå behov av en extraordinär besvärsmålsrätt. Att liksom i taxeringsförordningen uppställa vissa kriterier för erhållande av extraordinär besvärsmålsrätt i folkbokföringsmål låter sig dock knappast göra. Det kan inte heller vara lämpligt att införa en ovillkorlig rätt till ändring av mantalsskrivningen efter exempelvis en femårsperiod, eftersom man därigenom skulle bli tvungen att göra om den påföring av kommunal skatt som skett under fem år och dessutom ändra de sociala för-

måner som utgått under denna tid. I allmänhet torde rättsverkningarna av en felaktig folkbokföring inte vara så genomgripande för den enskilde, att rätt till ändring bör föreligga generellt. Jag förordar i stället efter mönster av moderna skatteförfattningar en s. k. nådeparagraf som ger Kungl. Maj:t eller den myndighet som Kungl. Maj:t förordnar möjlighet att efter särskild ansökan av vederbörande person förordna om personens kyrkobokföring eller mantalsskrivning. Beslutet bör självfallet också kunna avse en persons framtida folkbokföring. En förutsättning för sådant förordnande bör liksom i skatteförfattningarna vara att synnerliga skäl föreligger.

Övergångsbestämmelserna

Mantalsskrivningsarbete pågår på båda sidorna om årsskiftet. Hela arbetet bör regleras av samma bestämmelser. Eftersom det bl. a. för det tekniska systemets igångsättande är fördelaktigt att mantalsskrivningen för år 1968 sker hösten 1967 enligt de föreslagna bestämmelserna, har föreslagits att förordningen skall träda i kraft redan den 1 oktober 1967. Beträffande andra frågor än mantalsskrivning bör dock förordningen tillämpas först fr. o. m. den dag då ADB-systemet formellt avsetts träda i kraft, nämligen den 1 januari 1968.

Kungl. Maj:t torde redan enligt 31 och 55 §§ FBF jämförda med övergångsbestämmelserna till kungörelsen den 21 oktober 1966 (nr 583) om ändring i mantalsskrivningskungörelsen ha tillräckligt vidsträckt befogenhet för att inte behöva stöd av en särskild övergångsbestämmelse, om det redan före oktober 1967 med avseende på mantalsskrivningen för år 1968 skulle visa sig erforderligt att meddela sådan föreskrift som avses i den föreslagna 59 §.

Den nu gällande förordningen om ikraftträdandet av FBF innehåller — förutom bestämmelser som upphäver åtskilliga äldre författningar och bestämmelser som hänför sig till numera förfluten tid — även bestämmelser som bör upphöra att gälla i och med att den nya folkbokföringsförordningen träder i kraft.

Det torde inte vara erforderligt att genom särskilt stadgande upphäva 9 § promulgationsförordningen, enligt vilken Kungl. Maj:t äger meddela tillämpningsföreskrifter till samma förordning och medge undantag från bestämmelserna i förordningen. Även kungörelsen den 30 maj 1952 (nr 342) angående fortsatt uppskov med tillämpningen av vissa bestämmelser i folkbokföringsförordningen torde automatiskt upphöra att gälla i och med att FBF ersätts av en ny folkbokföringsförordning. I och med att ingen »församling av främmande trosbekännare med rätt till egen kyrkobokföring» skall finnas, bortfaller förutsättningen för den fortsatta partiella giltighet som enligt 1 § promulgationsförordningen tillkommer förordningarna den 11 februari 1887 (nr 10) och den 3 december 1915 (nr 476). I denna del torde de nu nämnda äldre förordningarna böra uttryckligen upphävas.

Roteombudens arbetsuppgifter är f. n. i allt väsentligt knutna till mantalsuppgifter som lämnas av allmänheten. Genom omläggningen av mantals-skrivningsförfarandet bortfaller dessa arbetsuppgifter och CFU har föreslagit att institutet roteombud därför skall upphöra. Förslaget har tillstyrkts av flertalet remissinstanser och biträds också av mig.

Genom ADB-förfarandet försvinner mantalslängdens fastighetsliggare. CFU har föreslagit därav betingad ändring i 10 § lagfartsförordningen. Hänvisningar till fastighetsliggaren förekommer dock även i andra författningar. Den av CFU föreslagna ändringen i lagfartsförordningen har därför ersatts med en övergångsbestämmelse av mera allmän karaktär. Enligt denna bestämmelse (punkt 5) skall stadgande om fastighetsliggare framdeles avse fastighetslängd.

Direkt hänvisning till bestämmelser i FBF synes inte förekomma i författningar som stiftats av Kungl. Maj:t och riksdagen. Lagstiftningen i övrigt utanför folkbokföringsväsendet torde endast mycket sparsamt innehålla sådana hänvisningar. I större utsträckning förekommer det att författningarna rör sig med termer med vilka avses bestämmelser i FBF, t. ex. pastor, kyrkobok, mantalsskrivning, mantalslängd, länsbyrå etc. Genom den föreslagna punkt 6 inriktas dessa terminologiska hänvisningar på motsvarande begrepp enligt de nya bestämmelserna i den blivande folkbokföringsförordningen och administrativa författningar rörande folkbokföringen.

Den nya förordningen medför att vissa besvärstider blir kortare än enligt FBF. Bestämmelsen i punkt 7 uttrycker samma princip som motsvarande stadgande i lagen den 4 juni 1954 om besvärstid vid talan mot förvaltande myndighets beslut.

I enlighet med CFU:s allmänt tillstyrkta förslag har i den nya förordningen inte upptagits några bestämmelser om medborgarkort och främlingskort eller om sökregister. Bestämmelser om sådana kort och register har funnits i hittills gällande FBF men aldrig trätt i kraft.

Specialmötivering till ändring i taxeringsförordningen

De uppdragna riktlinjerna för ADB-systemets utformning innebär endast att andra tekniska hjälpmedel än de nuvarande tas i anspråk. De grundläggande bestämmelserna för taxering som skall meddelas av Kungl. Maj:t och riksdagen gemensamt påverkas endast i ringa omfattning av det nya systemet. Däremot medför ADB-systemet att tillämpningsföreskrifterna till bl. a. taxeringsförordningen (TF) måste underkastas omfattande ändringar, vilket sammanhänger med att i dessa föreskrifter meddelas bestämmelser som reglerar frågor av mera teknisk natur. Vidare föreslås vissa ändringar som inte kan sägas ha något omedelbart samband med omlägg-

ningen till detta system. Dessa ändringar avser främst vissa frågor av ren terminologisk natur för att anpassa författningstexten till andra författningsområden.

5 §.

I datasystemet används termen distrikt som särskild, i princip för internt bruk erforderlig beteckning för den minsta geografiska enhet, som måste kunna särskiljas dels med hänsyn till menighets beskattningsrätt och dels med hänsyn till indelningen i taxeringsdistrikt. Ett taxeringsdistrikt kan följaktligen komma att bestå av ett eller flera sådana särskilda distrikt men inte av del av sådant distrikt. Enligt CFU:s av remissinstanserna allmänt tillstyrkta förslag skulle länsstyrelsens beslut om taxeringsdistriktsindelning i vad avser lokala taxeringsdistrikt meddelas ett år tidigare än nu och således senast den 30 november året närmast före det år som föregår taxeringsåret. Senare bedömningar av tidsplaneringen har visat att beslutet måste ytterligare tidigareläggas, nämligen senast den 30 september året före det år som föregår taxeringsåret.

Tidigareläggningen av beslutet betingas främst av att de uppgifter om indelning i distrikt, vilka skall fastläggas i fastighetsbandet, utan ändring skall överföras därifrån till personbandet och vidare utan ändring till skattebandet. Länsstyrelses beslut om indelning i taxeringsdistrikt måste med hänsyn härtill föreligga vid sådan tidpunkt att de kan iakttas redan vid mantalsskrivningen för det år, mantalsår (tillika inkomstår), som föregår taxeringsåret. I detta sammanhang må erinras om att man i praktiken redan förfar så i större delen av landet, att man vid tidpunkten för indelningen i uppbořdsdistrikt, vilken äger rum i början av året före inkomståret, beaktar den kommande indelningen i taxeringsdistrikt, ehuru länsstyrelsen inte fastställer denna indelning förrän senast den 30 november året näst före taxeringsåret. I realiteten innebär förslaget att stadgandet i 5 § TF anpassas till den ordning som redan nu allmänt tillämpas vid länsstyrelserna.

I fråga om de särskilda taxeringsdistrikten föreligger inte något behov av att flytta tillbaka tidpunkten för distriktsindelning, eftersom de nyss anförda tekniska skälen härvidlag inte gör sig gällande.

6 §.

Den föreslagna ändringen är endast av redaktionell art och innebär ingen ändring i sak.

16 § 1 mom.

I datasystemet skall länsstyrelsens datakontor maskinellt framställa stommar till inkomst- och förmögenhetslängder. Som närmare framgår av specialmotiveringen till 68 § TF föreslås att taxeringsnämnds ansvar för att innehållet i taxeringslängderna överensstämmer med de av nämnden verk-

ställda taxeringarna skall upphöra. Det är med hänsyn härtill oegentligt att i fortsättningen säga att längdföringen skall verkställas för taxeringsnämnd.

25 §.

Det i 7 § nya FBF tillskapade personnumret bör, såsom överståthållar-ämbetet föreslagit, för underlättande av beskattningsmyndigheternas arbete alltid anges på självdeklarationer och de uppgifter som skall insorteras i deklarationerna. Genom stadgandet i 28 § TF blir bestämmelsen om personnummer tillämplig även på särskild självdeklaration.

37 § 2 mom.

Som anförts vid 25 § skall det i 7 § FBF tillskapade personnumret alltid anges på ifrågavarande uppgiftshandling. Eftersom numret innehåller uppgift om födelseåret, behöver särskild uppgift om födelseåret inte längre lämnas.

68 §.

Gällande ordning. I förmögenhetslängden skall antecknas yrkesbeteckning.

Taxeringslängd skall underskrivas av taxeringsnämndens ordförande och de ledamöter av nämnden som utsetts att justera nämndens protokoll. Om taxeringsnämnden har biträde av taxeringsassistent, skall även denne underskriva taxeringslängderna.

CFU. Med hänsyn till att statistiska centralbyrån kommer att erhålla magnetband med bl. a. kod för yrkesbeteckning anser CFU det obehövt att ange yrkesbeteckning vid utskrift av förmögenhetslängden.

CFU anser att det nuvarande underskriftsförfarandet är en ren formalitet och att det skulle bli det i ännu högre grad i datasystemet. Därför föreslår CFU att taxeringsnämnd inte längre skall ansvara för att innehållet i taxeringslängd står i överensstämmelse med nämndens beslut. I stället skall ansvaret övertas av den längdförande myndigheten, dvs. den lokala skattemyndigheten eller länsstyrelsen, som även skall underskriva längden. Bestämmelserna härom anser CFU böra meddelas i administrativ ordning. Förslaget innebär att, vid bristande överensstämmelse mellan längden och taxeringsnämndens anteckning på deklarationen, längden skall äga vitsord tills längdföringen i vederbörlig ordning rättats.

Remissyttrandena. Förslaget att taxeringsnämnden inte längre skall underskriva taxeringslängd har mött erinran endast från *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län*. Denna länsstyrelse anser att taxeringsnämndens ansvar för taxeringsresultatet bör komma till uttryck i synlig form på så sätt att nämndens ordförande undertecknar längden med kontrasignation av tjänsteman hos lokal skattemyndighet eller länsstyrelsen.

Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund har i skilda sammanhang framhållit det mindre lämpliga i att taxeringslängderna många gånger kunnat in blanco få undertecknas av ordförande och justeringsmän vilka därmed fått svara för det som i längderna sedermera införts av längdföraren. Förbundet uttalar nu sin oreserverade anslutning till CFU:s förslag. En konsekvens av förslaget kan måhända bli att tvekan uppstår i vilken ordning besvär skall anföras vid felaktighet i taxeringslängd, som taxerings- eller som debiteringsmål.

Sveriges industriförbund och *Svenska arbetsgivareföreningen* godkänner förslaget under förutsättning att de skattskyldigas processuella möjligheter inte beskärs till någon del. Detta bör enligt organisationerna komma till klart uttryck i taxeringsförordningen.

Uppbördsdirektören i Stockholm framhåller att undertecknandet måste ges en rimlig innebörd. Han anser det inte vara riktigt att ansvaret för längdens innehåll i och med undertecknandet överflyttas på längdföraren. Om längdens avvikelse från taxeringsnämndens anteckningar på deklARATIONEN beror på ett fel av rent datateknisk natur eller eljest på ett fel som inte rimligen kan upptäckas vid en stickprovskontroll, måste ansvaret för felaktigheten — om nu ett sådant måste fastställas — enligt uppbördsdirektörens mening kunna få ledas från längdföraren till den reellt ansvarige.

Frågan huruvida längden eller taxeringsnämndens anteckning på deklARATIONEN skall äga vitsord diskuteras i tre remissyttranden.

Kammarrätten finner förslaget leda till tvekan om vad som skall anses utgöra taxeringsnämndens beslut. Vid skiljaktighet mellan anteckning på deklARATIONEN och i längd torde f. n. längden äga vitsord. Om förslaget genomförs skulle taxeringsnämndens befattning med taxeringen upphöra i och med att de taxerade beloppen antecknas på deklARATIONEN. Det skulle då ligga närmast till hands att anse denna anteckning utgöra taxeringsnämndens beslut. En sådan ordning skulle emellertid enligt kammarrättens mening medföra praktiska olägenheter i taxeringsprocessen, eftersom i så fall besvär över taxeringsnämndens beslut som det antecknats på deklARATIONEN skulle föras i den för skattemål stadgade ordningen, under det att besvär i anledning av skiljaktighet mellan taxeringsnämndens beslut och taxeringslängden skulle föras i den för debiteringsmål stadgade ordningen. För att undanröja tvekan om vad som skall anses utgöra taxeringsnämndens beslut föreslår kammarrätten att i taxeringsförordningen fastslås, att taxeringslängderna skall anses innefatta taxeringsnämndens beslut.

Riksskattenämnden får av CFU:s förslag närmast det intrycket att taxeringsnämndens på deklARATIONEN tecknade beslut hädanefter skall äga vitsord framför taxeringslängden. Detta är emellertid inte avsett, anför riksskattenämnden, som även finner invändningar kunna resas mot ett sådant system. Riksskattenämnden föreslår att i 68 § TF tas in ett uttryckligt

stadgande om att lokal skattemyndighet eller annan längdförare skall underskriva taxeringslängden — i vederbörandes egenskap av längdförare åt taxeringsnämnden — och att längden skall äga vitsord. Om felaktig anteckning skett i längden kan rättelse ske enligt 72 a § TF, i den mån förutsättningar därför föreligger, och eljest genom taxeringsbesvär.

Av motsatt uppfattning är *länsstyrelsen i Stockholms län* som anser att anteckning på deklARATIONEN måste äga vitsord framför längden. Vid sådant förhållande finner länsstyrelsen det nödvändigt att innebörden av underskrift av taxeringslängd klart anges i författningstexten.

Departementschefen. Bestämmelsen att yrkesbeteckning skall antecknas i förmögenhetslängden har på sin tid tillkommit för statistiska ändamål. Eftersom magnetband kommer att innehålla kod för yrkesbeteckning tillstyrker jag förslaget att slopa bestämmelsen.

Som CFU och remissinstanserna påpekat skulle taxeringsnämndens underskrivande av taxeringslängderna bli en ren formalitet i ett datasystem. Jag tillstyrker därför att taxeringsnämnden befrias från denna skyldighet och att ansvaret för längdens innehåll överflyttas på längdföraren, dvs. den lokala skattemyndigheten eller vederbörande tjänsteman hos länsstyrelsen. Detta bör tillgå så att längdföraren i erforderlig utsträckning kontrollerar riktigheten av uppgifterna i den av datakontoret maskinframställda stommen. I regel torde det räcka med stickprovskontroll. Sedan stomme till inkomst- och förmögenhetslängd blivit kontrollerad och rättad, skall den underskrivas av längdföraren. Genom underskriften bestyrks att innehållet i längden står i överensstämmelse med de taxeringar som beslutats av taxeringsnämnden.

Om det senare skulle upptäckas att en längdförd uppgift inte står i överensstämmelse med det beslut som taxeringsnämnden antecknat på deklARATIONEN, uppstår frågan om det är sistnämnda anteckning som skall äga vitsord. Såsom kammarrätten påpekat har frågan betydelse för processordningen. Jag föreslår därför i likhet med kammarrätten och riksskatte-nämnden att taxeringslängden skall äga vitsord och att längden således skall anses innefatta taxeringsnämndens beslut. Med hänsyn till frågans vikt för enskilda från processuell synpunkt och eftersom frågan varit föremål för delade meningar bland remissinstanserna, bör det uttryckligen anges i taxeringsförordningen att taxeringslängd skall anses innefatta taxeringsnämnds beslut. Jag vill erinra om att rättelse av felaktig anteckning i längden redan nu kan ske enligt 72 a § TF och genom taxeringsbesvär. Extraordinär besvärsmått torde därvid regelmässigt föreligga. Den felaktiga längdföringen medför således inte någon rättsförlust.

Enligt 24 § förordningen om allmän varuskatt skall TF:s bestämmelser om taxering i tillämpliga delar gälla i fråga om taxering till allmän varuskatt. Genom den föreslagna ändringen av 68 § TF blir de nya bestämmel-

serna om underskrift och taxeringslängdens vitsord tillämpliga även på varuskattelängd.

I fråga om fastighetslängd som upprättas vid allmän fastighetstaxering är det däremot inte aktuellt att införa motsvarande ändringar. Där skötes nämligen längdföringen enligt 147 § TF av taxeringsnämndens ordförande.

Förordningens bestämmelser i fråga om tidpunkten för beslut om indelning i lokala taxeringsdistrikt skall tillämpas redan före den 1 januari 1968. Indelningen i sådana distrikt bör för 1968 års taxering beslutas snarast efter det att förordningen utkommit från trycket och för 1969 års taxering senast den 30 september 1967. Med hänsyn till att arbetsgivare kan sakna uppgift om personnumret för sådana arbetstagare som hunnit sluta arbetsställningen innan de nya bestämmelserna blivit kända, bör bestämmelserna i 37 § 2 mom. om personnummer på kontrolluppgift inte tillämpas förrän i fråga om uppgifter som avser år 1968.

Departementschefens hemställan

CFU har samtidigt föreslagit ändringar i uppbördsförordningen. Ändringarna betingas delvis av övergången till ADB-system även inom uppbördsväsendet den 1 januari 1968. Förslag till sådana ändringar ämnar jag senare i år framlägga i samband med förslag till de andra ändringar i uppbördsförordningen som föranleds främst av uppbördsutredningens betänkande »Uppbördsfrågor» (SOU 1965:23). För att oberoende av tidpunkten för riksdagens beslut i nämnda ärende möjliggöra ett effektivt förberedelsearbete för datareformen och sloandet av arbetsmoment som bortfaller genom denna reform bör Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t förordnar få medge de avvikelser från uppbördsförordningen som behövs år 1967 med hänsyn till övergången till ADB-system inom uppbördsväsendet. Bemyndigande härtill torde inhämtas av riksdagen.

Under återopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t i proposition föreslår riksdagen att

dels antaga inom finansdepartementet upprättade förslag till

1) *folkbokföringsförordning*;

2) *förordning om ändring i taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623)*,

dels bemyndiga Kungl. Maj:t eller den myndighet Kungl. Maj:t förordnar att medge de avvikelser från uppbördsförordningen som behövs år 1967 med hänsyn till övergången till automatisk databehandling inom uppbördsväsendet,

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att medge kommun rätt att från fastighetsägare inhämta de uppgifter om fastigheterna som behövs för den kommunala samhällsplaneringen.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

Centrala folkbokförings- och uppborädsnämndens förslag
till
Folkbokföringsförordning

Häri genom förordnas som följer.

1 kap. Inledande stadganden

1 §.

Folkbokföringen i riket sker, i den ordning nedan stadgas och enligt de närmare bestämmelser Kungl. Maj:t meddelar,

dels fortlöpande i kyrkoböcker och andra register för varje församling av svenska kyrkan hos pastorsämbetet (*kyrkobokföring*);

dels fortlöpande i folkregister och andra register för Stockholm och för Göteborg hos den lokala skattemyndigheten (*civilbokföring*);

dels periodiskt för kalenderår i mantalslängder, som församlingsvis för varje kommun upprättas av den lokala skattemyndigheten (*mantalsskrivning*);

dels ock i register hos länsstyrelserna (*länsregistrering*) och hos centrala folkbokförings- och uppborädsnämnden (*centralregistrering*).

Vad i denna förordning stadgas om *församling* skall äga motsvarande tillämpning i fråga om *kyrkobokföringsdistrikt*, där Kungl. Maj:t förordnat att viss församling skall vara indelad i sådana distrikt.

Såvitt angår församling i Stockholm eller Göteborg skall vad i denna förordning sägs om *församlingsbok* tillämpas å vederbörlig avdelning av folkregister.

Centrala folkbokförings- och uppborädsnämnden skall handlägga centrala uppgifter inom och utöva tillsyn över folkbokföringsväsendet i riket.

Med *folkbokföringsmyndighet* förstås i denna förordning ovan omförmäld myndighet i myndighetens befattning med folkbokföringen.

Angående kyrkobokföring i svenska församlingar i utlandet är särskilt stadgat.

2 §.

Folkbokföringsmyndighet skall, i enlighet med vad därom särskilt föreskrives, för varje person fastställa ett *personnummer* avsett att användas såsom identitetsbeteckning.

Personnummer skall bestå av *uppgift om födelsetiden* samt ett *födelsenummer* och en *kontrollsiffra*.

Födelsetiden skall anges med sex siffror, två för året, två för månaden och två för dagen, skrivna i nu sagd ordning.

Födelsenomet skall bestå av tre siffror och vara udda för man och jämnt för kvinna samt vara olika för alla som äro födda samma dag.

2 kap. Rätt kyrkobokföringsort

3 §.

1 mom. Envar skall där ej annat följer av vad i 4 § stadgas bokföras i församlingsboken för (*kyrkobokföras i*) den församling, där han är bosatt; dock att den, som enligt vad därom är särskilt stadgat skall kyrkobokföras i icke territoriell församling, icke skall därjämte bokföras i den territoriella församling inom vilken han är bosatt. Utlänningar tillhörande främmande makts härvarande beskickning eller lönade konsulat eller beskickningens eller konsulatets betjäning så ock deras utländska familjemedlemmar och utländska tjänare skola icke kyrkobokföras här i riket.

Vad i 3 och 4 §§ sägs om församling med avseende å dess område skall beträffande icke territoriell församling i tillämpliga delar gälla med avseende å den kommun inom vilken församlingen finnes bildad samt, där Kungl. Maj:t förordnat att personer bosatta inom viss närliggande kommun må kyrkobokföras inom församlingen, jämväl sistnämnda kommun.

Envar skall, evad församlingen är territoriell eller icke territoriell, kyrkobokföras å den fastighet där han är bosatt. Den som icke är bosatt å någon fastighet inom den församling, där han kyrkobokföres, skall bokföras, i fall som i 4 § 1 mom. samt 2 mom. andra punkten sägs, å den fastighet Kungl. Maj:t bestämmer samt eljest under rubrik *å församlingen skrivna* eller, om han befinnes sakna känt hemvist eller tillhöra den nomadiserande lappbefolkningen och sakna känt huvudviste, under rubrik *utan känt hemvist*. Beträffande dem som, såvitt känt, icke uppehålla sig inom församlingen äger dock pastorsämbetet eller, såvitt angår församling i Stockholm eller Göteborg, den lokala skattemyndigheten, i varje särskilt fall pröva huruvida de, därest de icke kunna anses hava bestämt hemvist inom församlingen, må med anteckning om frånvaron kvarstå i församlingsboken, där de förut varit kyrkobokförda, eller skola överföras till avdelning för någon av nyssnämnda rubriker. Beslutas vid mantalsskrivning att person, som sålunda kvarstår, icke skall i mantalslängden uppföras under viss fastighet, skall personen omedelbart i församlingsboken överföras till avdelning som ovan sagts.

Den som inflyttat i församlingen och på grund därav införes i församlingsboken anses såsom kyrkobokförd i församlingen redan från och med den dag, då anmälan om inflyttningen gjordes, eller, om kyrkobokföringen beslutats jämlikt 12 §, från och med beslutets dag. Samtidigt anses personens kyrkobokföring i annan församling hava upphört.

Den församling, i vilken en person är kyrkobokförd, benämnes i denna förordning personens *kyrkobokföringsort*. Med en persons *kyrkobokföringsfastighet* avses den fastighet å vilken personen är kyrkobokförd. *Inflyttningsdag* benämnes den dag, från och med vilken den som flyttat anses kyrkobokförd i inflyttningsorten. Med *utflyttningsdag* förstås den dag, från och med vilken en persons kyrkobokföring i viss församling på grund av personens utflyttning upphört.

2 mom. En person skall, där ej annat föranledes av vad i 3—8 mom. stadgas, anses bosatt å den fastighet där han regelmässigt vistas eller, då ombyte av bostad skett, kan antagas komma att regelmässigt vistas under nattvilan eller motsvarande vila (*dygnsvilan*).

3 mom. Den som av sina arbetsförhållanden föranledes att tillbringa sin dygnsvila å annan fastighet än den där hans familj är bosatt skall likväl

anses bosatt å sistnämnda fastighet under förutsättning att han, därest ej tillfälligtvis hinder möter, regelbundet besöker familjen.

4 mom. Den som i och för arbete eller uppdrag av tillfällig beskaffenhet tillbringar sin dygnsvila å annan fastighet än den, där han är bosatt, må ej av sådan anledning anses bosatt å den fastighet där han under nämnda förhållanden vistas.

5 mom. Vad i 2 mom. stadgas skall icke föranleda att någon anses bosatt å fastighet, där han under vistelse vid allmän eller enskild läroanstalt för erhållande av undervisning tillbringar sin dygnsvila, så länge han kan anses hava sitt egentliga hem annorstädes, såsom hos föräldrar eller andra anhöriga eller, om han är gift, hos familjen.

6 mom. Tillbringar någon under olika dygn sin dygnsvila å särskilda fastigheter under sådana omständigheter att han enligt 2 mom. skulle vara att anse som bosatt å mer än en fastighet, skall han anses bosatt å den fastighet där han vistas under sådana förhållanden, att han med avseende å tjänst, verksamhet eller andra omständigheter bör anses därstädes hava sitt egentliga hemvist.

7 mom. Den som på grund av yrke eller tjänst icke kan regelmässigt tillbringa sin dygnsvila å någon viss fastighet skall anses bosatt å den fastighet, där han med avseende å yrket eller tjänsten eller på grund av familjens eller andra närmare anhörigas bosättning, förvaring av honom tillhörigt bohag eller andra omständigheter kan anses hava sitt egentliga hemvist.

8 mom. Person tillhörande den nomadiserande lappbefolkningen skall, där han ej är bosatt å viss fastighet, anses bosatt å sitt huvudviste inom den lappby han tillhör; och skall där ej annat framgår av sammanhanget vad enligt denna förordning gäller om fastighet i tillämpliga delar avse huvudviste.

9 mom. Ändå att en person icke är bosatt å viss fastighet inom en församling, skall han likväl anses bosatt i församlingen där det med tillämpning å församlingens område av vad ovan sagts om fastighet, kan anses att han är bosatt inom nämnda område.

4 §.

1 mom. På ansökan av den som äger eller besitter fast egendom och under någon del av varje år vistas å egendomen eller eljest inom den församling där egendomen är belägen må Kungl. Maj:t förordna, att han, ändock att han jämlikt 3 § skall anses bosatt inom annan församling, skall vara kyrkobokförd i förstnämnda församling, därest med hänsyn till egendomens betydelse och övriga föreliggande omständigheter så finnes skäligh.

2 mom. Den som är i rikets tjänst å utländsk ort anställd skall med sin familj och svenska betjäning kyrkobokföras i Storkyrkoförsamlingen i Stockholm. Utan hinder av vad sålunda stadgas må dock den, som utom Stockholm äger eller besitter fast egendom, med Kungl. Maj:ts medgivande tillika med familj och betjäning kyrkobokföras inom den församling där den fasta egendomen är belägen.

3 mom. Ledamot av statsrådet, som för utövning av statsrådsämbetet avflyttat från församling varest han vid utnämningen var bosatt, äger utan hinder härav fortfarande vara där kyrkobokförd.

4 mom. Är någon, som blivit av Kungl. Maj:t förordnad till ledamot i kommitté eller kommission eller mottagit uppdrag att såsom sakkunnig biträda inom statsdepartement eller av riksdagen erhållit särskilt uppdrag, för uppdragets fullgörande bosatt i annan församling än den där han fört

haft sitt hemvist, äger han fortfarande vara kyrkobokförd i sistnämnda församling, om han där innehar tjänst eller anställning, äger eller brukar fastighet eller idkar rörelse.

5 mom. Den som beretts plats i ålderdomshem i annan församling än den, där han rätteligen var eller bort vara kyrkobokförd när han kom i åtnjutande av vård eller tillsyn i sådant hem, äger vara kyrkobokförd i sistnämnda församling.

Om särskilda skäl föreligga, må den som beretts plats i ålderdomshem och är kyrkobokförd i den församling där ålderdomshemmet är beläget, utan hinder av bestämmelserna i 3 § 1 mom. tredje stycket bokföras på annan fastighet i församlingen. Är den som beretts plats i ålderdomshem kyrkobokförd i annan församling, må han bokföras på den fastighet där han förut var bokförd eller under rubrik å församlingen skrivna eller, om särskilda skäl föreligga, på annan fastighet.

6 mom. Intages någon å sjukvårdsinrättning eller å förbättrings-, uppfostrings-, tvångsarbets- eller straffanstalt medför detta ej förändring i avseende å hans kyrkobokföring, såvida icke under tiden sådana förhållanden inträffa, att han på grund därav bort, därest han ej varit intagen å inrättningen eller anstalten, annorstädes kyrkobokföras. I fråga om kyrkobokföring av den som villkorligt eller på prov frigivits eller utskrivits från fångvårdsanstalt skall under prövotiden så anses som vore han fortfarande intagen å anstalten.

7 mom. Varje levande fött barn, som är fött inom riket eller fött utom riket av här kyrkobokförd eller här bosatt och i obefintligregister upptagen kvinna, skall kyrkobokföras i barnets födelsehemort. Vad ovan stadgats om rätt kyrkobokföringsort skall beträffande barnet vinna tillämpning först sedan så skett.

Barnets födelsehemort är den församling, i vilken modern vid nedkomsten var kyrkobokförd eller överförd till obefintligregister eller, om hon vid nedkomsten icke var någonstädes så bokförd, den församling där nedkomsten skedde. Kan utredning ej vinnas om modern eller hennes bokföring, anses nedkomstorten såsom födelsehemort, dock att i fråga om hittebarn den församling i vilken barnet anträffats skall anses såsom födelsehemort.

8 mom. Från församlingsboken skall avföras

1. den som avlidit;
2. den som kyrkobokförts i annan församling; och
3. den som enligt 10 § ansetts hava utflyttat ur riket eller som jämlikt 3 § 1 mom. första stycket sista punkten ej vidare skall kyrkobokföras i riket.

Vidare skall

4. såsom utflyttad ur riket i annat fall än nyss sagts avföras dels utlänning, beträffande vilken efter samråd med den lokala skattemyndigheten sannolika skäl prövats tala för att utlänningen ej längre är bosatt i riket, dels ock svensk medborgare, beträffande vilken vid två mantalsskrivningar i följd vunnits säker upplysning, att han är stadigvarande bosatt å utrikes ort; ävensom

5. till ett register över obefintliga (*obefintligregister*) överföras den som fortfarande vid två mantalsskrivningar i följd är utan känt hemvist.

I andra än nu angivna fall må ej någon, som bokförts i församlingsboken, därifrån avföras. Ej heller må vad under 4. eller 5. är stadgat föranleda, att från församlingsboken avföres sjöman så länge han kvarstår inskriven å sjömanshus, eller å utländsk ort anställd svensk missionär eller präst eller denne åtföljande hustru eller barn under femton år, så länge ej för vederbörande gjorts anmälan om flyttning till utlandet enligt 10 §.

3 kap. Anmälningar till kyrkobokföringen och civilbokföringen

5 §.

Anmälan enligt denna förordning skall göras muntligen vid inställelse eller skriftligen av den anmälningsskyldige eller behörigt och i saken kunnigt ombud för honom.

Vad i första stycket stadgas skall ej vara hinder för folkbokföringsmyndighet att godtaga anmälan som göres medelst telefon. Sådan anmälan skall, där myndigheten så finner påkallat, bekräftas skriftligen eller vid inställelse. Har bekräftelse inte erhållits inom tid som anges av myndigheten, må anmälan anses förfallen.

6 §.

Födets barn å sjukhus eller enskilt sjukhem eller biträder barnmorska annorstädes vid barns födelse, skall i den ordning Kungl. Maj:t föreskriver underrättelse för födelsens inskrivning i kyrkobok ofördröjligen meddelas vederbörande pastorsämbete.

Födets barn inom riket annorledes än i första stycket sägs eller utom riket av kvinna, som är här kyrkobokförd eller här bosatt och upptagen i obefintligregister, skall vårdnadshavare för barnet inom en månad därefter anmäla födelsen hos pastorsämbetet i den församling som är barnets födelsehemort.

Angående anmälan om förnamn för nyfött barn stadgas i namnlagen.

Med barn avses varje nyfödd, som efter födelsen andats eller visat annat livstecken, så ock dödfödd, som avlidit efter utgången av tjugoåttonde havandeskapsveckan.

Försummar vårdnadshavare att inom föreskriven tid göra anmälan om barns födelse eller, på sätt i namnlagen föreskrives, om förnamn för nyfött barn, som ej blivit döpt inom svenska kyrkan, och fullgöres ej heller anmälningsskyldigheten genast efter påminnelse, skall pastorsämbetet förelägga den anmälningsskyldige att inom viss tid efter delfåendet av föreläggandet fullgöra sin skyldighet. Efterkommes icke föreläggandet, må för skyldighetens utkrävande anlitas biträde av länsstyrelsen, som äger stadga lämpligt vite för fortsatt försummelse och utdöma försuttet vite.

7 §.

Dödsfall skall skyndsamt hos pastorsämbete anmälas av efterlevande make eller annan anhörig, som sammanbott med den döde eller eljest är tillstädes. Finnes ej sådan anmälningsskyldig som nyss sagts, skall husfolk, husvärd eller annan som är därtill närmast hos pastorsämbete anmäla dödsfallet.

Då någon på sjukhus intagen avlidit eller då genom polismyndighets försorg gjorts undersökning för utrönande av dödsorsak, skall intyg angående dödsorsaken (*dödsbevis*) översändas till vederbörande pastorsämbete enligt de närmare bestämmelser därom som Kungl. Maj:t meddelar.

I annat fall åligger det den som anmäler dödsfall att, där ej särskilda omständigheter göra det omöjligt, till pastorsämbetet avlämna dödsbevis,

1) om läkare vårdat den avlidne under hans sista sjukdom eller biträtt vid förlösning, varunder modern eller barnet avlidit, eller efter dödsfallet besiktigt den avlidnes kropp; eller

2) om dödsfallet inträffat inom stad, köping eller municipalsamhälle, där för allmänna hälso- eller sjukvården anställd läkare är stationerad och beträffande vilken ort medicinalstyrelsen förordnat om tillämpning av förevarande stadgande.

Innan eldbegängelse må äga rum, skall dödsbevis alltid vara avlämnat.

Dödsbevis skall utfärdas av läkare å blankett enligt formulär, som fastställs av Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer.

Den som anmäler dödsfall och ej är skyldig att avlämna dödsbevis skall i stället, utom i fall varom i andra stycket förmäles, uppgiva sannolik dödsorsak. Har läkare under sista året före dödsfallet rådfrågats av eller för den avlidne, skall tillika lämnas uppgift om läkarens namn.

8 §.

Envar som bosätter sig å annan fastighet eller inom annan församling än den, där han förut varit bosatt, åligger att — utom i fall då den ändrade bosättningen enligt 4 § icke skall föranleda ändring i hans kyrkobokföring — ofördröjligen och senast inom fjorton dagar göra anmälan om flyttningen hos pastorsämbetet i den församling, där han efter flyttningen är bosatt, eller, om denna är en församling i Stockholm eller Göteborg, hos den lokala skattemyndigheten därstädes. Sådan anmälan skall ock göras om vid flyttning inom samma fastighet postadressen ändras.

Vad om flyttning stadgas skall, även om ändrad bosättning ej föreligger, äga motsvarande tillämpning, då någon på grund av vad om behörighet att kyrkobokföras i icke territoriell församling är stadgat skall kyrkobokföras i annan församling än den där han är kyrkobokförd.

9 §.

Den som från utrikes ort inkommit i riket och blivit här bosatt skall senast inom fjorton dagar efter bosättning göra anmälan om inflyttningen hos pastorsämbetet i den församling, i vilken han är bosatt eller vilken han enligt vad om behörighet att kyrkobokföras i icke territoriell församling är stadgat skall tillhöra eller, om församlingen är i Stockholm eller Göteborg, hos den lokala skattemyndigheten därstädes. Vid anmälan skall företes flyttningsbetyg, om sådant utfärdas på den utrikes orten, men eljest de motsvarande handlingar han kan anskaffa.

10 §.

Den som har för avsikt att stadigvarande bosätta sig å utrikes ort skall göra anmälan om flyttning till utlandet hos pastorsämbetet i den församling, i vilken han är kyrkobokförd, eller, om denna är en församling i Stockholm eller Göteborg, till den lokala skattemyndigheten därstädes. Anmälan skall göras före utresan, sedan dagen för denna blivit bestämd.

Såsom utflyttningsdag enligt 3 § 1 mom. sista stycket skall anses dagen efter den angivna utresedagen.

Har någon, som gjort anmälan om flyttning till utlandet, inställt eller uppskjutit utresan, skall han senast å den angivna utresedagen göra anmälan därom hos samma myndighet som i första stycket sägs.

Inkommer från den som stadigvarande bosatt sig å utrikes ort anmälan härom till myndighet som i första stycket avses, skall såsom utflyttningsdag enligt 3 § 1 mom. sista stycket anses den dag, då anmälan inkom till myndigheten.

Finner myndighet vid prövning av anmälan om flyttning till utlandet att denna anmälan inte kan godtagas, skall skriftlig underrättelse om beslutet, jämte besvärshänvisning, tillställas vederbörande.

Befinnes person, som efter anmälan om flyttning till utlandet blivit avförd ur församlingsboken, vara bosatt här i riket, skall han åter kyrkobokföras. Vad i 12—14 §§ stadgas skall därvid äga motsvarande tillämpning.

11 §.

Har fastighetsägare eller innehavare av bostadslägenhet åt annan upplåtit bostad, skall han göra anmälan därom till pastorsämbetet i den församling, där fastigheten är belägen, eller, om denna är en församling i Stockholm eller Göteborg, till den lokala skattemyndigheten därstädes. Anmälan skall göras inom trettio dagar efter det den, till vilken upplåtelse skett, inflyttat i bostaden. Anmälningsskyldighet föreligger dock ej i de fall då den flyttande själv gjort anmälan om flyttning eller denne fortfarande skall vara kyrkobokförd å annan fastighet.

Den som försummar att fullgöra anmälningsskyldighet som här sägs straffes med böter högst trehundra kronor. Finnes försummelse, som avses i denna paragraf, ursäktlig eller eljest ringa, må från straff frias.

Det åligger anmälningsskyldig som i första stycket avses att, då folkbokföringsmyndighet gör förfrågan därom, lämna upplysning, huruvida viss person bor på fastigheten.

12 §.

Finner pastorsämbete på annan grund än anmälan enligt 8 eller 9 § sannolika skäl tala för att någon flyttat till eller inom församlingen, och har pastorsämbetet kunnat inhämta erforderliga uppgifter för hans kyrkobokföring, äger pastorsämbetet kyrkobokföra honom å den fastighet där han antages hava inflyttat.

Innan kyrkobokföring enligt första stycket beslutas, skall tillfälle beredas vederbörande att yttra sig. Detta må dock underlätas, där fråga är allenast om flyttning inom samma församling och samma kommun och pastorsämbetet finner det obehövt.

Angående beslutad kyrkobokföring skall skriftlig underrättelse tillställas vederbörande.

Såvitt angår församling i Stockholm eller Göteborg skall vad ovan sägs om pastorsämbete tillämpas av den lokala skattemyndigheten.

13 §.

Finner pastorsämbete sannolika skäl tala för, att någon flyttat till eller inom församlingen, men kan ej kyrkobokföring beslutas enligt 12 §, äger pastorsämbetet förelägga honom att inom viss tid till pastorsämbetet lämna erforderliga upplysningar. Sådant föreläggande må även meddelas den som anmält flyttning, där så finnes erforderligt med hänsyn till att anmälningen är ofullständig eller behöver förtydligas. Efterkommes icke föreläggandet, må för skyldighetens utkrävande anlitas biträde av länsstyrelsen, som äger stadga lämpligt vite för fortsatt underlåtenhet och utdöma försuttet vite.

Såvitt angår församling i Stockholm eller Göteborg skall vad ovan sägs om pastorsämbete tillämpas av den lokala skattemyndigheten.

14 §.

Föreläggande, varom förmåles i 6 och 13 §§, skall tillställas vederbörande i rekommenderat brev. Mottagningsbevis skall begäras. Äro flera medlemmar i en familj, må föreläggandet utfärdas för dem gemensamt och tillställas huvudpersonen.

4 kap. Kyrkobokföringsinspektörer. Kostnader

15 §.

Domkapitlen skola vid utövande av det dem åliggande inseendet över kyrkobokföringen biträdas av *kyrkobokföringsinspektörer*.

I varje stift skall finnas en kyrkobokföringsinspektör. Finner Kungl. Maj:t erforderligt, att inom visst stift flera inspektörer utses, äger Kungl. Maj:t besluta härom. I dylikt fall förordnar Kungl. Maj:t jämväl om indelning av stiftet i inspektionsområden, ett för varje inspektör.

Kyrkobokföringsinspektör förordnas av Kungl. Maj:t. Förordnande meddelas för en tid av fem år. Till kyrkobokföringsinspektör skall förordnas präst i stiftet, vilken gjort sig känd för nit och kunnighet i fråga om kyrkobokföring.

Förslag till inspektörsbefattnings besättande och, där så erfordras, till stiftets indelning i inspektionsområden upprättas av domkapitlet. Vederbörande länsstyrelse skall beredas tillfälle att yttra sig över domkapitlets förslag till inspektörsbefattnings besättande.

Närmare bestämmelser angående kyrkobokföringsinspektörernas åligganden meddelas av Kungl. Maj:t.

Kyrkobokföringsinspektör äger att av statsmedel undfå gottgörelse för uppdragets utförande enligt grunder som Kungl. Maj:t fastställer.

16 §.

Det åligger pastorat att tillhandahålla pastorsämbete erforderlig biträdespersonal, nödiga inventarier, materiel och vad övrigt erfordras för kyrkobokföringen ävensom tjänstetelefon.

5 kap. Mantalsskrivningen

17 §.

I denna förordning förstås med

mantalsåret: det kalenderår för vilket mantalslängd upprättas;

förrättningsåret: kalenderåret närmast före mantalsåret; samt

mantalsdagen: den 1 november förrättningsåret.

Har Kungl. Maj:t förordnat om ändring i den kommunala indelningen, skall mantalsskrivning för det kalenderår, under vilket den nya indelningen träder i kraft, ske efter den nya indelningen.

18 §.

Pastorsämbete åligger att i enlighet med vad därom särskilt föreskrives årligen för mantalsskrivningen kontrollera länsregistreringen mot kyrkobokföringen.

19 §.

Envar skall mantalsskrivas i den församling och å den fastighet, där han å mantalsdagen rätteligen skall vara kyrkobokförd. Den som skall vara kyrkobokförd i icke territoriell församling skall dock mantalsskrivas i den territoriella församling, där kyrkobokföringsfastigheten är belägen. Den

som mantalsdagen skall vara kyrkobokförd under rubrik å församlingen skrivna eller utan känt hemvist mantalsskrives under samma rubrik.

Den kommun och församling, i vilken en person är mantalsskriven, benämnes i denna förordning personens *mantalsskrivningsort*.

20 §.

I stomme till mantalslängd upptagas för varje territoriell församling de personer, vilka å mantalsdagen äro kyrkobokförda inom församlingens område, envar under den fastighet eller rubrik, varunder han samma dag är kyrkobokförd. Den, som under tiden från och med den 2 till och med den 17 november förrättningsåret blivit kyrkobokförd på grund av flyttning till eller inom riket upptages dock i stomme till mantalslängd för den församling, där han vid kyrkobokföringen befunnits bosatt å mantalsdagen.

Under tiden från och med den 15 januari till och med den 5 februari mantalsåret skall för vederbörande kommun upprättat exemplar av stomme till mantalslängd genom kommunens styrelses försorg hållas tillgängligt för den som önskar taga del därav.

21 §.

På grundval av den i 20 § omförmälda stommen skall mantalslängd upprättas.

På framställning av person, om vars mantalsskrivning är fråga, eller av vederbörande kommun beträffande viss person skall lokal skattemyndighet pröva huruvida personen skall i mantalslängden upptagas eller utelämnas eller upptagas i viss ordning, ehuru enligt 20 § annat gäller i fråga om hans upptagande eller utelämnande i stommen.

Lokal skattemyndighet skall även eljest, när särskild anledning därtill föreligger, till prövning jämlikt 19 § upptaga fråga som i andra stycket avses.

22 §.

Framställning som i 21 § andra stycket sägs skall göras senast den 5 februari mantalsåret

av enskild person hos den lokala skattemyndighet, inom vars tjänstgöringsområde personen yrkar att bli mantalsskriven, eller, där personen yrkar att icke bli mantalsskriven här i riket, hos den lokala skattemyndighet, inom vars tjänstgöringsområde personen enligt 20 § skall vara upptagen i stomme till mantalslängd; samt

av kommun hos den lokala skattemyndighet, vars tjänstgöringsområde omfattar kommunen.

Framställning skall göras skriftligen eller ock muntligen vid inställelse hos den lokala skattemyndigheten. Därvid skall erforderlig utredning föreläggas.

23 §.

Innan lokal skattemyndighet i fall som avses i 21 § andra och tredje stycket fattar beslut i fråga om någons mantalsskrivning bör denne, så ock vederbörande kommun beredas tillfälle att yttra sig i ärendet, dock att vad nu sagts ej skall gälla beträffande den som gjort framställning, vilken prövas i ärendet.

24 §.

De lokala skattemyndigheterna skola meddela varandra erforderliga underrättelser till förebyggande av att någon blir mantalsskriven på mer än ett ställe eller att någon obehörigen uteslutes från mantalsskrivning.

25 §.

Lokal skattemyndighet skall i stomme till mantalslängd införa de rättelser, som föranledas av fattade beslut.

Stomme till mantalslängd skall den 1 mars mantalsåret underskrivas av den lokala skattemyndigheten. Mantalslängden anses därmed upprättad och justerad.

26 §.

Senast den 15 mars mantalsåret skall skriftlig underrättelse om vad enligt mantalslängden beslutats i fall, som avses i 21 § andra och tredje stycket, tillställas den beslutet gäller, om hans adress är känd, ävensom vederbörande kommun.

6 kap. Klagan och underställning m. m.

27 §.

Talan mot lokal skattemyndighets beslut enligt den justerade mantalslängden samt talan mot beslut av pastorsämbete eller beslut i civilbokföringen i fråga om kyrkobokföringsort, kyrkobokföringsfastighet eller kyrkobokföring under viss rubrik må föras av den om vars mantalsskrivning eller kyrkobokföring är fråga samt av vederbörande kommun. Talan föres genom besvär hos länsstyrelsen i länet.

Talan i annan fråga om kyrkobokföring eller om civilbokföring än i första stycket sågs må föras genom besvär av den som saken rör. Talan mot pastorsämbetes beslut föres hos domkapitlet i stiftet och mot lokal skattemyndighets beslut hos länsstyrelsen i länet.

Där ej annat är medgivet enligt 28 § skola besvären ingivas eller insändas till den myndighet, hos vilken enligt första eller andra stycket talan mot det överklagade beslutet skall föras.

Besvär över lokal skattemyndighets beslut enligt den justerade mantalslängden skola, vid äventyr av talans förlust, vara inkomna senast den 15 april mantalsåret.

Klagan över beslut, som avses i andra stycket, är ej inskränkt till viss tid.

Beslut, varigenom pastorsämbete eller lokal skattemyndighet meddelat föreläggande enligt denna förordning, må ej särskilt överklagas.

I ärende, som enligt 29 eller 30 § underställes högre myndighets prövning, må besvär ej anföras.

Angående talan mot beslut eller åtgärd i namnående stadgas i namnlagen.

28 §.

Föres enligt 27 § talan om i vilken församling någon skall vara mantalsskriven eller kyrkobokförd, och är därvid fråga om församlingar inom olika län, må besvären ingivas eller insändas till vilken som helst av länsstyrelserna i dessa län.

Är annan fråga om kyrkobokföring eller om civilbokföring än fråga om kyrkobokföringsort avgjord genom beslut av flera myndigheter, och skall talan mot besluten enligt 27 § andra stycket föras hos olika myndigheter, må besvären ingivas eller insändas till vilken som helst av dessa.

29 §.

Äro pastorsämbeten eller pastorsämbete och någon av de lokala skattemyndigheterna i Stockholm och Göteborg av olika mening i fråga om kyrkobokföring eller civilbokföring, skall pastorsämbetet inhämta vederbörande kyrkobokföringsinspektörs råd i ärendet.

Fortbestår oenigheten eller uppkommer sådan oenighet mellan de nämnda lokala skattemyndigheterna, skall den myndighet som först handlagt den tvistiga frågan ställa denna under fortsatt prövning av den länsstyrelse eller det domkapitel, som enligt 27 § har att pröva besvär över myndighetens beslut i samma ämne.

Därvid skall med ifrågasatt folkbokföringsåtgärd anstå till dess länsstyrelsens eller domkapitlets beslut eller, om länsstyrelsen eller domkapitlet så förordnar, lagakraftgäande beslut i ärendet föreligger.

30 §.

Stanna de lokala skattemyndigheterna i skiljaktiga meningar om någon persons rätta mantalsskrivningsort skall frågan därom underställas länsstyrelsen i det län, där den ifrågasatta nya mantalsskrivningsorten är belägen.

I fall som här avses skall personen mantalsskrivas i den församling, där han upptagits i stomme till mantalslängd och där kvarstå till dess länsstyrelsens beslut eller, om länsstyrelsen så förordnar, lagakraftgäande beslut i ärendet föreligger.

31 §.

Då underställning enligt 29 eller 30 § sker, skall vid handlingarna fogas den utredning vartill omständigheterna föranleda.

Innan länsstyrelse eller domkapitel avgör underställt mål, skall genom myndighetens försorg tillfälle att inkomma med påminnelser beredas envar person och kommun som, såvitt utredningen ger vid handen, enligt 27 § äger föra talan i målet.

Hos länsstyrelse och domkapitel skola underställningsmål enligt denna förordning föredragas framför besvärsmål enligt samma förordning. De skola, sedan de blivit därtill beredda, skyndsamt avgöras.

32 §.

I mål angående mantalsskrivning, som dragits under länsstyrelses prövning genom besvär eller underställning, äger länsstyrelsen förordna om vidtagande av åtgärd beträffande mantalsskrivning eller kyrkobokföring utan hinder av att yrkande därom ej framställts. I besvärsmål eller underställt mål angående kyrkobokföringsort, kyrkobokföringsfastighet eller kyrkobokföring under viss rubrik skall detsamma gälla i fråga om åtgärd beträffande kyrkobokföring. I fall som avses i 33 § skall iakttagas vad där stadgas.

33 §.

Har länsstyrelse att på besvär eller underställning pröva, i vilken församling någon skall vara mantalsskriven eller kyrkobokförd, och finner länsstyrelsen anledning, att frågan prövas med avseende å församling inom

annat län, skall länsstyrelsen inhämta yttrande från länsstyrelsen i det andra länet.

Har ej den länsstyrelse, som yttrat sig, förbehållit sig rätt till fortsatt prövning och äro länsstyrelserna ense, skall den första länsstyrelsen meddela beslut, varigenom målet i dess helhet avgöres.

I annat fall skall den första länsstyrelsen, med eget slutligt yttrande i saken, hänvisa målet till den andra länsstyrelsen för fortsatt prövning.

Finner sig länsstyrelse, som sist handlägger hänvisningsmål, vara ense med den länsstyrelse eller de länsstyrelser, som förut yttrat sig i saken, skall länsstyrelsen meddela beslut, varigenom målet i dess helhet avgöres.

I annat fall skall länsstyrelsen med eget slutligt yttrande underställa målet i dess helhet kammarrättens prövning.

34 §.

Talan mot länsstyrelses beslut i fråga om mantalsskrivning, i sådan fråga om kyrkobokföring eller om civilbokföring som avser kyrkobokföringsort, kyrkobokföringsfastighet eller kyrkobokföring under viss rubrik eller i fråga om föreläggande eller utgivande av vite enligt denna förordning föres hos kammarrätten genom besvär. Besvären skola ingivas eller insändas till länsstyrelsen.

Talan mot domkapitels eller länsstyrelses beslut i annan fråga om kyrkobokföring eller civilbokföring än i första stycket sägs föres hos Kungl. Maj:ten genom besvär.

I mål som underställts kammarrättens prövning må besvär ej anföras.

Utan hinder av att talan fullföljs skall länsstyrelses eller domkapitels beslut som avses i första och andra stycket omedelbart bringas i verkställighet, där ej länsstyrelsen eller domkapitlet för visst fall förordnat, att med verkställigheten skall anstå till dess beslutet vunnit laga kraft.

35 §.

Sedan besvär enligt 34 § första stycket inkommit, skall länsstyrelsen infordra vederbörandes förklaring över besvären och därefter skyndsamt till kammarrätten insända samtliga till målet hörande handlingar jämte eget yttrande. Har målet handlagts enligt 33 §, skall länsstyrelsen jämväl inhämta och bifoga yttrande från envar av de övriga länsstyrelserna.

Då länsstyrelse enligt 33 § sista stycket beslutat underställning, skall länsstyrelsen ofördröjligen översända handlingarna i målet till kammarrätten. Vill part yttra sig i målet hos kammarrätten, må det ske genom påminnelser, vilka skola vara till kammarrätten inkomna inom tre veckor efter det underställningsbeslutet delgivits parten. Försittes denna tid må det ej föranleda uppehåll med målets avgörande.

I länsstyrelses beslut varigenom mål avgöres eller underställning sker skall ingå besked huruvida besvär må anföras över detsamma.

Besked att beslut må överklagas skall innehålla uppgift om vad som skall iakttagas vid besvärns anförande. Besked att besvär ej må anföras i mål som underställts kammarrättens prövning skall innehålla vad ovan är stadgat om påminnelser.

36 §.

Vad i 31 § sista stycket och i 32 § stadgas om mål hos länsstyrelse skall äga motsvarande tillämpning i mål hos kammarrätten.

Över kammarrättens beslut i mål som avses i denna förordning må klagan ej föras.

37 §.

I mål angående var en person bör vara för visst år mantalsskriven må fråga rörande personens rätta kyrkobokföringsort på mantalsdagen komma under bedömande utan hinder därav att lagakraftägande beslut därom föreligger.

Utän hinder av vad ovan stadgats om viss besvärstid må, där någon mantalsskrivits å mer än en ort, frågan om å vilken ort han rätteligen bort mantalsskrivas upptagas till prövning, när fråga om inverkan härav i annat ärende föreligger till bedömande.

38 §.

Angående ersättning till den, som enligt beslut av länsstyrelse eller kammarrätten inkallats till vittnesförhör i mål, som avses i denna förordning, skall gälla vad angående ersättning av allmänna medel till vittnen i brottmål finnes stadgat; dock skall ersättningen städse stanna å statsverket.

Den som är missnöjd med länsstyrelses beslut i fråga som här avses äger däröver föra särskild talan i den i 34 § stadgade ordningen.

39 §.

Av länsstyrelserna, domkapitlen och kammarrätten meddelade beslut i de i 34 § avsedda mål skola genom den myndighets försorg, som meddelat beslutet, skyndsamt delgivas envar person eller kommun, som fört talan eller, såvitt utredningen ger vid handen, enligt 27 § ägt föra talan i målet. Bevis om delgivningen bör vid anfordran tillhandahållas vederbörande.

Delgivning skall, om ej myndigheten finner den böra verkställas på annat sätt, ske genom beslutets översändande med posten i rekommenderat brev med mottagningsbevis. Genom anteckning å försändelsen samt å mottagningsbeviset skall finnas utmärkt att försändelsen må utkvitteras endast av adressaten personligen.

Har den, med vilken delgivning skall ske, icke kunnat anträffas eller har försändelsen av annan anledning icke blivit utlöst, skall beslutet anslås å en för allmänheten tillgänglig plats inom myndighetens ämbetslokal. Meddelande om att beslutet sålunda anslagits skall därjämte med posten i vanligt brev sändas till den, med vilken delgivning skall ske, under hans senast kända adress. Delgivning skall anses hava skett, då vad här föreskrivits blivit fullgjort.

I övrigt skall i tillämpliga delar gälla vad i 33 kap. rättegångsbalken stadgas om delgivning.

Länsstyrelses eller domkapitels beslut i här avsedda mål, som skall verkställas först sedan beslutet vunnit laga kraft, må ej förrän detta skett översändas till vederbörande pastor eller lokala skattemyndighet för verkställighet.

7 kap. Särskilda bestämmelser

40 §.

Där så finnes erforderligt i anseende till vad i 4 § 5 och 6 mom. är stadgat äger Kungl. Maj:t stadga skyldighet för vederbörande å ålderdomshem eller inrättning eller anstalt som där avses att lämna vissa uppgifter till pastorsämbete eller lokal skattemyndighet rörande personer som beretts plats å ålderdomshemmet eller intagits å inrättningen eller anstalten.

41 §.

Angående mantalsskrivnings förrättande under år då allmän folkräkning äger rum skall gälla vad därom särskilt förordnas.

42 §.

Kungl. Maj:t äger, under förutsättning av ömsesidighet, med främmande stat träffa överenskommelse i fråga om enskilda personers folkbokföring här i riket och i den andra staten.

Där för tillämpningen av överenskommelse som i första stycket sägs erfordras föreskrifter utöver eller i stället för vad i denna förordning är stadgat, gäller vad Kungl. Maj:t därom förordnar.

8 kap. Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

43 §.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1968. Bestämmelserna i 5 kap. skola dock gälla i avseende på mantalsskrivningen för år 1968 även under tiden före nämnda dag.

Uppdrag att vara roteombud eller ersättare för roteombud skall upphöra med utgången av år 1967.

44 §.

Genom förordningen upphävas med nedan stadgad begränsning folkbokföringsförordningen den 28 juni 1946 (nr 469);

vad i 1 § förordningen samma dag (nr 470) om ikraftträdande av folkbokföringsförordningen stadgas om fortfarande tillämpning av förordningarna den 11 februari 1887 (nr 10) angående anmälningar om födda barn och den 3 december 1915 (nr 476) angående kyrkoböckers förande;

förordningen den 29 maj 1964 (nr 355) om överflyttande på centrala folkbokförings- och uppborädsnämnden av uppgifter, som tillkomma statistiska centralbyrån i egenskap av riksbyrå för folkbokföringen och centrala uppborädsnämnden m. m.;

så ock vad i övrigt finnes i lag eller särskild författning stridande mot bestämmelserna i denna förordning.

Förekommer i lag eller författning hänvisning till eller avses eljest däri stadgande, som ersatts genom bestämmelse i förordningen eller genom bestämmelse som utfärdats med stöd av förordningen, skall den bestämmelsen i stället tillämpas.

Med omedelbar verkan förordnas, att vad i 3 § sista stycket nyssnämnda förordning om ikraftträdande av folkbokföringsförordningen stadgas om upprättande av visst kortregister icke skall gälla såsom föreskrift att registret skall fortfarande föras.

Beträffande överklagande av beslut, som meddelats före denna förordnings ikraftträdande, skola äldre bestämmelser tillämpas.

Centrala folkbokförings- och uppbořdsnämndens förslag
till

Lag om ändrad lydelse av 10 § förordningen den 16 juni 1875 (nr 42)
angående lagfart å fång till fast egendom

Härigenom förordnas, att 10 § förordningen den 16 juni 1875 (nr 42) angående lagfart å fång till fast egendom¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

10 §.

Kan till _____ laga ordning.
Är lagfartsansökning förklarad vilande till följd av hinder, varom i 7 § förmåles, skall kungörelse därom av rätten utfärdas, om sökanden det äskar. Varder ej, efter det genom sökandens försorg nämnda kungörelse blivit såväl en gång införd i allmänna tidningarna samt tidning inom orten, som av rätten bestämts, som ock, när fråga är om egendom å landet, tre gånger, minst en månad mellan varje gång, uppläst i kyrkan för den församling, där egendomen är belägen, klander å fånget instämt samt i rättsens lagfartsprotokoll antecknat inom tre år efter sista kungörandet; och förekommer ej heller eljest anledning att annan äger bättre rätt till egendomen; då må den omständighet att förre ägarens åtkomst ej styrkes icke vidare utgöra hinder för lagfartens beviljande, där det visas, att sökanden eller han och hans rättsinnehavare oavbrutet under nämnda tre år varit i *mantalslängd* upptagna såsom ägare till fastigheten. Innan i ty fall ansökningen bifallas må, skall advokatfiskalen i kammarkollegiet däröver höras.

Är lagfartsansökning förklarad vilande till följd av hinder, varom i 7 § förmåles, skall kungörelse därom av rätten utfärdas, om sökanden det äskar. Varder ej, efter det genom sökandens försorg nämnda kungörelse blivit såväl en gång införd i allmänna tidningarna samt tidning inom orten, som av rätten bestämts, som ock, när fråga är om egendom å landet, tre gånger, minst en månad mellan varje gång, uppläst i kyrkan för den församling, där egendomen är belägen, klander å fånget instämt samt i rättsens lagfartsprotokoll antecknat inom tre år efter sista kungörandet; och förekommer ej heller eljest anledning att annan äger bättre rätt till egendomen; då må den omständighet att förre ägarens åtkomst ej styrkes icke vidare utgöra hinder för lagfartens beviljande, där det visas, att sökanden eller han och hans rättsinnehavare oavbrutet under nämnda tre år varit i *fastighetslängd* upptagna såsom ägare till fastigheten. Innan i ty fall ansökningen bifallas må, skall advokatfiskalen i kammarkollegiet däröver höras.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1968, dock att vad i lagen stadgas icke skall utgöra hinder för lagfartens beviljande, därest sökanden eller han och hans rättsinnehavare varit först i mantalslängd och därefter i fastighetslängd oavbrutet under sammanlagt tre år efter sista kungörandet upptagna såsom ägare till fastigheten.

¹ Senaste lydelse se 1964:329.

Centrala folkbokförings- och uppbördsnämndens förslag

till

Förordning om ändring i taxeringsförordningen den 23 november 1956

(nr 623)

Härigenom förordnas, att 4 och 5 §§, 6 § 1 mom., 16 § 1 mom. och 68 § taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623)¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

4 §.

I län — — — — —	särskilda taxeringsdistrikt.
Lokalt taxeringsdistrikt — — — — —	lokalt taxeringsdistrikt.
För varje — — — — —	paragraf sägs.
I fogderi, — — — — —	särskilda taxeringsdistrikt.
I län — — — — —	och familjestiftelser.

En taxeringsnämnd i Stockholm förordnas årligen av överståthållar-ämbetet att, utöver nämnden eljest tillkommande göromål, såsom en för riket gemensam taxeringsnämnd (*den gemensamma taxeringsnämnden*) verkställa dels taxering till statlig inkomstskatt och statlig förmögenhetsskatt av skattskyldiga, som sakna hemortskommun i riket, ävensom av sådana i 17 § förordningen om statlig inkomstskatt och 17 § förordningen om statlig förmögenhetsskatt omförmälda skattskyldiga, som jämlikt 14 § 2 mom. och 36 § folkbokföringsförordningen skola mantalsskrivas i Storkyrkoförsamlingen i Stockholm, dels ock taxering till kommunal inkomstskatt, som skall ske för gemensamt kommunalt ändamål.

En taxeringsnämnd i Stockholm förordnas årligen av överståthållar-ämbetet att, utöver nämnden eljest tillkommande göromål, såsom en för riket gemensam taxeringsnämnd (*den gemensamma taxeringsnämnden*) verkställa dels taxering till statlig inkomstskatt och statlig förmögenhetsskatt av skattskyldiga, som sakna hemortskommun i riket, ävensom av sådana i 17 § förordningen om statlig inkomstskatt och 17 § förordningen om statlig förmögenhetsskatt omförmälda skattskyldiga, som jämlikt 4 § 2 mom. och 19 § folkbokföringsförordningen skola mantalsskrivas i Storkyrkoförsamlingen i Stockholm, dels ock taxering till kommunal inkomstskatt, som skall ske för gemensamt kommunalt ändamål.

Taxering, som — — — — —	särskilt taxeringsdistrikt.

5 §.

Länsstyrelsen skall — — —	taxeringsnämndernas verksamhetsområden.
Beslutet skall avse visst taxerings- år samt meddelas senast den 30 no- vember året näst före taxeringsåret.	Beslutet skall avse visst taxerings- år samt meddelas <i>i vad avser lokala taxeringsdistrikt senast den 30 no- vember året näst före det år som</i>

¹ Senaste lydelse av 16 § 1 mom. se 1965:753 och av 68 § se 1961:628.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

föregår taxeringsåret och i vad avser särskilda taxeringsdistrikt senast den 30 november året näst före taxeringsåret.

Innan länsstyrelsen — — — — — beträffande Stockholm.¹

6 §.

1 mom. Ordförande i taxeringsnämnd förordnas av länsstyrelsen i samband med indelningen i taxeringsdistrikt. Därvid utses tillika, om ej förordnande meddelats enligt 2 mom., en person att i egenskap av kronoombud vara ledamot i nämnden.

1 mom. Ordförande i taxeringsnämnd förordnas av länsstyrelsen senast den 30 november året näst före taxeringsåret. Därvid utses tillika, om ej förordnande meddelats enligt 2 mom., en person att i egenskap av kronoombud vara ledamot i nämnden.

Övriga ledamöter — — — — — nästföljande år.

16 §.

1 mom. Det åligger lokal skattemyndighet att

1 mom. Det åligger lokal skattemyndighet att

1) ombesörja sortering av inkomna deklARATIONER och andra uppgifter samt därvid efter anvisningar av förste taxeringsintendenten i länet utvälja de deklARATIONER som skola behandlas av särskild taxeringsnämnd,

1) ombesörja sortering av inkomna deklARATIONER och andra uppgifter samt därvid efter anvisningar av förste taxeringsintendenten i länet utvälja de deklARATIONER som skola behandlas av särskild taxeringsnämnd,

2) verkställa längdföring för taxeringsnämnd, i den mån detta icke ombesörjes av länsstyrelsen,

2) där så icke sker genom länsstyrelsens försorg, ombesörja längdföring av taxeringsnämnds beslut,

3) i den mån länsstyrelsen därom förordnar, vaka över att taxeringsassistent och till hans förfogande ställda biträden fullgöra sina åligganden, samt

3) i den mån länsstyrelsen därom förordnar, vaka över att taxeringsassistent och till hans förfogande ställda biträden fullgöra sina åligganden, samt

4) i den omfattning Kungl. Maj:t eller länsstyrelsen föreskriver, i övrigt medverka vid taxeringsarbetet.

4) i den omfattning Kungl. Maj:t eller länsstyrelsen föreskriver, i övrigt medverka vid taxeringsarbetet.

Vad ovan — — — — — icke gälla Stockholm.

68 §.

För taxeringsnämnd skola föras följande taxeringslängder, nämligen inkomstlängd och förmögenhetslängd, vari av nämnden beslutade taxeringar skola införas med angivande av taxeringens belopp och den skattskyldiges namn.

Följande taxeringslängder skola föras, nämligen inkomstlängd och förmögenhetslängd, vari av taxeringsnämnd beslutade taxeringar skola införas med angivande av taxeringens belopp och den skattskyldiges namn.

¹ Nämnden har i sitt betänkande den 20 augusti 1965 angående uppborrdsverkens förstatligande föreslagit, att paragrafens tredje stycke skall utgå.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

I inkomstlängden — — — — — skall beräknas.

Uppgår den — — — — — icke uppkommer.

I förmögenhetslängden antecknas yrkesbeteckning för den skattskyldige samt den till statlig förmögenhetsskatt skattepliktiga och beskattningsbara förmögenheten.

I förmögenhetslängden antecknas för den skattskyldige den till statlig förmögenhetsskatt skattepliktiga och beskattningsbara förmögenheten.

Närmare föreskrifter om taxeringslängds förande meddelas av Kungl. Maj:t.

Närmare föreskrifter om taxeringslängds upprättande meddelas av Kungl. Maj:t.

Taxeringslängd underskrives av taxeringsnämndens ordförande och de ledamöter, som utsetts att justera nämndens protokoll. Såvitt angår taxeringsnämnd, som åtnjuter biträde av taxeringsassistent, skall taxeringslängd jämväl underskrivas av denne.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1968, dock att förordningens bestämmelser skola gälla redan dessförinnan i avseende å åtgärder, som erfordras för förordningens tillämpning efter ikraftträdandet.

Innehållsförteckning

<i>Propositionens huvudsakliga innehåll</i>	1
<i>Författningsförslag</i>	
Folkbokföringsförordning	3
Förordning om ändring i taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623)	15
<i>Utdrag av statsrådsprotokollet</i>	
Inledning	18
Gällande ordning	22
Mantalsskrivning	22
Anmälningsskyldighet m. m.	23
CFU:s förslag	26
Mantalsskrivning	26
Anmälningsskyldighet m. m.	29
Remissyttrandena	35
Mantalsskrivning	35
Anmälningsskyldighet m. m.	38
Departementschefen	49
Specialmotivering till förslaget till folkbokföringsförordning	59
Specialmotivering till ändring i taxeringsförordningen	89
Departementschefens hemställan	94
Bilaga. CFU:s författningsförslag	96